145 X 210 mm

วิทยุสราญรมย์

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๕๗ ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๕๕ ISSN ๑๕๑๓ – ๑๐๕๙

56-03-095_Cover_g classic artcard=cs3_X 4/24/13 8:05:17 PM

56-03-095_002-109_X.indd 2 002=NAIPOKNA 4/24/13 6:19:44 PM

หนังสือวิทยุสราญรมย์

ISSN ๑๕๑๓-๑๐๕ X
ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๕๗ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๕

56-03-095_002-109_X.indd 3 4/24/13 7:10:13 PM

๘๕ พรรษา มหาราชา

บุญแผ่นดิน ทั่วถิ่นไทย ได้ร่มเย็น
ด้วยพ่อหลวง ปวงทุกข์เข็ญ เป็นสุขได้
พระบารมี ธ ปกเกล้าฯ คุ้มชาวไทย
ดั่งหลักชัย ไทยพิพัฒน์ สวัสดี

ห้าธันวา ประชาซ้อง ฉลองภพ
แปดสิบห้า พรรษาครบ ภพดิถี
ทรงพระเจริญ เทอญบดินทร์ ปิ่นจักรี
ทรงเกษม เปี่ยมเปรมปรีดิ์ ทวีนิรันดร์

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
นางสาวชลทิพา วิญญนาวรรณ
นักการทูตชำนาญการ สำนักนโยบายและแผน กระทรวงการต่างประเทศ
ร้อยกรอง

56-03-095_002-109_X.indd 5 4/24/13 7:10:15 PM

สารบัญ

	หน้า
ถ้อยแถลง	๘
ครบรอบ ๑๕๐ ปี วันพระราชสมภพ สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า วินัญดา วรรณสิน และชนิกานต์ เจริญธนะจินดา	๑๒
อาเซียนในภาพรวม สุริยา จินดาวงษ์	๑๘
พัฒนาการของประชาคมอาเซียน กลุ่มงานนโยบาย กรมอาเซียน	๒๔
ผลการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๒๑ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ กรุงพนมเปญ กัมพูชา กลุ่มงานนโยบาย กรมอาเซียน	๓๒
คนไทย ได้ (หรือไม่ได้) อะไรจากประชาคมอาเซียน ลดา ภู่มาศ	๓๙
การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ชนะ เมี้ยนเจริญ	๔๓
บันทึกการเดินทางสัญจร : โครงการบัวแก้วสัญจรและการสัมมนากับชุมชนและสื่อมุสลิม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อาทิตย์ รุ่งสว่าง	๕๓
มองจากมุมเจ้ากระทรวง “บัวแก้ว” นับถอยหลังสู่ “ประชาคมอาเซียน” กรมอาเซียน	๕๘
การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน	๖๔
ประชาคมอาเซียนมีอะไรมากกว่า AEC ลดา ภู่มาศ	๖๖
สมาคมอาเซียนประเทศไทย	๖๘
ชื่อ (ถนน) นั้น สำคัญไฉน ชาครีย์นรทิพย์ เสวิกุล	๗๐
บทบาทของไทยกับการก้าวสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ภาโณตม์ ปรีชญานุต	๘๐

56-03-095_002-109_X.indd 6 4/24/13 7:10:16 PM

การบริหารจัดการภัยพิบัติ (บทบาทพลเรือน) ๘๗
ชนะ เมี้ยนเจริญ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ๙๒
กองอาเซียน ๓ กรมอาเซียน

อุปสรรคและปัญหาของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนที่ต้องได้รับการแก้ไข ก่อนเข้าสู่ ปี ๒๐๑๕ เพื่อเป็นหนึ่งเดียวในเศรษฐกิจประชาคมอาเซียน ๙๙
กองอาเซียน ๓ กรมอาเซียน

'เงินสกุลอาเซียน' ความฝันที่ใกล้เป็นจริง (หรือเปล่า) !? ๑๐๕
อรวรรณ เพิ่มพูน

สร้างความเชื่อมโยงในอาเซียนเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทย ๑๑๐
เอกอัครราชทูตประดาป พิบูลสงคราม

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ๑๑๕
กองลาภ ทินกร ณ อยุธยา

เรียนรู้แนวทางพัฒนาชุมชนของเชี่ยงไฮ้ ด้วยการใช้ "ภูมิปัญญาชาวบ้าน" สู่พื้นฐานระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์แบบพอเพียง ๑๒๒
โอภาส เหลืองดางเรือง

อาเซียนและสตรี ๑๓๓
กองลาภ ทินกร ณ อยุธยา

แนวทางในการใช้ดวงตราอาเซียน ๑๓๘

บทบาทของประเทศไทยด้านสวัสดิการสังคม และการพัฒนาสังคมในอาเซียน ๑๔๓
กองลาภ ทินกร ณ อยุธยา

ประเทศไทยกับงานด้านสาธารณสุขในกรอบอาเซียน ๑๕๐

๗ ปรากฏการณ์ Social Network ในอาเซียน ๑๕๔
วาวไพลิน ช่อวิเชียร

การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit – EAS) ๑๖๗
กองอาเซียน ๒

นักเทนนิสหญิงในดวงใจ ๑๗๓
รัฐภัทร์ เจริญทวีรัตน์

ติมอร์-เลสเต ปัจจุบันกับสิบปีย้อนหลัง ๑๘๑
พลเอกบุญสร้าง เนี่ยมประดิษฐ์

เคฟาโลเนีย เกาะเสน่ห์แห่งทะเลไอโอเนียน ๑๘๖
ศิริสุภา กุลทนันทน์

ถ้อยแถลง

สวัสดีครับ ท่านผู้อ่านหนังสือ วิทยุสราญรมย์ ทุกท่าน

เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๕ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ปวงข้าพระพุทธเจ้าในนามของสถานีวิทยุสราญรมย์ขอถวายพระพร ให้ทรงมีพระพลานามัยแข็งแรง เจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน และทรงเป็นมิ่งขวัญปวงชนชาวไทยไปตราบนานเท่านาน

หนังสือวิทยุสราญรมย์ที่ท่านถืออยู่ในมือฉบับนี้ เป็นฉบับพิเศษ ต่างไปจากฉบับอื่น ๆ เพราะมีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับอาเซียน หลายท่านทราบดีอยู่แล้วว่าในปี ๒๕๕๘ ไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ รวม ๑๐ ประเทศ จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นพัฒนาการที่น่าสนใจและจะมีผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยและประชากรอาเซียนนับแต่นี้ต่อไป การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนจะช่วยปูพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจอาเซียนได้เป็นอย่างดี และมีเวลาในการปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงนี้ไป

พร้อม ๆ กับประชากรอาเซียนในประเทศอื่น ๆ ในมิติการเมือง ความมั่นคง สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ เป็นประโยชน์ต่อการแสวงหาความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเป็นยุทธศาสตร์หุ้นส่วนระหว่างกันในระยะยาว

สราญรมย์เล่มนี้จึงมีบทความหลากหลายเกี่ยวกับอาเซียน นับแต่การก่อตั้งอาเซียน พัฒนาการของประชาคมอาเซียน การเตรียมความพร้อมของไทยไปสู่ประเทศอาเซียน ไทยได้ประโยชน์อะไรจากการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน การสร้างความเชื่อมโยงในอาเซียน เพื่อประโยชน์ของไทย รวมไปถึง บทบาทของอาเซียนใน ๓ เสาหลัก ได้แก่ ด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมและวัฒนธรรม บทความที่น่าติดตามอีกบทความหนึ่ง ในโลกยุคไซเบอร์ คือ บทความเกี่ยวกับ ๗ ปรากฏการณ์ Social Network ในอาเซียน เรียกว่า อ่านสราญรมย์เล่มนี้แล้ว จะคุยเรื่องเกี่ยวกับอาเซียนให้ใครต่อใครฟังต่อได้ ดุจผู้รู้รอบทีเดียว

ตามแบบฉบับของหนังสือสราญรมย์ เรายังมีบทความอื่น ๆ ที่ชวนติดตามเป็นเกร็ดความรู้เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดมาจากนักการทูตของกระทรวงการต่างประเทศที่ประจำอยู่ในประเทศนั้น อาทิ ชื่อ (ถนน) นั้นสำคัญไฉน

56-03-095_002-109_X.indd 9 4/24/13 7:11:08 PM

จากประเทศอิหร่าน การเรียนรู้แนวทางพัฒนาชุมชนของเซี่ยงไฮ้ ด้วยการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน สู่พื้นฐานระบบเศรษฐกิจ สร้างสรรค์แบบพอเพียงจากประเทศจีน และเช่นที่ท่านผู้อ่าน (ประจำ) ได้อ่านมาทุกฉบับ เรามีปกิณกะมาเสนอ ฉบับนี้ เป็นเรื่องเคฟาโลเนีย สารคดีเชิงท่องเที่ยวจากคุณสุภาศิริ อมาตยกุล เรื่องราวเกี่ยวกับนักเทนนิสหญิงในดวงใจ

หนังสือสราญรมย์มาอวดโฉมท่านผู้อ่านทุก ๓ เดือน อันที่จริงสถานีวิทยุสราญรมย์มีช่องทางเสนอข่าวที่ท่านผู้อ่านไม่ต้องรอนานขนาดนั้น โดยท่านสามารถรับฟังรายการวิทยุของสถานีวิทยุสราญรมย์ได้ทางคลื่น AM ๑๕๗๕ KHz เป็นประจำทุกวัน และรับฟังวิทยุออนไลน์ได้ทาง www.mfa.go.th/saranrom หรือจะติดต่อผ่าน facebook จากที่อยู่ www.facebook.com/ThaiMFA และทาง YouTube รายการ **“สายตรงบัวแก้ว”** ได้จากเว็บไซต์ www.mfa.go.th สถานีวิทยุสราญรมย์ได้รับกำลังใจจากแฟนรายการทุกท่านมาโดยตลอดในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา เราหวังให้ท่านติดตามฟังรายการวิทยุของเราต่อไปเช่นนี้เรื่อย ๆ ไปรษณียบัตรและจดหมายของท่านทำให้เราทุกคนมีกำลังใจ อีเมล์ทุกฉบับสะท้อนความเชื่อมโยงระหว่างพวกเราและผู้ฟัง การกด LIKE ของท่านแต่ละครั้งสร้างความประทับใจให้เรา ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ท่านส่งมาให้ทำให้เรารู้ว่าควรปรับการทำงานให้ตรงกับความต้องการของท่านได้อย่างไร ท้ายที่สุดนี้ ผมขออวยพรให้ท่านผู้อ่านทุกท่านมีสุขกาย สบายใจนะครับ

รออ่านหนังสือสราญรมย์ฉบับหน้าด้วยนะครับ

ด้วยความปรารถนาดี

(บัณฑิต หลิมสกุล)
นายสถานีวิทยุสราญรมย์

ครบรอบ ๑๕๐ ปี วันพระราชสมภพ

สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า

วินัญดา วรรณสิน และชนิกานต์ เจริญธนะจินดา กรมสารนิเทศ

56-03-095_002-109_X.indd 11 4/24/13 7:12:35 PM

เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ เป็นวาระครบรอบ ๑๕๐ ปี วันพระราชสมภพ สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า หรือพระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าสว่างวัฒนา และที่ประชุมสมัยสามัญขององค์การยูเนสโกครั้งที่ ๓๖ ระหว่างวันที่ ๒๕ ตุลาคม - ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้มีมติรับรองการเฉลิมฉลองวาระครบรอบ ๑๕๐ ปี พระราชสมภพ สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๕ ในฐานะบุคคลสำคัญผู้มีผลงานดีเด่นด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ประยุกต์ (สาธารณสุข) วัฒนธรรม สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อให้การเฉลิมฉลองเป็นไปอย่างสมพระเกียรติทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเป็นการเผยแพร่พระราชกรณียกิจนานัปการที่ทรงบำเพ็ญเพื่อประโยชน์ของบ้านเมืองและมนุษยชาติให้เป็นที่ปรากฏอย่างแพร่หลาย ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕ ได้มีมติให้แต่งตั้งคณะอำนวยการจัดงานเฉลิมฉลองวาระ ๑๕๐ ปีฯ และคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ รวม ๙ คณะ โดยปลัดกระทรวงการต่างประเทศในฐานะประธานคณะกรรมการฝ่ายจัดกิจกรรมในต่างประเทศฯ ได้รับมอบหมายให้จัดกิจกรรมเฉลิมฉลองในต่างประเทศ ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๕ และที่นครชิคาโก รัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา ในเดือนกันยายน ๒๕๕๖ - มีนาคม ๒๕๕๗

พระราชประวัติ

สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงเป็นพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ และสมเด็จพระปิยมาวดี ศรีพัชรินทรมาตา มีพระเชษฐา พระเชษฐภคินี พระกนิษฐภคินี และพระอนุชาร่วมพระชนนีรวม ๕ พระองค์

สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงเป็นสตรีที่มีบทบาทนำด้านเศรษฐกิจและการจัดการ โดยทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องการส่งเสริมอาชีพและการหารายได้ เช่น ทรงศึกษาการทอผ้า จนทรงทอได้และได้ตั้งโรงเย็บเสื้อผ้าส่วนพระองค์ขึ้น ณ พระที่นั่งทรงธรรม ในบริเวณสวนศิวาลัยในพระบรมมหาราชวัง และทรงตั้งโรงทอผ้า ทั้งผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าทรง ผ้าพื้นเมือง ในโอกาสต่อมา

ด้านการศึกษานั้น สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ได้ทรงให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมในการศึกษา โดยทรงให้โอกาสบุคคลได้พัฒนาเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ นอกจากนี้ยังได้ทรงส่งเสริมระบบโรงเรียนสมัยใหม่และสนับสนุนให้สตรีมีโอกาสเล่าเรียนเท่าเทียมบุรุษและมีพระราชดำริว่าการฝึกฝนทักษะ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ใหม่ ๆ จะช่วยเพิ่มพูนโอกาสด้านการงานและอาชีพ

นอกจากนี้ สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ยังสนพระราชหฤทัยในเรื่องวัฒนธรรม โดยทรงโปรดการเสด็จพระราชดำเนินไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยและต่างประเทศ และทรงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ เพื่อผสานประเพณีดั้งเดิมกับความทันสมัยของตะวันตกให้เหมาะสม ในด้าน

56-03-095_002-109_X.indd 13 4/24/13 7:12:37 PM

งานหัตถศิลป์ ทรงบริหารการจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานศิลปหัตถกรรมทั้งระดับชาติและนานาชาติ ในด้านสาธารณสุข ทรงให้ความสำคัญกับการแพทย์โดยทรงมีส่วนร่วมในการผลักดันความเจริญด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน และสนับสนุนการแพทย์ที่ทันสมัย เช่น การพระราชทานครื่องเอกซเรย์ การทำขาเทียม เป็นต้น

สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงดำเนินพระชนม์ชีพอย่างสมถะ เรียบง่าย ไม่โปรดความหรูหรา ทรงเลี้ยงดูเจ้านาย พระญาติ ข้าราชบริพาร โดยทรงอบรมสั่งสอนให้รู้จักการประหยัด รู้คุณค่าของเงิน ความเหมาะสม พอดีในการบริโภคและยังชีพ

งานเฉลิมฉลองวาระครบรอบ ๑๕๐ ปีฯ ณ องค์การยูเนสโก กรุงปารีส

การเฉลิมฉลองวาระครบรอบ ๑๕๐ ปีฯ จัดขึ้นที่กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงเสด็จฯ เป็นองค์ประธานเปิดงานเฉลิมฉลองวาระ ๑๕๐ ปีฯ รูปแบบของการจัดงานได้แบ่งออกเป็น ๔ รูปแบบ คือ

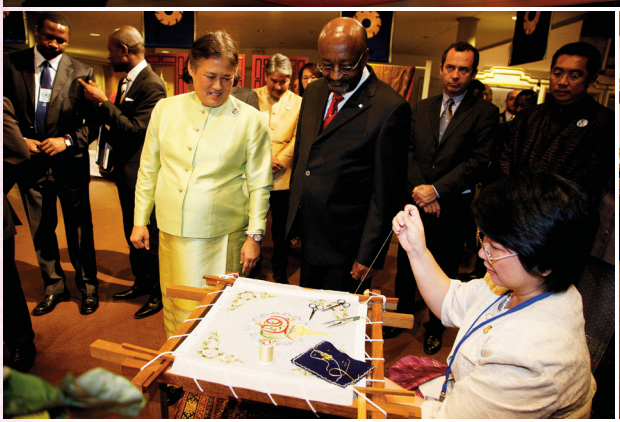
๑) การจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ เนื้อหาจะประกอบไปด้วยพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ

๒) การจัดแสดงสิ่งของส่วนพระองค์ และสิ่งของจากกองศิลปาชีพอาทิ งานฝีมือ หนังสือ กล่องทอง ขาเทียม ฉากปักไหม

๓) การจัดแสดงงานสาธิตทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยการสาธิตการร้อยดอกไม้ การสาธิตปักผ้า และจัดแสดงขนมและของว่างไทย และ

๔) การแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทย โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงร่วมแสดงดนตรีและขับร้องเป็นเวลา ๑ ชั่วโมง ๑๕ นาที อาทิ การขับร้องเพลงเฉลิมพระเกียรติโหมโรงเพลงมหาฤกษ์ การแสดงระบำผ้าไทย การขับร้องเพลงพระอาทิตย์ชิงดวง เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศที่เข้าร่วมรับเสด็จฯ ประกอบด้วย นายจุลพงษ์ โนนศรีชัย ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงการต่างประเทศ และภริยา และนายณัฏฐวุฒิ โพธิสาโร รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ (ในฐานะรองประธานคณะกรรมการฝ่ายจัดกิจกรรมในต่างประเทศฯ) นอกจากนี้ ยังมีผู้แทนจากหน่วยราชการอื่น ๆ ประกอบด้วย นายสนธยา คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมและภริยา นางศิริพร กิจเกื้อกูล รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ธงทอง จันทรางศุ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ และคณะกรรมการจัดงานเฉลิมฉลองวาระ ๑๕๐ ปีฯ สำหรับแขกอื่น ๆ ที่ได้รับเชิญเข้าร่วมการจัดงานเฉลิมฉลองวาระ ๑๕๐ ปีฯ ประกอบด้วยนาย Getachew Engida รองผู้อำนวยการใหญ่องค์การยูเนสโก ผู้บริหารระดับสูงขององค์การยูเนสโก คณะทูตานุทูตในกรุงปารีส

56-03-095_002-109_X.indd 15 4/24/13 7:13:31 PM

อดีตเอกอัครราชทูตฝรั่งเศส และทูตวัฒนธรรมของฝรั่งเศสประจำประเทศไทย อดีตผู้อำนวยการสมาคม Alliance Francaise ประจำประเทศไทย รวมทั้งผู้แทนจากภาครัฐและภาคเอกชนไทย นักเรียน และนักศึกษาไทยในกรุงปารีส รวมทั้งสิ้นกว่า ๑,๐๐๐ คน ผู้ร่วมงานมีความปลื้มปิติและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และแขกชาวต่างชาติมีความชื่นชมในศิลปวัฒนธรรมไทยที่ละเอียดงดงาม

อนึ่ง การจัดงานเฉลิมฉลองวาระ ๑๕๐ ปีฯ มีกำหนดจัดขึ้นอีกครั้งที่พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์นครชิคาโก (Chicago History Museum) ในเดือนกันยายน ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับวาระครบรอบ ๑๒๐ ปี การจัดงานนิทรรศการพิพิธภัณฑ์ The World's Columbian Exposition ณ นครชิคาโก ซึ่งจะเป็นโอกาสอันดีอีกครั้งที่ประเทศไทยจะแสดงให้เห็นถึงความสำนึกในพระมหา-กรุณาธิคุณของของสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า โดยในปี พ.ศ. ๒๔๓๖ สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าได้ทรงส่งผลงานหัตถกรรมประเภทต่างๆ ของสตรีไทยไปจัดแสดงร่วมกับงานศิลปหัตถกรรมของสตรีจากหลายประเทศ ณ นิทรรศการพิพิธภัณฑ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงพระวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมบทบาทของสตรีไทยในเวทีโลก

การจัดงานเฉลิมฉลองวาระ ๑๕๐ ปีฯ เป็นโอกาสที่ประเทศไทยได้เผยแพร่พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ให้เป็นที่ปรากฏอย่างแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ โดยในวาระเดียวกันนี้ องค์การยูเนสโกก็ได้ยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลหรือเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศอื่น ๆ เนื่องในโอกาสการครบรอบ ๕๐ ปี ๑๐๐ ปี หรือมากกว่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์และค่านิยมขององค์การยูเนสโกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีของมวลมนุษยชาติ ในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม สังคมศาสตร์ และสื่อสารมวลชนอีกด้วย

ข้อมูลอ้างอิง

www.queensavang.org / www.queensrisavarindira.net

56-03-095_002-109_X.indd 17 4/24/13 7:13:44 PM

อาเซียนในภาพรวม

สุริยา จินดาวงษ์

ในช่วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมาอาเซียนได้พยายามก้าวไปข้างหน้าในเรื่องของการปฏิบัติตามกฎบัตรอาเซียนและแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในทั้ง ๓ เสา กล่าวคือ เสาประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน เสาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน อีกทั้งได้พยายามพัฒนาเสาที่สี่ซึ่งเป็นเสาไม่เป็นทางการ แต่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสามเสาแรก เสานี้ประกอบด้วยหุ้นส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป ภาคประชาสังคม ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือภาคเอกชน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้อาเซียนสามารถเป็นประชาคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง และมีประชาชนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

ในเวลาเดียวกัน สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในพัฒนาการความสัมพันธ์ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจของโลก ซึ่งมีผลกระทบต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กอปรกับการที่ประเทศนอกภูมิภาคโดยเฉพาะประเทศที่มีอำนาจต่อรองทางการเมืองและเศรษฐกิจสูง ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐฯ หรือจีน ญี่ปุ่นหรือรัสเซีย อินเดียหรือสหภาพยุโรป ต่างมีความสนใจในภูมิภาคเราและ

ในอาเซียนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น เรื่องการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ระหว่างอาเซียนกับประเทศนอกภูมิภาคเป็นเรื่องที่มีลำดับความสำคัญสูงขึ้นในอาเซียน โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงยุทธศาสตร์ของอาเซียนที่จะสร้างโครงสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาคที่มีอาเซียนเป็นศูนย์กลาง การที่ประเทศนอกภูมิภาคสนใจอาเซียนมากยิ่งขึ้นเป็นวิวัฒนาการที่มีความต่อเนื่องมา ๒-๓ ปีแล้ว ตั้งแต่ในช่วง hamburger crisis ซึ่งในช่วงนั้นอาเซียนและภูมิภาคเอเชียได้พิสูจน์แล้วว่าเศรษฐกิจของตนสามารถต้านกับวิกฤติการทางการเงินและเศรษฐกิจ และสามารถเจริญเติบโตและรวมตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่องต่อไป จนกระทั่งอาเซียนได้รับเชิญเข้าร่วมการประชุมสุดยอด G-๒๐ ที่กรุงลอนดอนและได้รับเชิญอย่างต่อเนื่องตลอดมาจนถึงปี ๒๕๕๕ อาเซียนจึงได้วางยุทธศาสตร์โดยเน้นการดำเนินการใน ๓ กลุ่มสำคัญ หรือ clusters of priorities เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมอาเซียนในบริบทของสิ่งแวดล้อมที่มีการแข่งขันมากยิ่งขึ้น

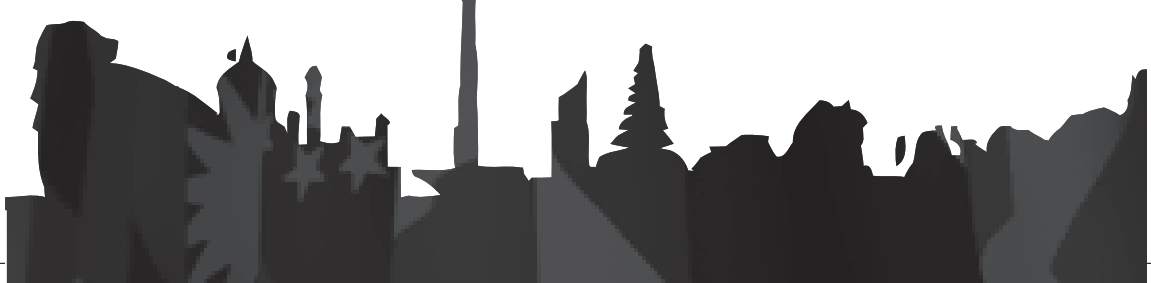
Cluster ที่ ๑ ที่อาเซียนให้ความสำคัญคือการส่งเสริมความแข็งแกร่งของโครงสร้างภายในของอาเซียน โดยเร่งการปฏิบัติตามกฎบัตรอาเซียนและแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในทั้ง ๓ เสา ประเด็นสำคัญที่อาเซียนจะต้องพิจารณาคือการปรับปรุงระบบและกลไกอาเซียนเพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบทางลบต่อความมั่นคงของมนุษย์ของประชาชน อาเซียนผลสำเร็จของอาเซียนในการเผชิญหน้ากับวิกฤติการทางเศรษฐกิจและการเงินแสดงให้เห็นว่า อาเซียนมีกลไกและระบบที่จะช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเงินและเศรษฐกิจในระดับหนึ่งแล้ว ซึ่งส่วนหนึ่งอยู่ภายใต้ความดูแลของระบบ Financial Monitoring Office ที่สิงคโปร์ภายในกรอบของอาเซียน +๓

56-03-095_002-109_X.indd 19 4/24/13 7:14:53 PM

โดยมีจีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลีเข้าร่วมด้วย แต่ระบบและกลไกความร่วมมือที่อาเซียนยังต้องพัฒนาต่อไป คือ กลไกการประสานงานเพื่อบริหารจัดการภัยพิบัติในภูมิภาค โดยอาเซียนมีความพยายามที่จะให้ศูนย์อาเซียนว่าด้วยความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance หรือ AHA Centre) สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างจริงจัง อีกภารกิจหนึ่งที่สำคัญของอาเซียน คือ การสร้างกลไกระงับข้อพิพาทในภูมิภาค (Dispute Settlement Mechanism : DSM) ให้สามารถปฏิบัติได้ และมีผลบังคับใช้ควบคู่ไปกับกลไกระงับข้อพิพาทอื่น ๆ ที่อาเซียนมีอยู่แล้วภายใต้สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชียตะวันออก-เฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia หรือ TAC) และกลไกระงับข้อพิพาททางด้านเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ อาเซียนกำลังเร่งการปฏิบัติตามแผนแม่บทว่าด้วยการเชื่อมโยงในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity) โดยเริ่มสร้างปฏิสัมพันธ์กับประเทศคู่เจรจาสำคัญ เช่น จีนและญี่ปุ่น อีกทั้งได้มีการวางยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมแนวความคิดเรื่อง Connectivity Beyond ASEAN หรือการเชื่อมโยงระหว่างอาเซียนกับภูมิภาคอื่น ๆ โดยอาจเริ่มจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก-เฉียงเหนือและเอเชียใต้ ซึ่งต่างเป็นตลาดสำคัญของอาเซียน ทั้งนี้ การเชื่อมโยงในอาเซียนและกับภูมิภาคอื่นจะต้องเกื้อกูลโครงการความเชื่อมโยงในระดับอนุภูมิภาคเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นในกรอบของ East - West Economic Corridor หรือ North-South Economic Corridor การส่งเสริมความเชื่อมโยงในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับภูมิภาคอื่นๆ (ASEAN Connectivity และ Beyond ASEAN) ที่จะช่วยอาเซียนในการดำเนินนโยบายใน **Cluster ที่ ๒** กล่าวคือ การสร้างโครงสร้างสถาปัตยกรรมใน

ภูมิภาคที่มีอาเซียนอยู่เป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ เพื่อสร้างกรอบในการบริหารความสัมพันธ์กับประเทศนอกภูมิภาคที่ประสงค์จะมีความร่วมมือกับอาเซียนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการนี้ วิวัฒนาการที่สำคัญที่สุดคือการที่อาเซียนประสบความสำเร็จในการโน้มน้าวให้สหรัฐฯ และรัสเซียเข้าร่วมการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit หรือ EAS) ซึ่งประธานาธิบดีสหรัฐฯ และผู้นำรัสเซียได้เข้าร่วมการประชุม EAS ในปลายปี ๒๕๕๔ เป็นครั้งแรก การที่ ๒ ประเทศสำคัญนี้เข้าร่วม EAS ซึ่งมีอาเซียน จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และอินเดียอยู่แล้ว จะช่วยเพิ่มความสำคัญของ EAS ซึ่งรวมแล้วมี GDP มากกว่าครึ่งหนึ่งของโลก และสะท้อนถึงการที่ประเทศสำคัญต่าง ๆ ยอมรับความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก คำถามที่หลายประเทศสนใจคือ การที่ EAS ขยายตัวจนมี ๑๘ ประเทศ ซึ่งรวมถึง ๓ ใน ๕ ของประเทศสมาชิกถาวรในคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติ และ ๘ ใน ๒๐ ของสมาชิก G-๒๐ จะสามารถเผชิญหน้ากับความท้าทายทางความมั่นคงและเศรษฐกิจของภูมิภาคและโลกได้หรือไม่อย่างไร

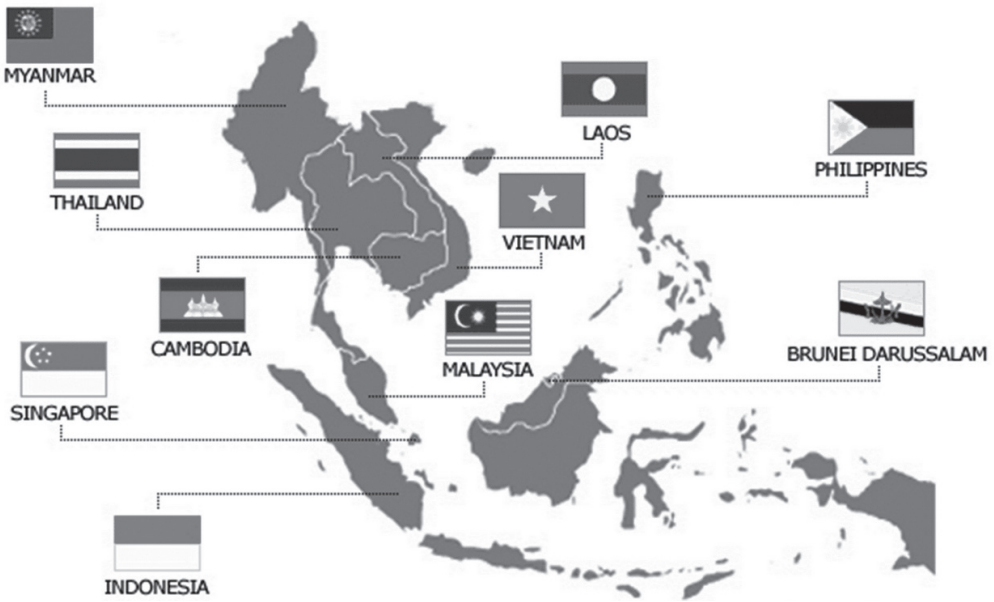
ในยุคโลกาภิวัตน์ พัฒนาการในภูมิภาคกับพัฒนาการในเวทีโลกมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน อาเซียนจึงได้พยายามมองไปข้างหน้าและกำหนด **Cluster ที่ ๓** ให้เป็นเรื่องของการกำหนดบทบาทของประชาคมอาเซียนในประชาคมโลก โดยตั้งเป้าหมายว่าอาเซียนน่าจะสามารถมีท่าทีและนโยบายร่วมกันในประเด็นระดับโลก (global issues) ที่สำคัญและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

56-03-095_002-109_X.indd 21 4/24/13 7:14:54 PM

ได้ภายในปี ๒๕๖๕ หรือ ๗ ปี หลังจากเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ความจริงในปัจจุบันอาเซียนก็มีท่าทีร่วมในหลายเรื่อง อีกทั้งได้เคยกล่าวถ้อยแถลงในนามของอาเซียนในเวทีสหประชาชาติ เป็นต้น แต่สิ่งที่อาเซียนจะต้องสามารถทำได้ในปี ๒๕๖๕ คือมีการประสานท่าทีอย่างเป็นระบบและมีบูรณาการในเรื่องสำคัญที่มีผลประโยชน์ร่วมกันมากยิ่งขึ้น ตอนนี้ ไทยเองเป็นผู้ริเริ่มการประสานงานใน global issues สำคัญหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความร่วมมือด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ซึ่งไทยและอินโดนีเซียได้มีแนวทางความร่วมมือระหว่างศูนย์สันติภาพในอาเซียนในกรอบของการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนแล้ว อีกทั้งจะเป็นผู้ผลักดันการมีแนวทางร่วมของอาเซียนในเรื่องความมั่นคงทางทะเลภายใต้กรอบของ ASEAN Maritime Forum (AMF) ซึ่งไทยได้เป็นเจ้าภาพในเดือนสิงหาคมปี ๒๕๕๔ ส่วนเรื่องการบริหารจัดการภัยพิบัติก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ไทยผลักดันให้เป็นภารกิจสำคัญลำดับต้น ๆ ของอาเซียน ซึ่งทั้งอาเซียนและการประชุม ASEAN Regional Forum (ARF) ต่างยอมรับและสนับสนุนข้อริเริ่มของไทยที่จะส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศูนย์บริหารจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

อาเซียนจะไม่ประสบผลสำเร็จหากไม่ได้การสนับสนุนจากประชาชน ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ของประชาชนอาเซียน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ซึ่งต้องดำเนินการทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ในวันอาเซียน (๘ สิงหาคม) ปี ๒๕๕๔ ทุกประเทศสมาชิกอาเซียนได้เริ่มชักธงอาเซียนควบคู่กับธงชาติของตนในเมืองหลวงของอาเซียนและในสถานเอกอัครราชทูตของซึ่งกันและกันในประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งจะเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของการก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

นอกจากนี้ แต่ละประเทศกำลังเร่งการดำเนินการเตรียมความพร้อมของประเทศตนเพื่อรับมือกับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ กรมอาเซียนเองก็ได้ดำเนินยุทธศาสตร์สร้างความตระหนักรู้และประสานงานเตรียม

ความพร้อมของหน่วยราชการ ภาคเอกชน และประชาชนชาวไทยเพื่อรับมือกับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยได้มีการจัดโครงการสร้างความตระหนักรู้ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด การจัด Workshop เตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐ การผนวกเรื่องของการเตรียมความพร้อมเป็นประชาคมอาเซียนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อไป การส่งเสริมให้มีหน่วยงานอาเซียนในทุกหน่วยราชการ และการส่งเสริมให้ทุกหน่วยราชการมีแผนยุทธศาสตร์ของตนในเรื่องการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘

ประเทศไทยยังมีภารกิจอีกมากมายเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่เราจะเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนจึงหวังว่าประชาชนชาวไทยจะติดตามพัฒนาการของอาเซียน สะสมความรู้ และช่วยเตรียมความพร้อมของตนเองเพื่อให้ไทยสามารถใช้ประโยชน์จากการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนได้อย่างสูงสุดและมีบทบาทนำและสร้างสรรค์ในอาเซียนเพื่อให้สมกับการที่ไทยเป็นผู้ก่อตั้งอาเซียนกว่า ๔๕ ปีที่แล้ว

56-03-095_002-109_X.indd 23 4/24/13 7:14:54 PM

พัฒนาการของประชาคมอาเซียน

กลุ่มงานนโยบาย กรมอาเซียน

พัฒนาการของอาเซียนแบ่งได้เป็น ๒ ยุค กล่าวคือ ยุคก่อนกฎบัตรอาเซียน (พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๕๐ หรือ ค.ศ. ๑๙๖๗ - ๒๐๐๗) และยุคหลังกฎบัตร (พ.ศ. ๒๕๕๑- ปัจจุบัน หรือ ค.ศ. ๒๐๐๘ - ปัจจุบัน) โดยในยุคแรก สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations) หรืออาเซียน จัดตั้งขึ้นตามปฏิญญาอาเซียน (ปฏิญญากรุงเทพฯ) ซึ่งลงนามที่ประเทศไทยเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ มีสาระสำคัญ คือ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ การเกษตร อุตสาหกรรม คมนาคม รวมทั้งยกระดับรายได้ความเป็นอยู่ของประชาชน โดยมีสมาชิกก่อตั้ง ๕ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย สมาชิกที่เข้าร่วมในภายหลัง ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม (๒๕๒๗) เวียดนาม (๒๕๓๘) ลาวและพม่า (๒๕๔๐) และกัมพูชา (๒๕๔๒)

นอกจากนี้อาเซียนได้มีการพัฒนาความร่วมมือแบบคู่เจรจากับประเทศ/กลุ่มประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ออสเตรเลีย (๒๕๒๐) นิวซีแลนด์ (๒๕๒๑) ญี่ปุ่น (๒๕๒๓) แคนาดา (๒๕๒๓) สหรัฐฯ (๒๕๒๓) ประชาคมยุโรป (๒๕๒๓) สาธารณรัฐเกาหลี (๒๕๓๔) จีน (๒๕๓๔) รัสเซีย (๒๕๓๔) อินเดีย (๒๕๓๕)

56-03-095_002-109_X.indd 24 4/24/13 7:14:54 PM

รวมทั้งมีการประชุมสุดยอดกับผู้นำจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งเรียกว่า อาเซียนบวกสาม และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit: EAS) เป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ อาเซียนยังมีความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและกลุ่มประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น สหประชาชาติ คณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council for the Arab States of the Gulf: GCC) และตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่าง (MERCOSUR) เป็นต้น

หากจะระบุถึงพัฒนาการที่สำคัญของอาเซียนด้านการเมืองและความมั่นคง อาเซียนได้มีการจัดทำสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชีย-ตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia: TAC) การออกเอกสาร Zone of Peace, Freedom and Neutrality (ZOPFAN) การจัดทำสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone: SEANWFZ) การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) และความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบ

56-03-095_002-109_X.indd 25 4/24/13 7:14:54 PM

ต่อเสถียรภาพในภูมิภาค เช่น สงคราม ในกัมพูชา การผลักดันให้มีพัฒนาการทางการเมืองในพม่า และความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย เป็นต้น

ส่วนพัฒนาการสำคัญของอาเซียนด้านเศรษฐกิจประกอบด้วย การจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA ซึ่งเป็นข้อเสนอของไทย) เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) ที่เป็นรากฐานในการพัฒนาไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการส่งเสริมการลดช่องว่างด้านการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิก ผ่านการดำเนินการตามความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI)

สำหรับพัฒนาการด้านสังคมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นการสร้างอาเซียนให้เป็นภูมิภาคปลอดยาเสพติด การส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาและผลักดันให้ไทยเป็นที่ตั้ง ASEAN University Network ความร่วมมือด้านการจัดการโรคระบาด และความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

ในยุคโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงในบริบทการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในภูมิภาคและโลก บทบาทของประเทศในภูมิภาค เช่น จีน อินเดีย การรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและอนุภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ๆ ทำให้อาเซียนต้องปรับตัวให้เข้ากับปัญหาท้าทายต่าง ๆ ในการนี้ ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนที่บาหลีปี ๒๕๔๖ (ค.ศ. ๒๐๐๓) จึงได้แสดงเจตนารมณ์ให้สร้างประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก คือ การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๐ ที่ผู้นำเคยประกาศเมื่อปี ๒๕๔๐ (ค.ศ. ๑๙๙๗) และจัดทำกฎบัตรอาเซียนเพื่อให้อาเซียนเป็น

rules-based organization โดยต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียนที่เซบูปี ๒๕๕๐ (ค.ศ. ๒๐๐๗) ผู้นำเห็นชอบให้เร่งรัดเป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้นอีก ๕ ปี เป็นปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕)

หากจะมองย้อนไป กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ (ค.ศ. ๒๐๐๘) เปรียบเสมือนธรรมนูญอาเซียนที่ให้นิติฐานะ (legal personality) แก่อาเซียนและเป็นกรอบการดำเนินการตามกฎหมายสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการให้แก่อาเซียน และเป็นพื้นฐานในการสร้างประชาคมอาเซียนที่มีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจนและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (people-centred ASEAN) ทั้งนี้ ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ที่ชะอำ-หัวหิน เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๒ ได้ลงนามปฏิญญาชะอำ หัวหิน ว่าด้วยแผนงานจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ค.ศ. ๒๐๐๙-๒๐๑๕) ซึ่งประกอบด้วยแผนงานจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน และแผนงานยุทธศาสตร์เรื่องความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียนระยะที่ ๒ (ค.ศ.๒๐๐๙-๒๐๑๕)

หลายคนคงสงสัยว่า ประโยชน์จากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนคืออะไร ไทยจะได้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมอย่างไรบ้าง ต้องขออธิบายเป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. อาเซียนเป็นกลไกสร้างพันธมิตร และความเป็นปึกแผ่น ตลอดจนเสถียรภาพและสันติภาพภายในภูมิภาค รวมทั้งช่วยระงับความขัดแย้งในภูมิภาค

๒. อาเซียนเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทย และในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีนักท่องเที่ยวอาเซียนเดินทางมาประเทศไทยคิดเป็นสัดส่วนมากกว่า ๑ ใน ๔ ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

56-03-095_002-109_X.indd 27 4/24/13 7:14:54 PM

๓. อาเซียนเป็นกรอบความร่วมมือเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาความท้าทายทางเศรษฐกิจ (เช่น การจัดตั้งระบบสำรองข้าวในกรอบอาเซียน+๓) รวมทั้งปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ (เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ และการบริหารจัดการภัยพิบัติ)

๔. อาเซียนช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองแก่ไทยและอาเซียนในประชาคมโลก

๕. พัฒนาศักยภาพและความพร้อมของประเทศสมาชิก และพัฒนาให้อาเซียนมีความรับผิดชอบต่อประชาชน สามารถตอบรับต่อความเปลี่ยนแปลงในโลก

๖. พัฒนาให้อาเซียนเปิดกว้าง ส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ

อย่างไรก็ดี ไม่ใช่ว่าอาเซียนจะประสบแต่ความสำเร็จ อาเซียนมีประเด็นท้าทายต่อการสร้างประชาคมอาเซียนอยู่มากพอสมควร ได้แก่ ความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา และระดับการพัฒนา ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งด้านสังคม และโครงสร้างสถาบันต่าง ๆ ของอาเซียนที่ยังไม่แข็งแกร่งนัก รวมทั้งการสนับสนุนจากประเทศสมาชิกต่าง ๆ ในการจัดตั้งกองทุนหรือให้งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมในระดับ sectoral bodies ตามมาตรการต่าง ๆ ในแผนงานของแต่ละประชาคมฯ ยังไม่เพียงพอ ความล่าช้าของประเทศสมาชิกในการดำเนินการตามมาตรการและข้อตกลงต่าง ๆ ของ

อาเซียน โครงสร้างความสัมพันธ์ในภูมิภาค ผลกระทบทางลบของการเชื่อมโยงในภูมิภาค เช่น ปัญหาข้ามพรมแดนต่าง ๆ และการพัฒนาความรู้สึกเป็นพลเมืองอาเซียนร่วมกันผ่านการสร้างความตระหนักรู้ การมองข้ามประวัติศาสตร์ที่ขัดแย้งกันและการพัฒนาอัตลักษณ์ร่วมโดยเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมของอาเซียน

อาเซียนมีคุณลักษณะของประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก คือ ด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

๑. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน มุ่งสร้างอาเซียนให้เป็นประชาคมที่มีกติกาและการพัฒนาค่านิยม และมีบรรทัดฐานร่วมกัน เป็นภูมิภาคที่มีความเป็นเอกภาพ ความสงบสุข และความแข็งแกร่ง และพร้อมมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดจนเป็นภูมิภาคที่มีพลวัต มองไปยังโลกภายนอกที่มีการรวมตัวและมีลักษณะของการพึ่งพาซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น

๒. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เน้นการสร้างอาเซียนให้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว เป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และรวมตัวอยู่ในเศรษฐกิจโลก

๓. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ การให้ความคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน การสร้างอัตลักษณ์และการลดช่องว่างในการพัฒนา

ไทยในฐานะประเทศสมาชิกมีบทบาทในการผลักดันการสร้างประชาคมอาเซียน โดยในช่วงที่ไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน (กรกฎาคม ๒๕๕๑-ธันวาคม ๒๕๕๒) ได้เสนอและผลักดัน ข้อเสนอและการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งมีผลเป็นรูปธรรมในเวลาต่อมา ดังนี้

56-03-095_002-109_X.indd 29 4/24/13 7:14:55 PM

● การมีผลบังคับใช้ของกฎบัตรอาเซียน และการรับรองแผนงานจัดตั้งประชาคมอาเซียน

● ความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Connectivity) ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์ใน ๓ ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ และด้านประชาชน โดยแผนงานเน้นความเชื่อมโยงระหว่างอาเซียนในเบื้องต้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการสร้างความเชื่อมโยงไปภูมิภาคต่าง ๆ เช่น เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้ ต่อไป

● กองทุนพหุภาคีภายใต้มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ (Chiang Mai Initiative Multilateralization: CMIM) วงเงินทุนตั้งต้นจำนวน ๑.๒ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งประเทศ+๓ (จีน สาธารณรัฐเกาหลี และญี่ปุ่น) สมทบร้อยละ ๘๐ (๙.๖ หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ) ประเทศสมาชิกอาเซียนร้อยละ ๒๐ (๒.๔ หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ)

● การสร้างอาเซียนให้เป็นศูนย์กลางของสถาปัตยกรรมภูมิภาค ซึ่งล่าสุด รัสเซียและสหรัฐฯ ได้เข้าร่วมในการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit: EAS)

● ได้มีการจัดตั้งองค์การสำรองข้าวฉุกเฉินอาเซียนบวกสาม (ASEAN Plus Three Emergency Rice Reserve: APTERR) ซึ่งมีปริมาณสำรองข้าวรวมกัน ๗๘๗,๐๐๐ ตัน (การสำรองข้าวของไทยเท่ากับ ๑๕,๐๐๐ ตัน)

● การส่งเสริมวาระประชาชน โดยภายหลังที่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR) และ

คณะกรรมาธิการอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ASEAN Commission for the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children: ACWC) ประเทศสมาชิกอาเซียนได้รับรองปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Declaration: AHRD) ซึ่งเป็นเอกสารทางการเมืองที่แสดงเจตนารมณ์ของอาเซียนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค นอกจากนี้ยังสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการสร้างอาเซียนโดยการจัดการพบปะระหว่างผู้นำอาเซียนกับภาคประชาสังคม รวมทั้งการเน้นความสำคัญต่อการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนเพื่อให้อาเซียนเป็นองค์กรสำหรับประชาชน

- เร่งรัดการดำเนินการตามความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement: ATIGA) โดยในปัจจุบัน การค้าสินค้าในอาเซียนมีภาษีเป็นร้อยละ ๐ เกือบทุกรายเหลือเพียงประเทศ CLMV (กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) ที่มีภาษีไม่เกินร้อยละ ๕ นอกจากนี้ ยังเน้นการหารือกันด้านการลดอุปสรรคทางการค้าที่มิใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) และการอำนวยความสะดวกทางการค้า

- ผลักดันการลงนามความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement : ACIA)

- ผลักดันบทบาทของประธานอาเซียนและเลขาธิการอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ โดยที่ผ่านมา ผู้นำอาเซียนที่ดำรงประธานอาเซียนได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประชุม G-๒๐ มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการส่งเสริมบทบาทของอาเซียนในฐานะองค์กรที่มีความรับผิดชอบและบทบาทต่อประชาคมโลก

56-03-095_002-109_X.indd 31 4/24/13 7:14:55 PM

ผลการประชุม สุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๒๑ และการประชุมสุดยอดที่เกี่ยวข้อง

ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ กรุงพนมเปญ กัมพูชา

กลุ่มงานนโยบาย กรมอาเซียน

น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้เข้าร่วมการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๒๑ และการประชุมสุดยอดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ครั้งที่ ๑๕ การประชุมสุดยอดอาเซียน-ญี่ปุ่น ครั้งที่ ๑๕ การประชุมสุดยอดอาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี ครั้งที่ ๑๕ การประชุมสุดยอดอาเซียนบวกสาม (ASEAN + ๓) สมัยพิเศษในโอกาสครบรอบความสัมพันธ์ ๑๕ ปี การประชุมสุดยอดอาเซียน-อินเดีย ครั้งที่ ๑๐ การประชุมผู้นำอาเซียน-สหรัฐฯ ครั้งที่ ๔ และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) ครั้งที่ ๗ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ กรุงพนมเปญ กัมพูชา

ผลการประชุมครั้งนี้ คือ การที่ผู้นำอาเซียนเห็นควรเร่งรัดการดำเนินงานตามแผนงานสำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนทั้ง ๓ เสาหลัก (การเมือง/ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม/วัฒนธรรม) โดยให้กำหนดประเด็นที่มีความสำคัญในลำดับต้นในทั้ง ๓ เสา เช่น การรักษาสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค การปรับกฎระเบียบให้สอดคล้องกับและอนุวัติความตกลงทางเศรษฐกิจสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งนี้ ผู้นำอาเซียนได้ให้ความสำคัญกับความเป็นหนึ่งเดียวและความเป็นแกนกลางของอาเซียนในภูมิภาค ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสามารถของอาเซียนให้สามารถเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ได้ โดยได้กำหนดให้วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ เป็นวันเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการด้วย

เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน บรรดาผู้นำอาเซียนเห็นว่า จำเป็นต้องเพิ่มการระดมทุนให้เพียงพอ เพื่อใช้ดำเนินการตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงในอาเซียน ซึ่งกองทุนโครงสร้างพื้นฐานอาเซียน (ASEAN Infrastructure Fund: AIF) ยังมีทุนไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินโครงการตามแผนแม่บทและจำเป็นต้องหาแนวทางระดมทุนอื่น ๆ จากประเทศนอกภูมิภาคและภาคเอกชน ทั้งนี้ ไทยได้ใช้โอกาสนี้สนับสนุนให้ประเทศอาเซียนและ EAS เข้ามาร่วมในโครงการท่าเรือน้ำลึกทวายสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

56-03-095_002-109_X.indd 33 4/24/13 7:14:55 PM

ผู้นำจีนได้เสนอจัดตั้งกลไกการหารือระหว่างคณะกรรมาธิการด้านความเชื่อมโยงจีน (China's Committee on Connectivity) กับคณะกรรมการประสานงานอาเซียนว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในภูมิภาค (ASEAN Connectivity Coordinating Committee: ACCC) และการจัดทำแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงอาเซียน-จีน (ASEAN-China Master Plan on Connectivity)

สาธารณรัฐเกาหลีจะจัดตั้งกลไกประสานงานกับ ASEAN Connectivity Coordinating Committee (ACCC) เพื่อหารือแนวทางที่ปฏิบัติได้จริงในการสนับสนุนแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน โดยเฉพาะสาขาที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยไทยได้เสนอให้สาธารณรัฐเกาหลีมีบทบาทในการพัฒนากฎระเบียบ พิธีศุลากรและโลจิสติกส์ ในพื้นที่ชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการเชื่อมโยงถนนและทางรถไฟในภูมิภาค

ผู้นำอาเซียนและญี่ปุ่นได้ตกลงที่จะร่วมมือกันมากขึ้นในเรื่องความเชื่อมโยง โดยเฉพาะ ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบและความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน และญี่ปุ่นจะเปิดเสรีตลาดการเดินอากาศในภูมิภาค (Open Skies)

ผู้นำอาเซียนและอินเดียสนับสนุนการจัด ASEAN-India Car Rally เพื่อเป็นกิจกรรมเฉลิมฉลองโอกาสครบรอบ ๒๐ ปี และส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างกัน นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายยังได้ตกลงที่จะขยายความร่วมมือด้านการเชื่อมโยง โดยเฉพาะโครงการถนนสามฝ่ายไทย-เมียนมาร์-อาเซียน-อินเดีย และการขยายเส้นทางไปยังลาวและกัมพูชา ตลอดจนการพัฒนา Mekong-India Economic Corridor เชื่อมโยงภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงกับฝั่งตะวันออกของอินเดีย โดยใช้ไทยเป็น land bridge ผ่านโครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวาย

ในด้านเศรษฐกิจ ผู้นำอาเซียนและประเทศคู่เจรจา ๖ ประเทศ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ได้เริ่มเจรจาความตกลงพันธมิตรทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership - RCEP) โดยไทยสนับสนุนให้มีการเจรจารอบแรกในช่วงต้นปี ๒๕๕๖ และแจ้งให้ผู้นำอาเซียนทราบถึงความคิดริเริ่มของไทยที่จะส่งเสริมความร่วมมือด้านข้าวและยางพารากับประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อให้ราคามีเสถียรภาพ

ผู้นำอาเซียนและจีนเห็นควรให้ใช้ประโยชน์จากความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนเพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าเป็น ๕๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และผลักดันให้มีการลงทุนใหม่ของจีนในอาเซียนอีก ๑๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี ๒๕๕๘ นอกจากนี้ ผู้นำจีนได้เสนอ ASEAN-China Private Sector Cooperation Action เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความร่วมมือด้านการลงทุน

56-03-095_002-109_X.indd 35 4/24/13 7:14:56 PM

ผู้นำอาเซียนและสาธารณรัฐเกาหลีเห็นพ้องที่จะเพิ่มมูลค่าการค้าและการลงทุนระหว่างกันเป็น ๑๕๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ผ่านความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลี ตลอดจนสนับสนุนบทบาทของศูนย์อาเซียน-เกาหลีในการส่งเสริมการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว รวมถึงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

ผู้นำอาเซียนและญี่ปุ่นสนับสนุนการเร่งเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-ญี่ปุ่นในภาคการค้าการบริการและการลงทุนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

ผู้นำอาเซียนและอินเดียเห็นพ้องที่จะเร่งรัดสรุปการเจรจาด้านการค้าบริการและการลงทุนภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย

ผู้นำอาเซียนและสหรัฐฯ เห็นพ้องที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนของทั้งสองฝ่ายโดยการจัด ASEAN-U.S. Business Summit ทุกปี โดยฝ่ายสหรัฐฯ ได้เสนอแนวคิด Enhanced Economic Engagement (E๓) เพื่อขยายความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนระหว่างกันด้วย และผู้นำอาเซียนบวกสาม เห็นพ้องที่จะส่งเสริมความร่วมมือด้านการเงินตามมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี (Chiang Mai Initiative Multilateralization: CMIM) เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินในภูมิภาค รวมทั้งการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย (Asian Bond Market Initiative) และการใช้เงินสกุลท้องถิ่นในภูมิภาค

ประเด็นที่มีการหารือในที่ประชุมที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่ง คือ ประเด็นทะเลจีนใต้ ซึ่งผู้นำอาเซียนเห็นพ้องว่า สันติภาพและเสถียรภาพในทะเลจีนใต้เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาคและควรส่งเสริมการปฏิบัติตามปฏิญญาว่าด้วยการปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea : DoC) รวมทั้งร่วมสร้างบรรยากาศที่ดีเพื่อนำไปสู่การเริ่มต้นเจรจาแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct in the South China Sea: CoC) นอกจากนี้ ผู้นำอาเซียนและจีนได้รับรอง Joint Statement of the ๑๕th ASEAN-China Summit on the ๑๐th Anniversary of the Declaraion on the Conduct of Parties in the South China Sea ซึ่งมีสาระสำคัญ แสดงความยินดีต่อความร่วมมืออาเซียน-จีนในกรอบ DoC และสนับสนุนให้มีการยึดถือหลักการ และส่งเสริมความร่วมมือในกรอบ DoC เพื่อนำไปสู่การจัดทำ CoC ต่อไป อย่างไรก็ดี จีนได้ย้ำท่าทีในเรื่องนี้ว่า ไม่เห็นด้วยที่จะหยิบยกเรื่องทะเลจีนใต้ขึ้นหารือในเวทีระหว่างประเทศ

นอกเหนือจากประเด็นข้างต้น ได้มีการหารือประเด็นอื่น ๆ ดังนี้

- **การจัดตั้งศูนย์ทุ่นระเบิดภูมิภาคอาเซียน** ผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบที่จะจัดตั้งศูนย์ดังกล่าว ตามข้อเสนอของกัมพูชา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติเพื่อให้ภูมิภาคอาเซียนปราศจากทุ่นระเบิดและวัตถุระเบิดที่ตกค้างจากสงคราม โดยจะให้ที่ประชุมรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องพิจารณารูปแบบการจัดตั้งต่อไป

- **การรับรองปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน** ซึ่งเป็นเอกสารทางการเมืองเพื่อแสดงเจตนารมณ์ของอาเซียนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค และเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของอาเซียนในเรื่องนี้เพื่อประโยชน์ในระยะยาวของประชาชนและภูมิภาคอาเซียนโดยรวม

56-03-095_002-109_X.indd 37 4/24/13 7:14:56 PM

- **ยาเสพติด** ผู้นำอาเซียนได้ย้ำความมุ่งมั่นที่จะสร้างอาเซียนปลอดยาเสพติดในปี ๒๕๕๘ โดยไทยเสนอให้มีความร่วมมือข้ามพรมแดนระหว่างหน่วยงานด้านยาเสพติด เพื่อส่งเสริมความพยายามในการสกัดกั้นการลักลอบขนยาเสพติดข้ามพรมแดน

- **การบริหารจัดการภัยพิบัติ** ผู้นำอาเซียนได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างศักยภาพแก่ศูนย์ AHA Centre ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ไทยได้แสดงความพร้อมในการเป็นสถานที่เก็บสำรองข้าว เพื่อใช้ในการบรรเทาภัยพิบัติ และแจ้งที่ประชุมเกี่ยวกับการเป็นเจ้าภาพจัด ASEAN Regional Forum Disaster Relief Exercise ๒๐๑๓ (ARF DiREx ๒๐๑๓) ร่วมกับสาธารณรัฐเกาหลีในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๖ ด้วย

- **การค้ามนุษย์** ไทยผลักดันให้มีการเร่งรัดการพิจารณาอนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์และผลักดันการจัดทำแผนปฏิบัติการในเรื่องนี้เพื่อปูทางไปสู่การจัดทำอนุสัญญาที่มีผลผูกพันทางกฎหมายต่อไป

- **ความมั่นคงทางอาหาร** ผู้นำอาเซียนบวกสามได้ตกลงที่จะขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงทางอาหาร โดยต่อยอดจากองค์กรสำรองข้าวฉุกเฉินในกรอบอาเซียนบวกสาม อาทิ การพัฒนาคุณภาพพืชผลทางการเกษตร ระบบชลประทาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

- **การแต่งตั้งเลขาธิการอาเซียน** ผู้นำอาเซียนได้แต่งตั้งนาย Le Luong Minh ชาวเวียดนามเป็นเลขาธิการอาเซียนวาระปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐ สืบต่อจาก ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ซึ่งจะครบวาระการปฏิบัติหน้าที่ในปี ๒๕๕๕

คนไทย ได้ (หรือไม่ได้) อะไรจากประชาคมอาเซียน

การบรรยายในโอกาสการเข้าร่วม โครงการบัวแก้วสัญจร

วันที่ ๒๐-๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

ลดา ภู่มาศ
นักการทูตชำนาญการ กรมอาเซียน

เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา ดิฉันได้เป็นผู้แทนกรมอาเซียนเข้าร่วมโครงการบัวแก้วสัญจรของกระทรวงการต่างประเทศ และการสัมมนากับชุมชนและสื่อมุสลิม ณ มัสยิดอะมะดียะฮ์ จ. พระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕ จึงขอถ่ายทอดข้อมูลและประสบการณ์การบรรยายเรื่อง **"คนไทย ได้ (หรือไม่ได้) อะไรจากประชาคมอาเซียน"** มายังท่านผู้อ่าน และหวังว่าท่านจะได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศไทยและประชาคมอาเซียนบ้างไม่มากก็น้อย

56-03-095_002-109_X.indd 39 4/24/13 7:14:57 PM

หัวข้อการบรรยายครั้งนี้อาจตรงใจผู้อ่านหลายท่านที่กำลังตั้งคำถามหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับประโยชน์แท้จริงที่คนไทยจะได้รับจากการเป็นประชาคมอาเซียน คำถามดูเหมือนง่าย แต่กลับเป็นความท้าทายสำหรับผู้บรรยาย เนื่องจากต้องถ่ายทอดข้อมูลที่อาจฟังเข้าใจยากโดยอาศัยเทคนิคการถ่ายทอดและการใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ และยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้ผู้ฟังซึ่งเป็นชุมชนและสื่อมุสลิมเห็นภาพ รวมทั้งสอดแทรกข้อมูลความร่วมมือที่น่าจะอยู่ในความสนใจของชุมชนมุสลิมในระหว่างการบรรยาย

สารประการแรกที่ต้องการถ่ายทอดสู่ผู้ฟังคือการสร้างประชาคมอาเซียน ซึ่งที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๒๑ ณ กรุงพนมเปญ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายนที่ผ่านมา ได้มีข้อตัดสินใจร่วมกันว่าทั้ง ๑๐ ประเทศสมาชิกอาเซียนจะก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ และนอกจากการสร้างประชาคมอาเซียนซึ่งประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง (**“มั่นคง”**) ประชาคมเศรษฐกิจ (**“มั่งคั่ง”**) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (**“เอื้ออาทรและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง”**) แล้ว การเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Connectivity) ซึ่งมี ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎระเบียบ และด้านประชาชน ก็เป็นสิ่งที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ และได้ผลักดันขยายการเชื่อมโยงดังกล่าวไปยัง

ประเทศคู่เจรจาในกรอบอาเซียน+๓ (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) โดยได้มีการรับรองเอกสาร ASEAN+๓ Partnership on Connectivity ในการประชุมสุดยอดดังกล่าวด้วย

สารประการที่สอง ได้แก่ ความสำคัญของอาเซียนกับประเทศไทย โดยอาเซียนถือเป็นวาระแห่งชาติและเป็นหัวใจของนโยบายต่างประเทศของประเทศไทย อาเซียนก่อตั้งขึ้นที่ประเทศไทยและไทยได้มีบทบาทนำในหลายประเด็นอย่างต่อเนื่องในช่วงตลอด ๔๕ ปีของอาเซียน อาเซียนมีการดำเนินกิจกรรมที่สะท้อนผลประโยชน์ของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเชื่อมโยง การแก้ไขและเตรียมรับมือกับความท้าทายในด้านอาชญากรรมข้ามชาติ และการจัดการภัยพิบัติ เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศไทยจะได้รับผลพวงที่ดีจากการสร้างประชาคมอาเซียนโดยรวมทั้ง ๓ ด้าน กอปรกับช่วยส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ

ด้านการเมืองและความมั่นคง การดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนจะช่วยให้ภูมิภาคมีสันติภาพและความมั่นคง ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถแก้ไขข้อพิพาทด้วยสันติวิธี มีความไว้เนื้อเชื่อใจกัน มีความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะข้ามชาติ และเพิ่มอำนาจการต่อรองหรือการเจรจากับประเทศและกลุ่มประเทศต่าง ๆ และเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์อาเซียนที่ผู้นำได้รับรองปฏิญญาสิทธิมนุษยชนอาเซียนเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนอาเซียน ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าประเทศไทยย่อมได้รับอานิสงส์ดังกล่าวด้วย

56-03-095_002-109_X.indd 41 4/24/13 7:14:58 PM

ด้านเศรษฐกิจ การดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะช่วยเพิ่มพูนการค้า การลงทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน ขยายตลาดการค้า ได้ประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดและดึงดูดนักลงทุนจากภายนอก ลดต้นทุนการผลิต (วัตถุดิบ แรงงานและเงินทุน) การเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีทักษะ และได้รับประโยชน์จากการจัดทำเขตการค้าเสรี ซึ่งขณะนี้ ผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบร่วมกันที่จะให้เริ่มการเจรจาการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจแบบรอบด้านในภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership – RCEP) ระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา ๖ ประเทศที่มีเขตการค้าเสรีกับอาเซียนอยู่แล้ว (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย) ในช่วงต้นปี ๒๕๕๖ โดยให้แล้วเสร็จในปี ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นปีที่อาเซียนจะบรรลุเป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียน

ท้ายที่สุด ในด้านสังคมและวัฒนธรรม การดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนจะช่วยเร่งหรือกระตุ้นเรื่องการพัฒนาทุนมนุษย์ การส่งเสริมและคุ้มครองสวัสดิการสังคม การแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม เช่น โรคระบาด ยาเสพติด รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการลดผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม เช่น ภัยพิบัติ และส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นต้น

หัวใจสำคัญคือประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้านในทุกภาคส่วนเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนโดยคงยังเหลือเวลาอีกไม่มากนัก

การเตรียมความพร้อม ของประเทศไทยสู่การเป็น ประชาคมอาเซียน

ชนะ เมี้ยนเจริญ

ในปี ๒๕๕๘ อาเซียนมีเป้าหมายที่จะก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยวิสัยทัศน์ร่วมของผู้นำอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ คือ การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎกติกาที่ชัดเจน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเมื่อปี ๒๕๕๑ อาเซียนได้จัดทำกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญอาเซียนเพื่อวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กร

ประชาคมอาเซียนประกอบด้วยสามเสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยประสานงานหลัก) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (กระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยประสานงานหลัก) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยประสานงานหลัก) และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย อาเซียนจึงได้จัดทำแผนงาน (Blueprint) สำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในแต่ละเสา ซึ่งผู้นำอาเซียนได้รับรองแผนงานดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๒ ระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๔ ในช่วงที่ไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน

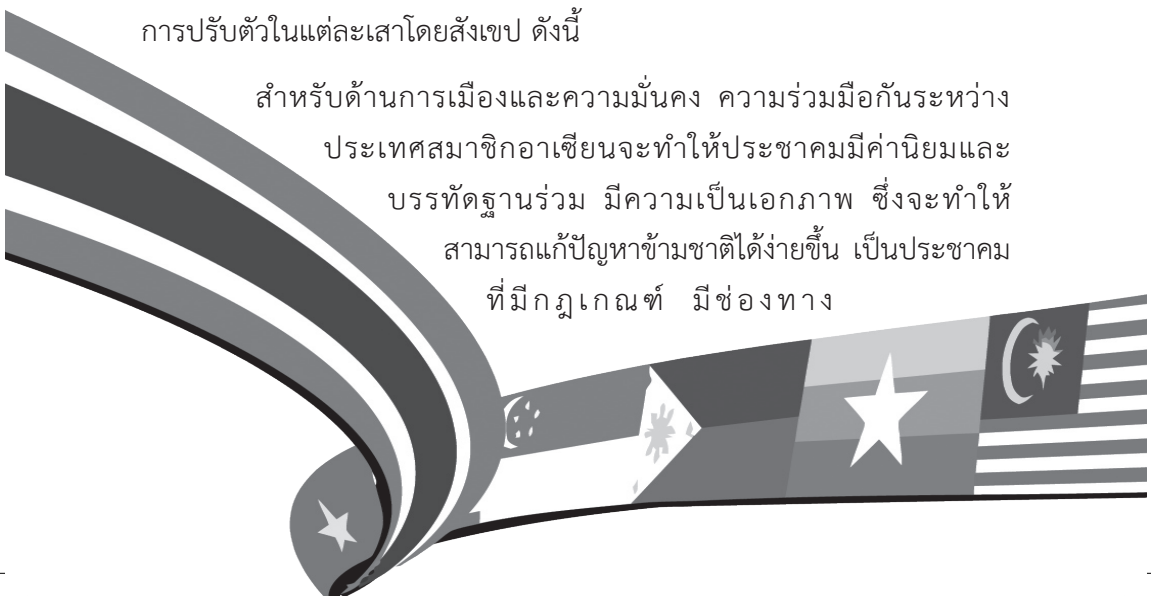
56-03-095_002-109_X.indd 43 4/24/13 7:14:59 PM

ในปี ๒๕๕๒ ไทยได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Connectivity) เพื่อเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียน และนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน อีกทั้งเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีโลก โดยผู้นำอาเซียนได้รับรองแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงในอาเซียนในการประชุมสุดยอดครั้งที่ ๑๗ ณ กรุงฮานอย ซึ่งระบุความเชื่อมโยงใน ๓ รูปแบบ ได้แก่ ความเชื่อมโยงด้านกายภาพ อาทิ การพัฒนาเครือข่ายด้านคมนาคม ความเชื่อมโยงด้านสถาบัน อาทิ การทำให้กฎระเบียบด้านการข้ามแดนต่าง ๆ มีความสอดคล้องกัน และความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนรู้จักกันและเข้าใจกันมากขึ้น

เป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียนในทั้งสามเสาเป็นเป้าหมายที่ท้าทาย แต่รัฐบาลไทยมีนโยบายที่จะทำให้ประชาคมอาเซียนสำเร็จได้ในเวลาที่กำหนด โดยมีนโยบายสร้างความพร้อมในทั้งสามเสา ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเส้นทางคมนาคมเพื่อสร้างการเชื่อมโยงภายในภูมิภาค การแก้กฎหมายเรื่องการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ การรณรงค์ด้านสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

หลายคนอาจถามว่าเราจะได้อะไรจากการปรับตัวครั้งยิ่งใหญ่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ท้าทายนี้ จึงขอเล่าให้ฟังถึงผลประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับตามการปรับตัวในแต่ละเสาโดยสังเขป ดังนี้

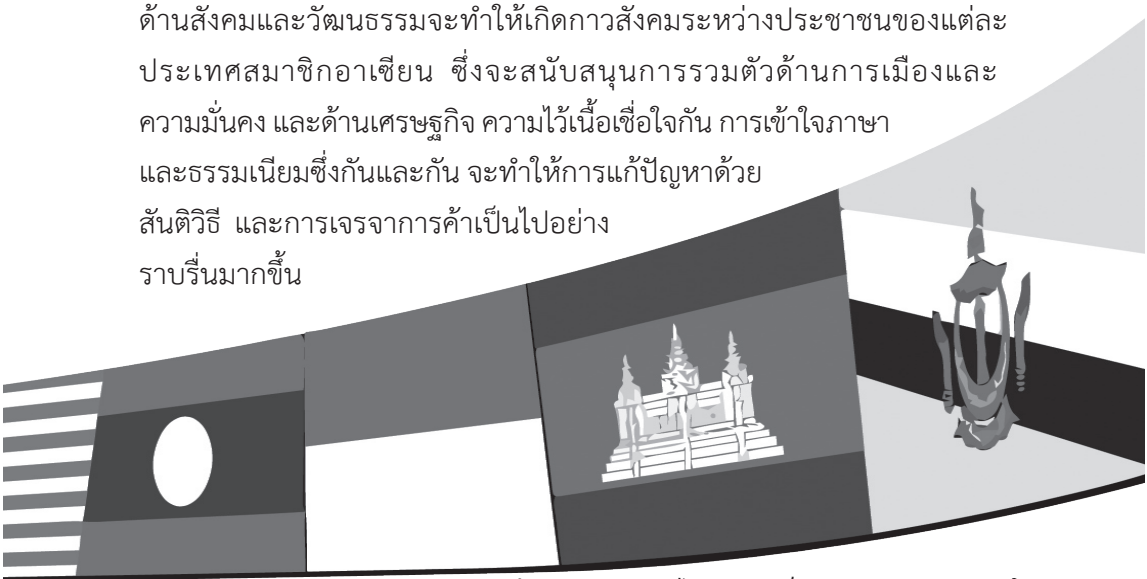
สำหรับด้านการเมืองและความมั่นคง ความร่วมมือกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนจะทำให้ประชาคมมีค่านิยมและบรรทัดฐานร่วม มีความเป็นเอกภาพ ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาข้ามชาติได้ง่ายขึ้น เป็นประชาคมที่มีกฎเกณฑ์ มีช่องทาง

การแก้ปัญหาระหว่างประเทศสมาชิกด้วยสันติวิธี ซึ่งจะทำให้เกิดความสงบสุขและความมั่นคงในภูมิภาค ส่งเสริมให้ประชากรในแต่ละประเทศสมาชิกมีความไว้เนื้อเชื่อใจกัน และที่สำคัญคือทำให้แต่ละประเทศมีน้ำหนักในการเสนอท่าทีและความเห็นต่าง ๆ ของประเทศอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้น ซึ่งประเทศไทยจะได้ประโยชน์จากความมั่นคงและสันติภาพในภูมิภาค

ในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการรวมตัวกันของอาเซียนในยุคสมัยใหม่ การรวมตัวกันเป็นประชาคมจะทำให้ฐานการผลิตสินค้าต่าง ๆ ในภูมิภาคใหญ่ขึ้น ทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น การเปิดเสรีทางแรงงานและการค้าจะทำให้การเคลื่อนย้ายวัตถุดิบมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้สินค้าจากภูมิภาคอาเซียนสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้ภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคที่น่าลงทุน และนอกจากนี้จะทำให้แต่ละประเทศมีอำนาจต่อรองด้านเศรษฐกิจในตลาดโลกมากขึ้น ทั้งหมดนี้จะส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยดีขึ้น

สำหรับด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น ประโยชน์ต่อประเทศไทยโดยตรงได้แก่ประโยชน์ด้านสาธารณสุขและการดูแลสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การรณรงค์ด้านสังคมและวัฒนธรรมจะทำให้เกิดกาวสังคมระหว่างประชาชนของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งจะสนับสนุนการรวมตัวด้านการเมืองและความมั่นคง และด้านเศรษฐกิจ ความไว้เนื้อเชื่อใจกัน การเข้าใจภาษาและธรรมเนียมซึ่งกันและกัน จะทำให้การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี และการเจรจาการค้าเป็นไปอย่างราบรื่นมากขึ้น

56-03-095_002-109_X.indd 45 4/24/13 7:15:00 PM

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยจะได้รับผลประโยชน์อย่างมากจากการรวมตัวกันเป็นประชาคมของอาเซียน แต่ถ้าแต่ละประเทศในอาเซียนนั่งเฉย ๆ ประชาคมอาเซียนคงจะไม่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงมีเหตุผลที่จะดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อทำให้การรวมตัวกันเป็นประชาคมของอาเซียนเกิดขึ้นได้ และเกิดขึ้นอย่างราบรื่น

ในภาพรวมแล้ว ประเทศไทยต้องสร้างความพร้อมภายในประเทศในทั้งสามเสาที่กล่าวไปข้างต้น โดยจะต้องทำตามความตกลงอาเซียนต่าง ๆ ตามแผนการสร้างประชาคม ไม่ว่าจะเป็นการสร้างความเชื่อมโยงภายในอาเซียน หรือการลดกำแพงภาษี นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องเสริมสร้างกลไกระดับชาติเพื่อรับรองการก้าวสู่การเป็นสมาชิกสมาคมอาเซียนอีกด้วย อาทิ

๑. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีคณะรัฐมนตรีและหัวหน้าส่วนราชการเข้าร่วม เป็นเวทีสำหรับการบูรณาการการดำเนินการในภาคปฏิบัติและพิจารณาประเมินความพร้อมของไทยเพื่อเร่งเตรียมความพร้อมหน่วยงานไทยสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำบทวิเคราะห์ภาพรวมความพร้อม หรือไม่พร้อม และความได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขันแต่ละด้าน เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการสรุปแผนงาน และ/หรือโครงการเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

๒. คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน เป็นกลไกประสานงานระดับนโยบาย เพื่อให้การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคืบหน้าของการดำเนินการสู่ประชาคมอาเซียนในทั้งสามเสา เพื่อเผยแพร่ให้ภาคประชาชนได้รับทราบ

๓. คณะอนุกรรมการว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน จัดตั้งขึ้นภายใต้คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ โดยมีรองปลัดกระทรวง

การต่างประเทศเป็นประธาน เพื่อประสานงานและติดตามให้มีการดำเนินการตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของไทย

๔. คณะอนุกรรมการด้านการประชาสัมพันธ์ประชาคมอาเซียน จัดตั้งขึ้นภายใต้คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ โดยมีอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เป็นประธาน เพื่อบูรณาการงานการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและการสร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนแก่ทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้ประชาชนไทยมีส่วนร่วมกับการสร้างประชาคมอาเซียนและสามารถใช้โอกาสจากประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มที่

๕. คณะกรรมการ/อนุกรรมการสำหรับการดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในแต่ละเสา โดยหน่วยงานที่เป็นผู้ประสานงานหลักของแต่ละเสาเป็นประธาน เสาการเมืองและความมั่นคง ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการเพื่อจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคง โดยมีปลัดกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน เสาเศรษฐกิจ ได้แก่ คณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน และสำหรับเสาสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ คณะกรรมการขับเคลื่อนการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธาน

นอกจากนี้ ภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน ยังต้องมีส่วนในการเตรียมความพร้อมในด้านที่ตนเองเกี่ยวข้อง โดยกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ได้ช่วยประสานงานเพื่อให้ข้อมูล และช่วยเหลือการเตรียมความพร้อมของภาคส่วนต่าง ๆ

56-03-095_002-109_X.indd 47 4/24/13 7:15:00 PM

สำหรับการเตรียมความพร้อมของภาครัฐ กรมอาเซียนให้ความสำคัญกับการดำเนินการในหลายมิติ ทั้งการปรับส่วนราชการให้รองรับการเป็นประชาคมอาเซียน การพัฒนาบุคลากรและการสร้างศักยภาพแก่ข้าราชการ และการส่งเสริมการปฏิบัติตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในทั้งสามเสา โดยที่ผ่านมากรมอาเซียนได้มีการดำเนินการในประเด็นต่าง ๆ อาทิ

๑. ผลักดันให้มีการจัดตั้งกลุ่มงานหรือส่วนงานที่รับผิดชอบประเด็นเกี่ยวกับอาเซียนโดยตรง (ASEAN Unit) ในแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้สามารถดำเนินการและเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ประสานกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน เพื่อให้มีการจัดโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนแก่ข้าราชการ พัฒนาทักษะการทำงานและเจรจาระหว่างประเทศ รวมทั้งทักษะภาษาอังกฤษและภาษาประเทศเพื่อนบ้านให้แก่ข้าราชการ

๓. จัดทำหลักสูตรฝึกอาเซียนร่วมกับสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ เพื่อฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ให้แก่ข้าราชการหรือพนักงานหน่วยงานของรัฐ (ระดับไม่ต่ำกว่าชำนาญการ) หรือหน่วยงานภาคเอกชน (ระดับไม่ต่ำกว่าผู้จัดการ) ซึ่งปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนและประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ การฝึกอบรมจะประกอบด้วยการบรรยายความรู้เกี่ยวกับอาเซียนจากผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาดูงานภายในประเทศ โดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นจุดเชื่อมโยงหรือจุดยุทธศาสตร์ของไทยต่ออาเซียนในด้านต่าง ๆ และการดูงานในต่างประเทศ เช่น สำนักเลขาธิการอาเซียน ณ กรุงจาการ์ตา

๔ ผลักดันส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในเรื่องการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีของไทยภายใต้ประชาคมอาเซียนในทั้งสามเสา เพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัยและเอื้อให้ไทยสามารถแข่งขันและใช้โอกาสจากประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มที่

สำหรับภาคเอกชน กรมอาเซียนได้ประสานงานเพื่อให้ภาคเอกชนสามารถใช้ประโยชน์จากการเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการที่อาเซียนมุ่งสู่การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันและเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก และได้ดำเนินการประสานงานดังต่อไปนี้

๑. การพัฒนาศักยภาพของภาคเอกชนและแรงงานไทยให้ตอบสนองความต้องการ และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดอาเซียน

๒. การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความตกลงเขตการค้าเสรีทั้งระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และระหว่างอาเซียนกับประเทศนอกภูมิภาค (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์)

๓. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายและการเจรจาความตกลงต่าง ๆ ของภาครัฐ โดยในปัจจุบัน มีผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทยในองค์ประกอบคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ

๔. การรักษาคุณภาพสินค้าให้ได้ตามความต้องการของตลาดและผ่านเกณฑ์มาตรฐานระหว่างประเทศที่กำหนด

๕. การส่งเสริมการสร้างและใช้ประโยชน์จากเครือข่ายนักธุรกิจและผู้ประกอบการในอาเซียน

56-03-095_002-109_X.indd 49 4/24/13 7:15:00 PM

๖. การจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อลดทอนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อภาคธุรกิจไทย โดยเฉพาะกับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

และสำหรับการเตรียมความพร้อมของภาคประชาชน กรมอาเซียนให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการการสร้างประชาคมอาเซียน และได้ร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานราชการ จากทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนให้ประชาชนในทุกภาคส่วนและทุกระดับ โดยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการที่สำคัญหลายประการ อาทิ

๑. กิจกรรมอาเซียนสัญจร: กรมอาเซียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมอาเซียนสัญจร ไปจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน รวมทั้งสร้างความตระหนักถึงประโยชน์และโอกาสที่คนไทยจะได้รับจากการเป็นประชาคมอาเซียน โดยจัดการบรรยายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียนให้แก่บุคลากรของสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนผู้สนใจ และมีการพบปะกับภาคประชาชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะของสาธารณชน

๒. งานวันอาเซียน: ในวันที่ ๘ สิงหาคม ของทุกปี กรมอาเซียนกำหนดจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสครบรอบการก่อตั้งอาเซียน ที่กระทรวงการต่างประเทศเป็นประจำทุกปี โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมประมาณ ๑,๐๐๐ คน ในแต่ละปี โดยมีนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ กว่า ๖๐ แห่งทั่วประเทศเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ประกอบด้วย การแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับอาเซียน การประกวดเรียงความหรือวาดภาพเกี่ยวกับอาเซียน การจัดนิทรรศการ

ภาพถ่ายสถานที่ท่องเที่ยวอาเซียน และการเสวนาโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิในหัวข้อที่เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘ ผู้สนใจสามารถเข้าร่วมรับฟังโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

๓. การจัดทำสื่อเผยแพร่: ตั้งแต่สื่อสิ่งพิมพ์ และรายการวิทยุ จนถึงเว็บไซต์ และ CD ROM สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ กรมอาเซียนได้จัดทำหนังสือแผนงานการจัดตั้งประชาคม ๓ เสาหลัก โปสเตอร์ แผ่นพับ แผ่นป้ายนิทรรศการเคลื่อนที่ โดยในปี ๒๕๕๔-๒๕๕๕ กรมอาเซียนได้ส่งเอกสาร และหนังสือไปตามคำขอของหน่วยงานและผู้สนใจต่าง ๆ กว่า ๓,๐๐๐ ราย

ในส่วนของรายการวิทยุ กรมอาเซียนเป็นผู้ดำเนินรายการ **"เราคืออาเซียน"** คลื่น AM ๑๕๗๕ kHz ออกอากาศทุกวันอังคาร เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น. เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน ทั้งข้อมูลพื้นฐานของอาเซียน กิจกรรมอาเซียนสัญจร อาเซียนกับประเทศคู่เจรจา ผลการประชุมของอาเซียนที่สำคัญ ๆ รวมทั้งการถามคำถามชิงรางวัล

และสำหรับสื่อแนวใหม่ กรมอาเซียนมีเว็บไซต์ **www.mfa.go.th/asean** ซึ่งเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมอาเซียน รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนทั้ง ๓ เสา สื่อมัลติมีเดีย อาทิ ASEAN E-Book วิดีโอการ์ตูนท่องโลกอาเซียน เพลง ASEAN Way เป็นต้น นอกจากนี้ กรมอาเซียนยังมี Facebook **"ASEAN Thailand"** ซึ่งเป็นอีกช่องทางการติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับอาเซียน

56-03-095_002-109_X.indd 51 4/24/13 7:15:00 PM

นอกจากนี้ กรมอาเซียนยังได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์อื่น ๆ เช่น CD ROM รวบรวมสื่อความรู้เกี่ยวกับอาเซียน จัดทำการ์ตูนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน จัดทำสปอตโฆษณาการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘

๔. การจัดอบรมครู: กรมอาเซียนได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการในการจัดอบรมครูทั่วประเทศ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน และการเตรียมพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นการอบรมผู้อบรม (train the trainers) เพื่อให้ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมสามารถกลับไปถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับครูในโรงเรียนและโรงเรียนเครือข่าย นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนต่อไป

๕. การเป็นวิทยากรอบรม สัมมนา: กรมอาเซียนได้รับเชิญจากหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนให้เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนเป็นจำนวนมาก โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ จนถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๕๕ กรมอาเซียนได้ส่งวิทยากรไปแล้วกว่า ๒๐๐ ครั้ง และมีจดหมายเชิญที่กรมฯ ได้รับแล้วอีกเป็นจำนวนมาก

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนมาโดยตลอด โดยมีการดำเนินการทั้งในภาพรวม และในภาคส่วนต่าง ๆ สำหรับการดำเนินการในระดับภาคส่วนต่าง ๆ นั้น กรมอาเซียนเป็นเพียงหนึ่งหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบการเตรียมความพร้อมของประเทศไทย เมื่อรวมการดำเนินการของหน่วยงานอื่นด้วย จะสามารถประมาณได้ว่าการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยทั้งหมดนั้นเป็นไปอย่างเข้มข้นและกว้างขวาง ทั้งนี้ เป็นเพราะการเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนจะสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยอย่างมหาศาล และการเตรียมความพร้อมเหล่านี้จะทำให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปสู่สันติภาพ ความมั่งคั่ง และความเข้าใจซึ่งกันและกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างราบรื่น

** ได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากกลุ่มงานนโยบาย กระทรวงการต่างประเทศ*

บันทึกการเดินทางสัญจร : โครงการบัวแก้วสัญจรและการสัมมนากับชุมชนและสื่อมุสลิม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อาทิตย์ รุ่งสว่าง

สวัสดีครับ วันนี้ผมได้มีโอกาสมาถ่ายทอดประสบการณ์การเดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในโครงการบัวแก้วสัญจรและการสัมมนากับชุมชนและสื่อมุสลิมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นภารกิจหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศที่ได้รับความสนใจจากประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่เป็นอย่างดี จึงขอถือโอกาสนี้มาเล่าสู่กันฟัง

ก่อนอื่น ผมขอเล่าถึงที่มาของโครงการและการสัมมนาดังกล่าวก่อน โครงการบัวแก้วสัญจรเป็นโครงการที่กระทรวงฯ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารระดับสูงและข้าราชการกระทรวงฯ มีโอกาสพบปะและสร้างความเข้าใจอันดีกับส่วนราชการและประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ รับทราบข้อมูลและข้อเสนอแนะโดยตรงจากพื้นที่ อันนำไปสู่การประชาสัมพันธ์บทบาท การทำงาน และเสริมสร้างภาพลักษณ์ของกระทรวงฯ ต่อสาธารณชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นตามนโยบายการประชาสัมพันธ์สาธารณะ (Public Affairs) และสามารถนำข้อมูลและข้อเสนอมาปรับปรุงการดำเนินการให้สอดประสานกันยิ่งขึ้นอันเป็นประโยชน์ต่อราชการและประชาชนในภาพรวม

56-03-095_002-109_X.indd 53 4/24/13 7:15:00 PM

เมื่อปี ๒๕๕๕ กระทรวงฯ ได้จัดโครงการสัญจรดังกล่าวในหลายจังหวัดตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวม ๘ จังหวัด ได้แก่ ตาก นครพนม หนองคาย เชียงราย อุบลราชธานี เชียงใหม่ ภูเก็ต และล่าสุด พระนครศรีอยุธยา โดยเน้นประเด็นการสร้างความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

การสัมมนากับชุมชนและสื่อมุสลิมก็เช่นกัน ถือเป็นกิจกรรมโครงการสัมมนานักจัดรายการวิทยุมุสลิม มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้จัก/คุ้นเคยกับชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ต่าง ๆ ตลอดจนสร้างความเข้าใจในนโยบายด้านการต่างประเทศต่อโลกมุสลิม มุ่งเน้นผู้ที่มีบทบาทในด้านการประชาสัมพันธ์ อาทิ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา นักจัดรายการวิทยุชาวไทยมุสลิม ฯลฯ

ในการสัมมนาครั้งนี้ ได้รวมโครงการบัวแก้วสัญจรและการสัมมนากับชุมชนและสื่อมุสลิมไว้ด้วยกัน โดยมีนายพิเชษฐ์ หวังเทพอนุเคราะห์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะและประธานเปิดการสัมมนา

กิจกรรมในวันแรก (๒๐ ธ.ค. ๕๕) คณะของกระทรวงฯ เดินทางออกจากกรุงเทพฯ มุ่งหน้าสู่มัสยิดอะมะดียะฮ์ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งแต่เช้า เพื่อไปจัดการสัมมนากับชุมชนและสื่อมุสลิม โดยอำเภอลาดบัวหลวงถือเป็นอำเภอที่มีชุมชนชาวมุสลิมใหญ่เป็นอันดับสองรองจากอำเภอพระนครศรีอยุธยา ที่นี่มีมัสยิด ๑๙ แห่งทั่วอำเภอ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาครั้งนี้ก็มีมากกว่าร้อยคน ครึ่งหนึ่งเป็นชาวมุสลิมในพื้นที่อำเภอลาดบัวหลวง

ในการเปิดการสัมมนา เราได้รับเกียรติจาก**คุณวิทยา บุรณศิริ** สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต ๔ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข **อาจารย์ประดิษฐ์ รัตนโกมล** ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งคุณดำรง พุฒตาล อดีตสมาชิกวุฒิสภาและผู้ก่อตั้งนิตยสาร **"คู่สร้างคู่สม"** เข้าร่วมในพิธีเปิดการสัมมนาในครั้งนี้ด้วย ในโอกาสนี้ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการฯ ได้มอบเงินสนับสนุน

งบประมาณเพื่อซ่อมแซมและปรับปรุงภูมิทัศน์มัสยิด ๖๐ แห่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในปี ๒๕๕๔ ด้วย

การบรรยายในแต่ละหัวข้อของการสัมมนากับชุมชนและสื่อมุสลิมในครั้งนี้น่าสนใจมาก โดยมุ่งเน้นเรื่อง **“ประชาคมอาเซียน”** นอกจากจะมีผู้แทนของกระทรวงฯ มาเป็นผู้บรรยายในเรื่องการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เมื่อไทยก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว เรายังได้รับเกียรติจาก**คุณดำรง พุฒตาล** มาบรรยายในหัวข้อ **“มุสลิมคือประชากรส่วนใหญ่ของอาเซียน”** ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมสัมมนาอย่างมาก เนื่องจากอาเซียนมีประชากรรวมกันประมาณ ๖๑๙ ล้านคน ในจำนวนนี้ ร้อยละ ๔๐ หรือประมาณ ๒๔๕ ล้านคน นับถือศาสนาอิสลาม ชาวมุสลิมจึงเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยพัฒนาประชาคมอาเซียนต่อไป

ผู้เข้าร่วมการสัมมนายังได้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ทั้งในเรื่องการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมของชาวมุสลิมในประเทศไทยที่มีความเป็นมาอันยาวนานและการอยู่ร่วมกับคนไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาอย่างกลมกลืน ความสำคัญของภาษามลายูต่อประชาคมอาเซียนพร้อมทั้งเสนอแนวทางและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่จะช่วยยกระดับภาษามลายูให้กลายเป็นภาษากลางของอาเซียน เนื่องจากเป็นภาษาที่ประชากรกลุ่มใหญ่ของอาเซียนใช้สื่อสารระหว่างกัน เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้แทนกระทรวงฯ ยังได้บรรยายถึงนโยบายต่างประเทศของไทยที่มีต่อโลกมุสลิมและความสัมพันธ์อันดีของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านด้วย

56-03-095_002-109_X.indd 55 4/24/13 7:15:01 PM

ในวันที่สอง (๒๑ ธ.ค. ๕๕) คณะฯ ออกเดินทางตั้งแต่เช้าไปโรงเรียนบ้านดอนข่อย อำเภอภาชี ซึ่งเป็นโรงเรียนในเครือข่ายมูลนิธิยุวทูตความดี การเยี่ยมโรงเรียนยุวทูตความดีถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญในโครงการบัวแก้วสัญจร ซึ่งจะมีการเผยแพร่ความรู้ สร้างความเข้าใจในเรื่องประชาคมอาเซียนให้แก่นักเรียนผ่านกิจกรรมสนุก ๆ และการตอบคำถามเกี่ยวกับอาเซียน ตลอดจนกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยมูลนิธิยุวทูตความดี ในครั้งนี้ มี**คุณลดาภู่มาศ** ผู้แทนกรมอาเซียนเป็นวิทยากรและเล่นเกมกับน้อง ๆ นักเรียนโรงเรียนบ้านดอนข่อยที่ตอบคำถามกันอย่างกระตือรือร้นและได้ของรางวัลกันติดไม้ติดมือกันไปตาม ๆ กัน ผมประทับใจกับน้อง ๆ โรงเรียนนี้มากที่มีความกล้าแสดงออก แถมยังเก่งเรื่องอาเซียนไม่แพ้ใคร นอกจากนี้ ทางโรงเรียนบ้านดอนข่อยได้ให้การต้อนรับคณะเป็นอย่างดี มีการจัดให้น้อง ๆ นักเรียนมายืนเรียงแถวต้อนรับจากหน้าโรงเรียนจนถึงห้องประชุม ที่น่าประทับใจมากคือน้อง ๆ แต่ละคนกล่าวทักทายเป็นภาษาอาเซียน ๑๐ ภาษาได้อีกด้วย

ภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมที่โรงเรียนยุวทูตความดีก็เป็นเวลาอาหารกลางวันพอดี คณะฯ ได้เดินทางไปรับประทานอาหารกลางวันร่วมกับ**ดร. วิทยา ผิวผ่อง** ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและผู้แทนส่วนราชการต่าง ๆ ในจังหวัด และในระหว่างการรับประทานอาหารกลางวันที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการฯ ก็ได้หารือข้อราชการกับท่านผู้ว่าฯ ด้วย เพื่อรับทราบข้อมูลและข้อเสนอแนะโดยตรงจากพื้นที่ และนำมาปรับใช้เป็นนโยบายในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศให้สอดคล้องกับส่วนภูมิภาค

หลังจากนั้น คณะฯ ได้เดินทางไปยังสถานีวิทยุ Voice of America (VOA) ตำบลระโสม อำเภอภาชี สถานีแห่งนี้เป็นสถานีถ่ายทอดเสียง (relay) ของสถานีวิทยุสราญรมย์ของกระทรวงฯ หลายคนที่เพิ่งได้เดินทางมาเยือนสถานีแห่งนี้ โดยเฉพาะผู้จัดรายการสถานีวิทยุสราญรมย์ ต่างพากันประทับใจใน

ความใหญ่โตของสถานี ความมีประสิทธิภาพและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการกระจายเสียงของ VOA ระบบการส่งสัญญาณของที่นี่ทำงานตลอด ๒๔ ชั่วโมง ควบคุมโดยระบบคอมพิวเตอร์ทั้งหมด มีกำลังส่งถึง ๑,๐๐๐ กิโลวัตต์ สัญญาณเสียงที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุสราญรมย์ ไม่เพียงแต่ถูกส่งไปยังประเทศเพื่อนบ้าน แต่ไปได้ไกลถึงกรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ คนไทยที่อยู่ในฟิลิปปินส์ก็สามารถรับฟังรายการของสถานีวิทยุสราญรมย์ได้เช่นกัน

ภารกิจของโครงการบัวแก้วสัญจรเสร็จสิ้นลง แต่การทำงานของเรายังไม่สมบูรณ์ เราหมายจะนำเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเดินทางครั้งนี้ไปเผยแพร่ให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยในครั้งนี้ เราได้ร่วมเดินทางไปกับทีมงานรายการ **“เปิดโลกอาเซียน”** ทางสถานีโทรทัศน์ NBT (ช่อง ๑๑) นำโดย**คุณกุสุมา โยธาสมุทร** พิธีกรรายการ ทางทีมงานได้เก็บภาพและบันทึกเทปทุกกิจกรรม ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสต่าง ๆ เพื่อนำไปออกอากาศในรายการในเดือนมกราคม ๒๕๕๖ เสียก่อน จึงถือได้ว่าภารกิจครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ได้พบปะประชาชน รับฟังข้อคิดเห็น และนำภารกิจต่าง ๆ ไปเผยแพร่สู่สาธารณชน

ส่วนการสัญจรครั้งต่อไป เราจะไปกันที่ไหน และจะมีเรื่องราวน่าสนใจอะไรบ้างที่จะมาเล่าสู่กันฟังอีกนั้น โปรดติดตามครับ

56-03-095_002-109_X.indd 57 4/24/13 7:15:01 PM

มองจากมุมเจ้ากระทรวง “บัวแก้ว” นับถอยหลังสู่ “ประชาคมอาเซียน”

กรมอาเซียน

เหลือเวลาอีกเพียง ๒ ปีกว่า ๆ เราจะก้าวเข้าสู่การเป็น **“ประชาคมอาเซียน”** อย่างสมบูรณ์ แต่ใครสักกี่คนจะรู้ว่าวันที่ ๘ สิงหาคม ของทุกปี ถือเป็น **“วันชาติ”** ของอาเซียน หลังจากที่วันเดียวกันนี้เมื่อ ๔๕ ปีก่อน พันเอกถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีต่างประเทศของไทย ได้ร่วมกับรัฐมนตรีต่างประเทศอีก ๔ ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ลงนามใน **“ปฏิญญากรุงเทพฯ”** ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นการก่อกำเนิดของอาเซียนในปัจจุบัน

“มติชน” สัมภาษณ์ นายสุรพงษ์ โตวิจักษณ์ชัยกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ในฐานะประธานคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ เกี่ยวกับความพร้อมของไทย และตอบข้อสงสัยรวมถึงความสับสนที่อยู่ในใจใครหลายคนเกี่ยวกับการรวมตัวเป็น **“ประชาคมอาเซียน”**

- **ดูเหมือนขณะนี้คนส่วนใหญ่จะเข้าใจว่าประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ที่จะเกิดขึ้นในอีก ๒ ปีข้างหน้าคืออีซี (ASEAN Economic Community - AEC)**

ตั้งแต่ก่อตั้งสมาคมอาเซียนเมื่อ ๔๕ ปีที่แล้ว กระบวนการรวมตัวกันทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ก็มีพัฒนาการเรื่อยมา จนถึงขณะนี้ที่เรามีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งเป็นเสมือนกรอบการดำเนินงานที่จะนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนซึ่งประกอบด้วย ๓ เสาหลัก คือ เสาการเมืองความมั่นคง เสาเศรษฐกิจ และเสาสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งทั้งหมดนี้ก็มีพัฒนาการไปด้วยกัน

เหตุที่คนส่วนใหญ่มักจะพูดถึงแต่เออีซี ซึ่งก็คือเสาเศรษฐกิจหรือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คงเป็นเพราะรู้สึกว่าเรื่องเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่ดูจะจับต้องได้มากกว่าเรื่องอื่น ๆ อีกทั้งในการขับเคลื่อนความร่วมมือทุกภาคส่วนส่วนใหญ่แล้วที่มักจะก้าวไปเร็วกว่าส่วนอื่น ๆ ก็คือภาคธุรกิจ ดังนั้นคนอาจจะรับรู้เรื่องเออีซีมากกว่ามิติความร่วมมืออื่น ๆ ของอาเซียน

อย่างไรก็ดี ความร่วมมือทั้ง ๓ เสาหลักของอาเซียนก็มีความสำคัญด้วยกันทั้งสิ้น เพราะการสร้างประชาคมอาเซียนย่อมหมายถึงการร่วมมือและหลอมรวมกันในทุกมิติ และแต่ละมิติก็ล้วนมีความสำคัญและส่งเสริมซึ่งกันและกัน เราคงไม่อาจผลักดันความร่วมมือทางเศรษฐกิจได้หากปราศจากความมั่นคงทางการเมือง หรือความเข้าใจกันระหว่างประชาชน

• ขณะนี้มีคนสงสัยกันมากเรื่องการเปิดเสรี เพราะเข้าใจว่าเมื่อถึงปี ๒๕๕๘ การเคลื่อนย้ายแรงงานในอาเซียนจะทำได้อย่างอิสระ ประเภทว่าข้ามฝั่งโขงไปก็หางานทำได้เลย

ไม่ถึงขนาดนั้น เพราะการเปิดเสรีด้านแรงงานที่อาเซียนได้เจรจากันครอบคลุมเฉพาะในส่วนของแรงงานมีฝีมือ ขณะนี้อาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติวิชาชีพเพียง ๗ สาขา คือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล นักบัญชี วิศวกร สถาปนิก และช่างสำรวจ

แต่การที่แรงงานมีฝีมือใน ๗ สาขาดังว่าจะเข้ามาทำงานในประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนได้ จะยังต้องทำตามขั้นตอนและกฎระเบียบภายในประเทศต่าง ๆ อยู่

56-03-095_002-109_X.indd 59 4/24/13 7:15:01 PM

เช่น ถ้าจะมาทำงานในไทยก็ต้องผ่านการสอบใบประกอบวิชาชีพหรือผ่านขั้นตอนการประเมินตามเงื่อนไขภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยเสียก่อน

อาเซียนยังได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวในอาเซียนอีกด้วย เราเห็นว่าการเปิดเสรีการค้าบริการและแรงงานจะเป็นการขยายโอกาสให้แก่แรงงานไทยให้ออกไปทำงานในประเทศอาเซียนอื่น เพราะแรงงานไทยมีฝีมือของไทยถือว่าเป็นแรงงานที่มีคุณภาพและได้รับการยอมรับว่ามีมาตรฐาน ขณะเดียวกันธุรกิจไทยที่ยังขาดแคลนแรงงานมีฝีมือในบางสาขาก็สามารถนำเข้าแรงงานจากประเทศอาเซียนได้สะดวกขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของแรงงานไร้ฝีมือไม่อยู่ในขอบเขตของการเปิดเสรีด้านบริการอาเซียน ดังนั้นผมยืนยันได้ว่าการเปิดเสรีเป็นคนละส่วนกับปัญหาแรงงานต่างด้าวทั่วไป รวมถึงแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งในส่วนนั้นเราได้ร่วมมือกับรัฐบาลประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาและจัดระเบียบเพื่อให้ได้รับสวัสดิการที่สมควรได้รับอยู่

- **คนไทยให้ความสำคัญกับประชาคมอาเซียนแค่ไหน**

เมื่อไม่นานมานี้มีการสอบถามความตระหนักรู้ของประชาชนใน ๑๐ ประเทศสมาชิกเกี่ยวกับอาเซียน ปรากฏว่าไทยอยู่ในอันดับท้าย ๆ ขณะที่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียนอย่าง ลาว กัมพูชา เมียนมาร์และเวียดนามกลับรู้จักและเห็นความสำคัญของอาเซียนมากกว่าเรา

ผมคิดว่าประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนเขารู้จักเรามากกว่าที่เรารู้จักเขา เพราะเขาติดตามข่าวสารเกี่ยวกับประเทศไทย ซื้อสินค้าไทย ดูละครไทย และเรียนรู้ภาษาไทยกันมากขึ้น

คนไทยเป็นคนเก่ง มีจุดแข็งและมีความโดดเด่นหลายด้าน และไม่ได้ด้อยเรื่องความรู้ความสามารถ แต่ยังมีจุดอ่อนอันดับแรกในเรื่องของภาษา โดยเฉพาะ

ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาทางการของอาเซียน และภาษาของประเทศเพื่อนบ้านที่เราควรต้องให้ความสำคัญและเตรียมความพร้อมให้กับตัวเองมากขึ้น

นอกจากนี้ เราต้องหันมาให้ความสนใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว ซึ่งหมายถึงการให้ความสนใจกับประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนด้วยกันเองว่าตอนนี้เขาทำอะไรกัน มีพัฒนาการในเรื่องใด มีความแข็งแกร่งและมีจุดอ่อนในเรื่องไหน ผมอยากให้คนไทยสนใจประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนมากขึ้น เพราะเมื่อรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในอีก ๓ ปีข้างหน้า อาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นในทุกระดับ

• รัฐบาลให้ความสำคัญประชาคมอาเซียนเพียงใด

ปัจจุบัน **“อาเซียน”** ถือเป็นวาระแห่งชาติ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของคนไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียนและการเป็นประชาคมที่เปิดกว้างขึ้นและรับฟังความคิดเห็น ขณะนี้กระทรวงการต่างประเทศรับหน้าที่ประธานคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเพื่อติดตาม กำกับ รวบรวมแผนงานและกรอบความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

56-03-095_002-109_X.indd 61 4/24/13 7:15:02 PM

ส่วนการดำเนินการตามความร่วมมือในเสาหลักทั้ง ๓ เสา กระทรวงการต่างประเทศดูแลเสาการเมืองและความมั่นคง กระทรวงพาณิชย์ดูแลเสาเศรษฐกิจ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดูแลเสาสังคมและวัฒนธรรม แต่ละหน่วยงานก็มีการจัดทำแผนงานเพื่อพัฒนาบุคลากรและองค์กรของตนเพื่อเตรียมความพร้อม ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดี เพราะจะทำให้การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนไปสู่ประชาชนในวงกว้างมากขึ้น

นอกจากนี้ ผมเห็นว่าภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาก็เริ่มให้ความสนใจกับประชาคมอาเซียนมากขึ้น ซึ่งตอนนี้กระทรวงการต่างประเทศก็มีโครงการอบรมบุคลากรหน่วยงานในลักษณะ “train the trainers” โดยสัปดาห์ก่อนกรมอาเซียนก็เพิ่งจัดอบรมครูจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ๕๐๐ คน และกำลังจะจัดอบรมครูจากสถาบันราชภัฏอีก ๓๐๐ คนในสัปดาห์หน้า รวมทั้งจัดค่ายและการแข่งขันตอบปัญหาในกลุ่มเยาวชน เพื่อเปิดโลกทัศน์และความสนใจของเยาวชนไทย ซึ่งถือว่าเป็นอนาคตของอาเซียนด้วย

• ฝากให้คนไทยเตรียมตัวรับประชาคมอาเซียนอย่างไร

ประเทศไทยเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนซึ่งเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ ที่ผ่านมาไทยมีบทบาทสำคัญในการผลักดันนโยบายและความร่วมมือในกรอบต่าง ๆ ของอาเซียน ซึ่งสิ่งที่ผลักดันก็เป็นผลประโยชน์ของไทยทั้งสิ้น

เราต้องเพิ่มความรู้เกี่ยวกับอาเซียนควบคู่กับการพัฒนาทักษะเฉพาะให้กับตนเอง ต้องมีทัศนคติที่เปิดกว้างมากขึ้น และต้องพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพเพื่อที่เราจะสามารถเข้าไปทำงานในตลาดที่กว้างขึ้นของอาเซียน

ขณะที่องค์กรต่าง ๆ ก็ควรต้องพัฒนาองค์กรให้มีการติดตามข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนในสาขาที่เกี่ยวกับตนเอง เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงองค์กรและพัฒนาคุณภาพบุคลากรเพื่อให้สามารถรับมือกับคู่แข่งจาก ๑๐ ประเทศ

ให้ได้เพื่อที่การก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับคนไทยและประเทศไทยอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

ผมอยากให้มองว่าปี ๒๕๕๘ ที่อาเซียนจะก้าวสู่การเป็นประชาคมไม่ได้ถือเป็นจุดสิ้นสุดของอาเซียน แต่เป็นอีกก้าวหนึ่งที่สำคัญของอาเซียน และเราจำเป็นต้องเสริมสร้างการรวมตัวในเสาหลักทั้ง ๓ เสาอย่างต่อเนื่องต่อไป

โอกาสทางการค้าในอาเซียน		
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน		**เปรียบเทียบกับ**
ประชากร ๖๐๔ ล้าน	>	สหภาพยุโรป
GDP ขนาด ๒.๑๘ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	=	๕.๗ เท่าของไทย
การค้าระหว่างประเทศ ๒.๓ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	=	๕ เท่าของไทย
การลงทุนโดยตรง ๑๑๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	=	๖๐% ของจีน
การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP growth)	=	๔.๗%

56-03-095_002-109_X.indd 63 4/24/13 7:15:02 PM

เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศในฐานะสำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติได้จัดโครงการอบรมอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏจากทั่วทุกภูมิภาค ในหัวข้อเรื่อง **“การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน”** ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ที่โรงแรมฟูราม่า เมืองพัทยา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในเชิงลึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาเซียนให้แก่อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ เพื่อคณะอาจารย์เหล่านี้จะสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการถ่ายทอดให้แก่นักศึกษา รวมทั้งปรับปรุงการเรียนการสอน จุดประกายความคิด พัฒนาหลักสูตร และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนได้อย่างกว้างขวางต่อไป

ในการจัดโครงการอบรมครั้งนี้ กรมอาเซียนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ โดยมีอธิการบดี ผู้บริหาร และคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจากทุกภูมิภาคกว่า ๑๓๐ ราย เข้าร่วมรับฟังการบรรยายจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ อาทิ อธิบดีกรมอาเซียน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในมิติของความร่วมมืออาเซียนในทั้ง ๓ เสาหลักของประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ สาระสำคัญของการบรรยายยังครอบคลุมเรื่องแนวคิดยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนในการเตรียมความพร้อมของไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยอาจารย์สามารถเป็นผู้ที่มีบทบาทนำในการเตรียมความพร้อมของไทยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในการพัฒนาทักษะ สมรรถนะ และทัศนคติของเยาวชน เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากโอกาสและสามารถรับมือกับความท้าทาย ตลอดจนคุณสมบัติที่คาดหวังจากพลเมืองไทยในยุคปัจจุบัน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอบรมครั้งนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี โดยผู้เข้าร่วมแสดงความสนใจทั้งต่อเนื้อหาของการบรรยาย และสื่อความรู้ซึ่งกรมอาเซียนได้จัดเตรียมไว้สำหรับผู้เข้าร่วม อาทิ เอกสารองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน หนังสือ ASEAN Mini Book ซึ่งให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียน และความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา และแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนทั้ง ๓ เสา นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมยังได้มีโอกาสพบปะขยายเครือข่ายระหว่างกันเพื่อแลกเปลี่ยนวิธีการในการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนในแต่ละภูมิภาคต่อไป

56-03-095_002-109_X.indd 65 4/24/13 7:15:02 PM

ประชาคมอาเซียน มีอะไรมากกว่า AEC

ลดา ภู่มาศ นักการทูตชำนาญการ
สุปรียา วงศ์แพทย์ นักศึกษาฝึกงาน
กรมอาเซียน

หากกล่าวถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในปี ๒๕๕๘ หลายคนมักจะนึกถึงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) แต่ในความเป็นจริง สิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นนั้นคือ ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community - AC) แล้ว AC กับ AEC แตกต่างกันอย่างไร

คำตอบคือ **AEC เป็นเสาหลักหนึ่งในประชาคมอาเซียน โดยอีกสองเสาที่เหลือคือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community - APSC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) ดังนั้น หากจะพูดถึงประชาคมอาเซียน หรือ AC จึงไม่ได้หมายถึง AEC เพียงอย่างเดียว**

ประชาคมอาเซียนเกิดจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๙ ในปี ๒๕๔๖ โดยผู้นำต่างเห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๖๓ เพื่อให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่เอื้ออาทรและมีความมั่นคง ประชากรในภูมิภาค

อยู่ดีกินดีและมีการพัฒนาในทุกด้าน ต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๒ ในปี ๒๕๕๐ เป้าหมายนี้ได้ถูกเร่งรัดให้จัดทำแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๘

สำหรับ**เสาแรก คือเสาประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASPC)** จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ประเทศสมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี

เสาต่อมา คือเสาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จัดตั้งขึ้นเพื่อให้อาเซียนมีความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นและมีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค ซึ่งในส่วนนี้ จำเป็นต้องกล่าวถึงเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Connectivity) ด้วย

เสาสุดท้าย คือเสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) มีเป้าหมายเพื่อทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดีและมีความมั่นคงทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่อาเซียนจะมีการเชื่อมโยงกันในด้านต่าง ๆ

จากสามเสาหลักข้างต้น คนส่วนใหญ่มักรู้จักแต่ AEC เพราะว่าเป็นเรื่องที่จะเกี่ยวกับปากท้องของประชาชนและทำให้เศรษฐกิจของประเทศสมาชิกดีขึ้น แต่ในความจริงแล้ว ทั้งสามเสา คือ APSC AEC และ ASCC มีความเชื่อมโยงกันอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้

ดังนั้น หากต้องการบรรลุเป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียนที่สมบูรณ์แท้จริง เราจึงควรให้ความสำคัญกับเสาทุกเสาอย่างเท่าเทียมกันและควรสนับสนุนความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อให้ทั้งสามเสามีพื้นฐานที่มั่นคงต่อการเป็นประชาคมอาเซียนที่จะมีพัฒนาการก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป ในขณะเดียวกันก็มีความจำเป็นที่ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไปจะต้องเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้านเพื่อรับกับการเป็นประชาคมอาเซียนดังกล่าว

56-03-095_002-109_X.indd 67 4/24/13 7:15:02 PM

สมาคมอาเซียน-ประเทศไทย

สมาคมอาเซียน-ประเทศไทย (ASEAN Association-Thailand) จัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ข้อ E ๑. Promotion of ASEAN awareness and a sense of community ข้อย่อย XI. Encourage the establishment of ASEAN associations at national levels to promote awareness of ASEAN in ASEAN Member States) เพื่อปฏิบัติภารกิจสนับสนุนกระทรวงฯ ในการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความร่วมมือของอาเซียนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิชาการ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประชาชนของประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งประสานความร่วมมือและปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาสังคมและองค์กรต่าง ๆ เพื่อทำให้กระบวนการการสร้างประชาคมอาเซียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ นอกจากนั้นแล้ว สมาคมฯ ยังมีเป้าหมายที่จะช่วยทำให้ประชาชนได้เข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ของอาเซียนที่มีต่อการดำเนินชีวิต และมุ่งหวังที่จะเป็นช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างประชาคมอาเซียนผ่านการดำเนินกิจกรรมของสมาคมฯ และเป็นเวทีที่เปิดกว้างเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับอาเซียนจากภาคประชาชน

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สมาคมฯ ได้จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนสู่สาธารณชนในวงกว้าง อาทิ

๑. โครงการจัดทำสื่อการเรียนรู้และสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาเซียนสำหรับนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป (เช่น จดหมายข่าว นวนิยาย

จากโครงการวรรณกรรมสัมมนาเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เป็นต้น) สมาคมฯ ได้จัดทำวารสารราย ๓ เดือน จำนวนครั้งละ ๓,๐๐๐ เล่ม เพื่อเผยแพร่แก่สมาชิก โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานราชการและผู้ที่สนใจทั่วไป (สถานะล่าสุด เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ สมาคมฯ มีสมาชิก ๑๐๔๕ คน)

๒. นิทรรศการ **"พิพิธอาเซียน : A journey through ASEAN"** ณ อุทยานการเรียนรู้ ศูนย์การค้า Central World เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ และ ๕-๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

๓. โครงการเผยแพร่วัฒนธรรมประเทศสมาชิกอาเซียน ประกอบด้วย การออกร้านประชาสัมพันธ์ และการเล่นเกมส์ตอบคำถามแฟนพันธุ์แท้อาเซียน ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

๔. กิจกรรมอาเซียนสัมพันธ์ ประกอบด้วยการจัดชุ้มความรู้อาเซียน และการตอบคำถามเกี่ยวกับอาเซียนที่โรงเรียนจินดาพงศ์ โดยมีผู้อำนวยการ คณะครู อาจารย์ และนักเรียนระดับประถมศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ จำนวน ๖๕๕ คน เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๕

๕. กิจกรรมฉลองวันครบรอบการก่อตั้งอาเซียนในวันที่ ๘ สิงหาคม ปี ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๕ ประกอบด้วยการออกร้านประชาสัมพันธ์ และการจัดเสวนาที่กระทรวงการต่างประเทศ

อนึ่ง สำหรับผู้ที่สนใจสมัครเป็นสมาชิกสมาคมฯ สามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมและดาวน์โหลดใบสมัครได้ที่ **www.aseanthailand.org** หรือติดต่อโดยตรงที่ **สมาคมอาเซียน - ประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ชั้น ๘ อาคารบี ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ โทรศัพท์ : ๐-๒๒๐๓-๕๐๐๐ ต่อ ๔๔๒๐๒-๓ โทรสาร : ๐-๒๒๐๓-๕๐๐๐ ต่อ ๔๔๒๐๐ Email address : aseanthailand@hotmail.com**

** ได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากกองอาเซียน ๔ กระทรวงการต่างประเทศ*

56-03-095_002-109_X.indd 69 4/24/13 7:15:03 PM

ชื่อ (ถนน) นั้น สำคัญไฉน

ชาครีย์นรทิพย์ เสวิกุล

ผมมีความเชื่อว่าสิ่งหนึ่งที่ช่วยทำให้เราเข้าใจมุมมอง ความคิดความอ่าน และอาจรวมถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและที่มาที่ไปของประเทศหนึ่ง ๆ ได้เป็นอย่างดีและง่าย ๆ ก็คือชื่อของถนน เมืองและสถานที่ต่าง ๆ ยกตัวอย่างของประเทศไทย กรุงเทพมหานครฯ เมืองหลวงของเรานั้น มีชื่อ (เต็ม) ที่ไพเราะเพราะพริ้ง และมีความหมายที่งดงามและลึกซึ้ง หรือชื่อเขตและชื่อถนนในกรุงเทพฯ ที่แม้จะเป็นที่คุ้นเคยแต่ก็มีความหมายทั้งที่ตรงตัวชัดเจนและไม่ตรงตัว อย่างเช่น เขตบางแค บางนา บางรัก ฯลฯ หรือถนนราชดำเนิน ถนนวิทยุ ถนนเพลินจิต ถนนหน้าพระธาตุ ฯลฯ และชื่ออำเภอที่ผมชื่นชอบเป็นการส่วนตัวเป็นอย่างมาก ก็เช่น วารินชำราบ และวานรนิวาศ เป็นต้น

ดังนั้น วันนี้ ผมจะขออนุญาตพาท่านผู้อ่านไปดูภาพรวมชื่อถนนและสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในกรุงเตหะราน เมืองหลวงของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ที่มีชื่อที่น่าสนใจ เพื่อที่อาจจะพอเป็นหน้าต่างบานเล็ก ๆ ให้ท่านได้เห็นถึงวัฒนธรรมของประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานแห่งนี้ได้บ้าง

ถนนกรุงเตหะราน

การนำชื่อของบุคคลสำคัญของประเทศมาตั้งเป็นชื่อถนนเพื่อเป็นอนุสรณ์ ยกย่องและให้เกียรติต่อบทบาทในประวัติศาสตร์อันสำคัญของบุคคลเหล่านั้นดูเหมือนว่าจะเป็นแนวปฏิบัติที่ทุกประเทศ และทุกสังคมมีเหมือนกัน และแน่นอนว่า ชื่อหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อประเทศและประชาชนชาวอิหร่าน ภายหลังเหตุการณ์ปฏิวัติศาสนาอิสลามเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๙ ก็คือ อายะตุลลอห์ โคไมนี (Ayatollah Komeini) ผู้นำทางศาสนาที่ดำรงตำแหน่งผู้นำสูงสุดของอิหร่านภายหลังการปฏิวัติฯ จนถึงปี ค.ศ. ๑๙๘๙ ซึ่งปัจจุบันในอิหร่านมีอนุสรณ์สถานของท่านหลายแห่ง อาทิ สุสานของท่านโคไมนี (Mausoleum of Imam Khomeini) ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของกรุงเตหะราน อีกทั้ง สนามบินนานาชาติของกรุงเตหะราน คือสนามบินอิหม่าม โคไมนี (Khomeini International Airport) และจัตุรัสอิหม่ามโคไมนี (Imam Khomeini Square) ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางกรุงเตหะราน และถือเป็นศูนย์กลางของเมืองหลวงก็ว่าได้ นอกจากนี้ เวลาที่เดินทางไปตามจังหวัดและเมืองต่าง ๆ ของอิหร่าน ก็จะสังเกตเห็นได้ว่าแทบทุกแห่งจะมีถนน จัตุรัสหรือศูนย์กลางของเมืองนั้น ๆ ที่ตั้งชื่อเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ท่านอิหม่ามโคไมนี ทั้งสิ้น

วิวกรุงเตหะราน

56-03-095_002-109_X.indd 71 4/24/13 7:15:50 PM

ซอยในเตหะราน

ป้าย Imam Ali Expressway

นอกจากนี้ ชื่อที่เกี่ยวข้องกับการปฏิวัติฯ อิหร่าน ก็เป็นที่นิยมในการนำมาตั้งชื่อถนนและสถานที่สำคัญ ๆ เช่นกัน อาทิ อาซาดี (Azadi) ซึ่งแปลว่า อิสรภาพ อันเป็นชื่อของอนุสรณ์สถาน Azadi Square ที่เรียกได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของกรุงเตหะราน รวมถึงคำว่า เอสเตกลัล (Esteqlal) ซึ่งแปลว่า ความเป็นอิสระ เอ็นเกหลับ (Enqelab) ซึ่งแปลว่าการปฏิวัติ และจุมฮูริเย เอสลามี (Jumhuri-ye Eslami) ซึ่งแปลว่าสาธารณรัฐอิสลาม ก็พบเห็นได้ทั่วไปในกรุงเตหะรานและตามเมืองต่าง ๆ ของอิหร่านเช่นกัน

ชื่ออีกกลุ่มหนึ่งที่ดูจะได้รับความนิยมในการนำมาตั้งเป็นชื่อถนนหรือสถานที่ก็ได้แก่ชื่อที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับศาสนาอิสลาม อาทิ ในกรุงเตหะรานมีทางด่วนอิหม่ามอะลี (Imam Ali Expressway) ซึ่งตั้งชื่อเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่อิหม่ามอะลี อิบน์ อะบี ฏอลิบ ซึ่งเป็นบุตรเขยของศาสดามุฮัมมัด และวงเวียนอิหม่ามฮุซัยน์ (Maydune Imam Hussain) ซึ่งตั้งชื่อเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ อิหม่ามฮุซัยน์ อิบน์ อะลี บุตรของอิหม่ามอะลีกับท่านหญิงฟาฏิมะฮ์ บุตรีศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ซึ่งเป็นอิหม่ามคนที่ ๓ในบรรดาอิหม่ามทั้งหมด ๑๒ ท่าน ผู้ถูกสังหารที่เมืองกัรบะลาฮ์ ภายหลังจากที่ได้ปฏิเสธการให้สัตยาบันต่อยะซีด และเลือกความตายเพื่อสานต่ออุดมการณ์แห่งอิสลาม เมื่อวันที่ ๑๐ มุฮัรรอม ปี ฮ.ค. ๖๑ หรือตรงกับวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๑๒๒๓ ซึ่งชาวอิหร่านเคารพและเทิดทูนความกล้าหาญ และความเสียสละของอิหม่ามฮุซัยน์เป็นอย่างมาก และยังคงมีการระลึกถึงความเสียสละของอิหม่ามฮุซัยน์อย่างต่อเนื่องทุกปีในวันอาชูรออ์ (Ashura)

56-03-095_002-109_X.indd 72 4/24/13 7:15:57 PM

ชื่อของบุคคลสำคัญ ๆ อาทิ ผู้นำทางศาสนาหรือทหารที่ปกปักรักษาเอกราชของอิหร่าน โดยเฉพาะในช่วงสงครามอิรัก - อิหร่าน ก็ได้รับการนำมาตั้งเป็นชื่อถนนเช่นกัน อาทิ อายะตุลลอห์ เบเฮชติ (Ayatollah Beheshti) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งพรรคการเมือง Islamic Republic Party (IRP) เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๙ แต่ถูกกลุ่มผู้ก่อการร้ายวางระเบิดสังหารเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๐ หรือ อายะตุลลอห์ ทาเลกานี (Ayatollah Teleqani) ซึ่งเป็นผู้นำทางศาสนาที่ได้รับความเคารพรักจากสาธารณชนอิหร่านเป็นอย่างมาก แต่ถูกเนรเทศออกจากประเทศในสมัยของพระเจ้าชาร์ หรือ อะยาตุลลาอห์ โมฮัมมัด โมฮัมมัด ซาดิค อัล ซาร์ด (Mohammad Mohammad Sadiq Al-Sadr) ผู้นำศาสนาอิสลามนิกายชีอะห์ชาวอิรักที่ได้รับความเคารพจากชาวอิหร่านเป็นอย่างมาก หรือ โมฮัมหมัด จาวาด บาโฮนาร์ (Mohammad Javad Bahonar) นักการศาสนาซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ ๓ ของอิหร่านภายหลังการปฏิวัติฯ อิหร่านได้เพียงครึ่งเดือน ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๓๐ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๘๑ ก็ถูกกลุ่มก่อการร้ายวางระเบิดสังหาร ซึ่งทั้งหมดล้วนได้รับเกียรติให้มีการตั้งชื่อทางด่วนหรือย่านต่าง ๆ ในกรุงเตหะรานเพื่อเป็นอนุสรณ์ สำหรับชื่อของทหารที่สำคัญ ๆ ก็อาทิ นายพล อาลี ซายอด ชีรอซี (General Ali Sayad Shirazi) ผู้ดำรงตำแหน่งเสนาธิการกองทัพอิหร่านในยุคสงครามอิรัก - อิหร่าน และเป็นนายพลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดท่านหนึ่ง

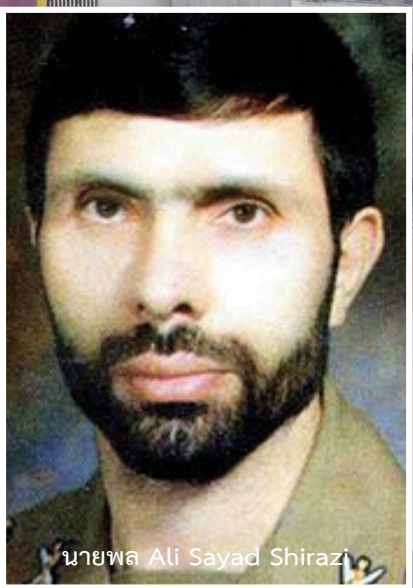

ป้ายสนามบิน Imam Khomeini

56-03-095_002-109_X.indd 73 4/24/13 7:16:07 PM

ถนน Bahonar

นายพล Ali Sayad Shirazi

เนื่องจากในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๘๒ นายพล ซายอด ชีรอซี สามารถนำกองกำลังของอิหร่านขับไล่กองทัพของอิรักที่ยึดเมืองชูซ (Shush) ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอิหร่าน และมีชายแดนติดกับอิรักได้สำเร็จภายใต้การปฏิบัติการ ชัยชนะที่ไม่อาจปฏิเสธได้ (Operation Undeniable Victory) โดยถือเป็นชัยชนะครั้งแรกและครั้งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของกองทัพอิหร่านเหนือกองทัพอิรัก และหลายฝ่ายมองว่าเป็นจุดหักเหของสงครามอิรัก - อิหร่านเลยทีเดียว

นอกจากนี้ เนื่องจากชาวอิหร่านขึ้นชื่อว่ามีความเป็นศิลปินอยู่ในสายเลือดสูง จึงไม่เป็นเรื่องแปลกที่พบว่ามีการนำชื่อของกวีและนักเขียน

ภาพของนายพล Sayed Shirazi ตรงทางเข้าทางด่วน Sayed Shirazi

ถนนกรุงเตหะราน

Ferdowsi Sq

ที่ชาวอิหร่านเคารพรักและเทิดทูนมาตั้งเป็นชื่อถนนอยู่แทบทุกเมืองเช่นกัน โดยชื่อหลัก ๆ ก็ อาทิ เฟอร์โดซี (Ferdowsi) ซึ่งถือว่าเป็นกวีชาวเปอร์เซียที่ได้รับความเคารพและมีความสำคัญมากที่สุดคนหนึ่ง เนื่องจากเป็นผู้ประพันธ์ชาห์นาเมห์ (Shahnameh) ซึ่งเป็นบทกลอนที่รวบรวมตำนาน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและความเชื่อของชนชาติเปอร์เซียด้วยภาษาฟาร์ซีไว้ได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์แบบที่สุด และถือเป็นมหากาพย์แห่งชาติ (national epic) ของอิหร่านด้วย โดยใช้เวลารวบรวมและเขียนทั้งสิ้น ๓๓ ปี และเป็นผลงานชิ้นเอกของเฟอร์โดซี ซึ่งนอกจากจะสามารถสร้างความภาคภูมิใจและความทรนงในประวัติศาสตร์และอารยธรรมอันยาวนานของชนชาติเปอร์เซียแล้ว ยังมีความสำคัญในการสร้างความสมานฉันท์และความเป็นปึกแผ่นของชาวเปอร์เซีย ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาด้วย และนอกจากจะนำชื่อของมหากวีเฟอร์โดซีมาตั้งเป็นชื่อถนนแล้ว ในใจกลางเมืองกรุงเตหะราน ก็มีวงเวียนเฟอร์โดซีซึ่งมีรูปปั้นของผู้ประพันธ์มหากาพย์แห่งชาติตั้งอยู่อย่างโดดเด่นด้วย

รูปปั้น Ferdowsi กลางกรุงเตหะราน

56-03-095_002-109_X.indd 75 4/24/13 7:16:27 PM

Patrice Lumumba

Simon Bolivar

โอมาร์ คัยยัม (Omar Khayyam) นักปราชญ์ชาวเปอร์เซียผู้ปราดเปรื่องทั้งทางด้านคณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ ปรัชญา การแพทย์ แต่เป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างกว้างขวางในโลกตะวันตกในฐานะกวี เจ้าของผลงานรูไบยาท (Rubaiyat) หรือซาอาดี (Saadi) กวีเปอร์เซียผู้ยิ่งใหญ่จากเมืองชีรอซที่รุ่งเรืองในยุค หรือรูมี (Rumi) ฯลฯ ก็ล้วนเป็นชื่อที่ได้รับความนิยมในการนำมาตั้งเป็นชื่อถนน และชื่อสถานที่สำคัญ ๆ ตามเมืองต่าง ๆ เช่นกัน

นอกจากนี้ ในกรุงเตหะรานและเมืองต่าง ๆ ยังมีชื่อถนนที่สะท้อนความอ่อนโยนเข้าข่ายโรแมนติกของชาวอิหร่าน อาทิ ถนนและซอยชื่อโกล (Gol) ซึ่งแปลว่าดอกกุหลาบ โกลอบ (Golab) ซึ่งแปลว่าน้ำกุหลาบ โกเลสถาน (Golestan) ซึ่งแปลว่าสวนกุหลาบ หรือนิลูฟาร์ (Nilufar) ซึ่งแปลว่าดอกบัว อีกทั้งยังมีถนนหรือซอยชีริน (Shirin) ซึ่งแปลว่าหวานหรือความอ่อนหวาน ถนนหรือซอยเมห์ราบัน (Mehraban) ซึ่งแปลว่าความเมตตาด้วย

ชื่อของประเทศต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีการนำมาตั้งเป็นชื่อถนนย่าน หรือเขตต่าง ๆ ในกรุงเตหะรานเช่นกัน อาทิ ย่านอาร์เจนติน ย่านเซอูล (กรุงโซล) ถนนแอฟริกา ฯลฯ และที่น่าสนใจ ก็คือ ชื่อของชาวต่างชาติที่ถูกนำมาตั้งชื่อเป็นถนนในอิหร่าน อาทิ ย่านกานดี เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่มหาตมะคานธี ผู้นำและนักการเมืองผู้มีชื่อเสียงของอินเดีย ทางด่วนจินนาห์ (Jinnah Expressway) เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ Muhammad Ali Jinnah นักการเมืองผู้ถือเป็นบิดาแห่งปากีสถาน ถนนปาตริส ลูมุมบา (Patrice Lumumba Street) เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ Patrice Lumumba

ผู้นำอิสรภาพและนายกรัฐมนตรีคนแรกของสาธารณรัฐคองโก และถนนซีมอง โบลีวาร์ (Simon Bolivar Street) ทางตอนเหนือของกรุงเตหะราน เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ Simon Bolivar ทหารและนักการเมืองคนสำคัญแห่งเวเนซุเอลา ประเทศมหามิตรของอิหร่าน ผู้นำการเคลื่อนไหวเรียกร้องอิสรภาพให้แก่ประเทศต่าง ๆ ในทวีปอเมริกาใต้ ทั้งเวเนซุเอลา โคลอมเบีย เอกวาดอร์ เปรู ปานามา และโบลิเวีย

เป็นที่น่าสนใจว่า ภายหลังการปฏิวัติฯ อิหร่าน เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๙ ชื่อถนนหลายแห่งในกรุงเตหะราน ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ราชวงศ์ปาห์ลาวี และบุคคลสำคัญของต่างประเทศ ล้วนได้รับการเปลี่ยนแปลงให้ใช้ชื่อที่เป็นภาษาฟาร์ซีหรือสะท้อนความเป็นอิหร่านแทน อาทิ ถนนที่ตั้งชื่อเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นมหามิตรของอิหร่านในยุคพระเจ้าชาห์ อาทิ Dwight Eisenhower, John F Kennedy และ Franklin Roosevelt ถนนควีนเอลิซาเบธ ซึ่งตั้งชื่อเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่สมเด็จพระราชินีเอลิซาเบธที่ ๒ แห่งสหราชอาณาจักร และถนน Winston Churchill นายกรัฐมนตรีแห่งสหราชอาณาจักร อีกหนึ่งมหามิตรของอิหร่านในยุคพระเจ้าชาห์ นอกจากนี้ ยังเคยมีซอย Farah ซึ่งตั้งชื่อเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่จักรพรรดินีฟาราห์ ปาห์ลาวี (Farah Palavi) พระมเหสีในพระเจ้าชาห์ โมฮัมหมัด เรซา ปาห์ลาวี แห่งอิหร่านด้วย

อย่างไรก็ดี อิหร่านก็เคยนำชื่อชาวต่างชาติมาตั้งเป็นชื่อถนนเพื่อจูงใจ สร้างความกระอักกระอ่วนใจ และความลำบากใจให้กับประเทศที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับอิหร่านเช่นกัน โดยตัวอย่างที่ชัดเจนก็คือ การที่ในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ อิหร่านตั้งชื่อถนนแห่งหนึ่งในย่านธุรกิจที่สำคัญของกรุงเตหะรานว่า Khaled Islambouli เพื่อเป็นอนุสรณ์ให้แก่นายทหารผู้ลอบสังหารประธานาธิบดีอันวัร ซาดาตแห่งอียิปต์ เพื่อเป็นการตอบโต้ที่รัฐบาลอียิปต์ภายใต้การนำของประธานาธิบดีซาดาต เคยให้พระเจ้าชาห์ โมฮัมหมัด เรซา ปาห์ลาวี ลี้ภัยเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๙ ภายหลังการปฏิวัติฯ อิหร่าน ซึ่งการตั้งชื่อถนน Khaled

56-03-095_002-109_new29-4_J.indd 77 4/29/13 3:28:10 PM

Islambouli นี้ ได้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างอิหร่านและอียิปต์ระหองระแหงนานหลายปี จนความพยายามที่จะรื้อฟื้นความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดระหว่างรัฐบาลของทั้งสองประเทศ ทำให้ในปี ค.ศ. ๒๐๐๔ รัฐบาลอิหร่านตัดสินใจเปลี่ยนชื่อถนนดังกล่าวเป็นถนนมูฮัมหมัด อัล ดูร์ราห์ (Muhammad al-Durrah) ซึ่งเป็นชื่อเด็กชาวปาเลสไตน์วัย ๑๒ ปี ซึ่งถูกสังหารโดยกองกำลังของอิสราเอล เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ค.ศ. ๒๐๐๐ ในเขตฉนวนกาซา

อีกตัวอย่างหนึ่งของการตอบโต้แบบแสบ ๆ คัน ๆ แบบตาต่อตาฟันต่อฟันตามสไตล์อิหร่านนี้ ก็คือการเปลี่ยนชื่อถนน Winston Churchill ซึ่งอยู่ด้านข้างสถานเอกอัครราชทูตสหราชอาณาจักรในใจกลางกรุงเตหะราน เป็นถนน Bobby Sands ภายหลังการปฏิวัติฯ อิหร่าน ซึ่ง Bobby Sands หรือชื่อจริงคือ Robert Gerard Sands ก็คืออดีตสมาชิกรัฐสภาสหราชอาณาจักรและเป็นแกนนำการอดอาหารประท้วง เพื่อเรียกร้องให้อังกฤษให้สถานะ **“นักโทษการเมือง”** กับผู้ต้องขังที่เป็นสมาชิกขบวนการ Irish Republican Army (IRA) และได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในฐานะตัวแทนพรรคซินเฟนในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำ แต่ดำรงตำแหน่งได้ไม่ถึงหนึ่งเดือนก็ต้องเสียชีวิตหลังอดอาหารประท้วงได้ ๖๖ วัน

นอกจากนี้ เมื่อไม่นานมานี้ทางการอิหร่านได้ตัดสินใจตั้งชื่อถนนให้เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ชาวต่างชาติอีกคนหนึ่ง คือ นางสาวราเชล คอร์รี (Rachel Corrie) นักเคลื่อนไหวเพื่อสันติภาพชาวอเมริกัน ซึ่งถูกกองกำลังปกป้องอิสราเอล

ป้ายถนน Africa

ถนน Rachel Corrie

ถนน Bobby Sand

(Israel Defence Force – IDF) ใช้รถดันดินขับชนจนเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ค.ศ. ๒๐๐๓ ในระหว่างที่ประท้วงที่กองกำลังของอิสราเอลทำลายบ้านพักอาศัยของชาวปาเลสไตน์ในเมืองราฟาห์ในเขตฉนวนกาซา ซึ่งถือเป็นชาวอเมริกันคนแรกที่ได้รับเกียรติดังกล่าว ตั้งแต่อิหร่านและสหรัฐอเมริกาตัดความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน ภายหลังการปฏิวัติฯ อิหร่าน

และทั้งหมดที่ผมได้เล่าให้ฟังในบทความนี้ ก็คือภาพรวมเกี่ยวกับชื่อถนนในกรุงเตหะราน ซึ่งแน่นอนว่า ยังมีเรื่องราวและเกร็ด รวมถึงประวัติต่าง ๆ ที่น่าสนใจและน่าค้นหาอีกมากมาย ซึ่งผมก็ได้แต่หวังว่า เรื่องราวที่ได้นำมาเล่าสู่กันฟังในครั้งนี้ จะพอช่วยให้ท่านผู้อ่านได้เห็นภาพและสัมผัสได้ถึงความรู้สึกนึกคิดของชาวอิหร่านและวัฒนธรรมของประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานแห่งนี้ได้บ้างนะครับ

ภาพประกอบโดย

ชุติมา เสวิกุล

บังอร เสวิกุล

อินเทอร์เน็ต

แหล่งอ้างอิง

http://en.wikipedia.org/wiki/Tehran

http://th.wikipedia.org/wiki : อิหม่ามฮุซัยน์ อิบน์ อะลี

http://en.wikipedia.org/wiki/Egypt%E๒%๘๐%๙๓Iran_relations

56-03-095_002-109_X.indd 79 4/24/13 7:17:23 PM

บทบาทของไทยกับการก้าวสู่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

ภาโณตม์ ปรีชญานุต

ภายในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ ไทยและประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนอีก ๙ ประเทศ จะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนตามเป้าหมายที่ผู้นำอาเซียนกำหนดไว้ ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามแผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียนทั้งสามเสาให้สมบูรณ์

ในส่วนของการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน หรือ ASEAN Political-Security Community (APSC) วิสัยทัศน์ของการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน อยู่บนพื้นฐานของการจัดตั้งเป็นประชาคมที่มีกติกาและมีการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน การสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการนำไปสู่การขยายความร่วมมือในประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างประชาคมที่ทำให้ภูมิภาคมีความเป็นเอกภาพ มีพลวัต และมองไปยังโลกภายนอก และมีการพึ่งพาซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น

การทำให้ภูมิภาคมีความสงบสุขได้นั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงที่จะร่วมมือด้านการพัฒนาทางการเมืองให้บรรลุเป้าหมายที่จะส่งเสริมธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม ป้องกันการทุจริต ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและ

เสรีภาพขั้นพื้นฐาน และส่งเสริมประชาธิปไตย อาเซียน โดยมุ่งเน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง นอกจากนี้จะต้องป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงในรูปแบบเดิมหรือที่เรียกว่า Traditional Security ซึ่งหมายถึงการสงครามและความขัดแย้งระหว่างประเทศ และปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ หรือ Non-Traditional Security เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งครอบคลุมการลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ โจรสลัด การลักลอบขนอาวุธ การฟอกเงิน การก่อการร้าย หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

บทบาทของไทยในการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ที่ผ่านมาหลังจากมีการจัดทำแผนการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีหลายประการ อาทิ การผลักดันให้มีการจัดตั้งคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในกระบวนการอาเซียน การส่งเสริมให้คณะมนตรีของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนมีผลงานเป็นรูปธรรม เช่น การสร้างความร่วมมือด้านการรักษาสันติภาพในภูมิภาค การยกระดับบทบาทของรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนในด้านการจัดการภัยพิบัติ และความร่วมมือกับ

56-03-095_002-109_X.indd 81 4/24/13 7:17:23 PM

ภาคประชาสังคมในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้มีการสร้างความโปร่งใสด้านนโยบายและข้อมูลทางทหารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในรูปแบบของการจัดทำรายงานการเมืองและความมั่นคงรายประเทศ

ในกรอบการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum- ARF) ไทยส่งเสริมมาตรการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ (Confidence Building Measures- CBMs) และการทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) นอกจากนี้ ไทยผลักดันให้อาเซียนเป็นเขตปลอดอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง โดยผลักดันให้ประเทศผู้มีอาวุธนิวเคลียร์ลงนามในพิธีสารสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone- SEANWFZ) เพื่อให้หลักประกันต่ออาเซียนในการไม่ใช้ทดลอง หรือส่งผ่านอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคนี้ ในการจัดการเรื่องภัยพิบัติ ไทยจะเป็นเจ้าภาพร่วมกับสาธารณรัฐเกาหลีในการจัดฝึกการฝึกซ้อมการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบ ARF (Disaster Relief Exercise-DiREx) ระหว่างวันที่ ๗ – ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เพื่อพัฒนา

และเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการภัยพิบัติของประเทศที่เข้าร่วม ARF โดยการประสานการปฏิบัติร่วมระหว่างหน่วยงานฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ไทยแสดงบทบาทนำในการเสนอปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยอาเซียนปลอดยาเสพติด ค.ศ. ๒๐๑๕ ซึ่งผู้นำได้รับรองในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๒๐ เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๕ ซึ่งปฏิญญาฉบับนี้จะช่วยเสริมสร้างมาตรการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน โดยเน้นการเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอาเซียน และกับภาคีภายนอก ซึ่งสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้จัดประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศสมัยพิเศษด้านยาเสพติด เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๕ เพื่อผลักดันประเด็นที่บรรจุไว้ในปฏิญญาฯ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น ในประเด็นอาชญากรรมข้ามชาติ ไทยอยู่ในระหว่างการผลักดันให้จัดทำแผน Regional Plan of Action to Combat Trafficking in Persons ควบคู่ไปกับการจัดทำอนุสัญญา ASEAN Convention on Trafficking in Persons นอกจากนี้ไทยได้ผลักดันเรื่องความปลอดภัย ความมั่นคง รวมถึงการพิทักษ์ผลกระทบจากการใช้พลังงานนิวเคลียร์ โดยได้ริเริ่มแนวคิดที่จะจัดตั้งเครือข่ายของผู้กำกับดูแลทางนิวเคลียร์ในอาเซียนขึ้นเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูล

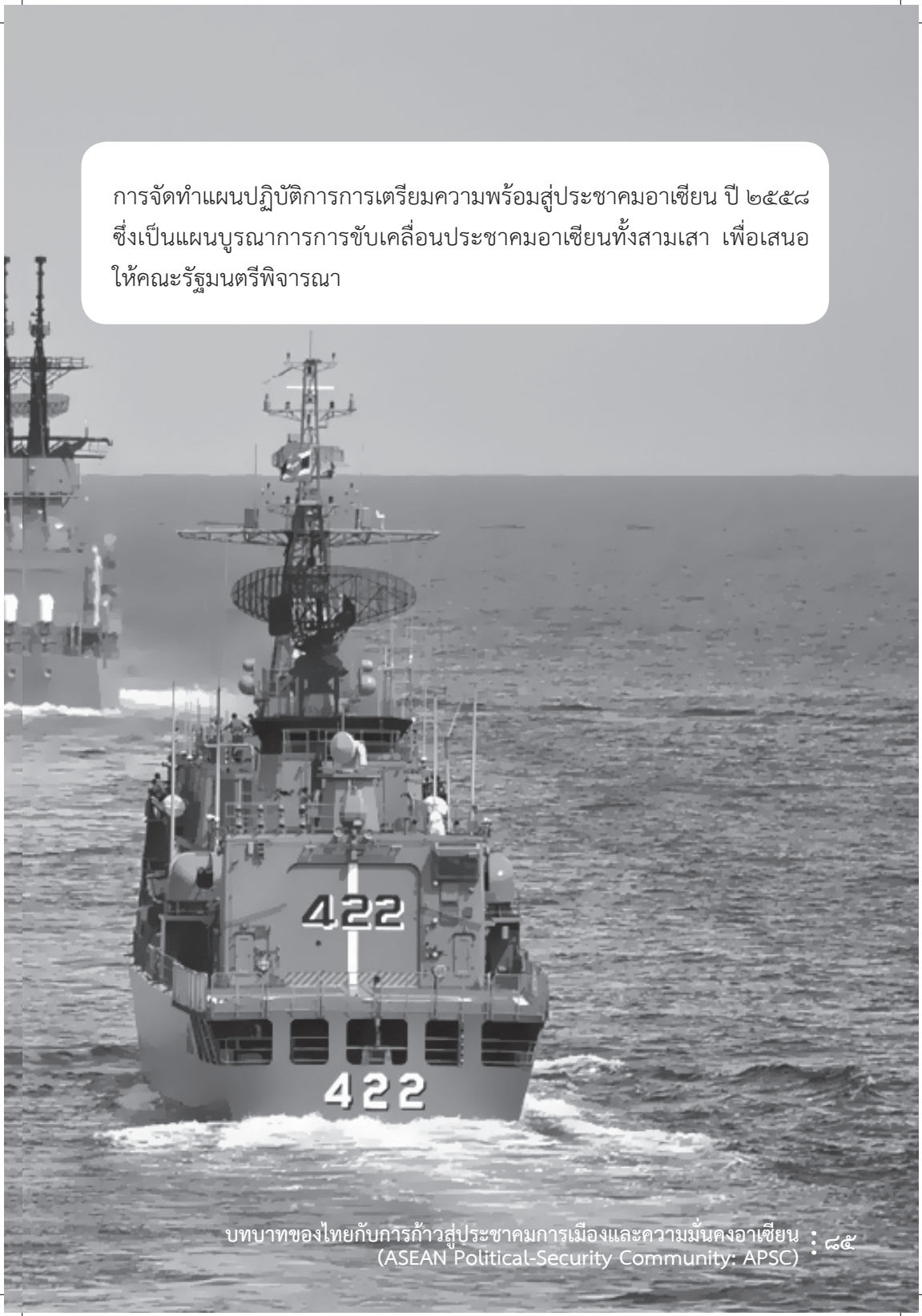
56-03-095_002-109_X.indd 83 4/24/13 7:17:24 PM

การวัดผลสัมฤทธิ์ตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน เป็นเรื่องที่กระทำได้ยาก เนื่องจากหลายมาตราที่กำหนดไว้ในแผนฯ เป็นการสร้างบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน ซึ่งกำหนดดัชนีหรือตัวชี้วัดได้ยาก อย่างไรก็ดี อาเซียนได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานฯ หรืออยู่ระหว่างการดำเนินแล้วกว่าร้อยละ ๘๐

ประเด็นท้าทายที่สำคัญที่สุดในการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน คือการสร้างค่านิยมร่วมกัน โดยคำนึงถึงความหลากหลายของวัฒนธรรมการเมือง (political culture) ของประเทศสมาชิกอาเซียน ความละเอียดอ่อนของประเด็นปัญหาในแต่ละประเทศสมาชิก หรือระหว่างประเทศสมาชิกกันเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น ในระดับประเทศ อุปสรรคที่สำคัญ คือ การที่ประชาชนยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

ในการเตรียมความพร้อมของภาคราชการสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งโดยบรรจุการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนเป็นหนึ่งในนโยบายหลักในการบริหารประเทศ ในส่วนของกลไกการผลักดันพันธกรณีต่างๆ ของไทยตามแผนการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน คณะรัฐมนตรีได้มีคำสั่ง เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๒ จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐกว่า ๓๐ หน่วยงาน โดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยประสานงานหลัก เพื่อดำเนินงานขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผนงานฯ ล่าสุด หน่วยงานต่างๆ อยู่ในระหว่าง

การจัดทำแผนปฏิบัติการการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นแผนบูรณาการการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนทั้งสามเสา เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

56-03-095_002-109_X.indd 85 4/24/13 7:17:24 PM

การก้าวไปสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนจำเป็นจะต้องมีการผลักดันอย่างแข็งขันทั้งจากภายในประเทศ และในระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันเอง จากการหารือในระดับเจ้าหน้าที่ของประเทศอาเซียนด้วยกัน พบว่าไทยเป็นประเทศที่มีกลไกในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนที่แข็งขันที่สุด รวมทั้งมีกิจกรรมการสร้างการตระหนักรู้แก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ในอีก ๓ ปีที่เหลือ ไทยจะต้องแสดงบทบาทนำต่อไปในการผลักดันประเด็น ซึ่งยังไม่มีความคืบหน้าอย่างเป็นรูปธรรมในปัจจุบัน เช่น ประเด็นการสร้างธรรมาภิบาล การปราบปรามการทุจริต ความโปร่งใส เป็นต้น นอกจากนี้จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายภายในเพื่อให้สอดคล้องและรองรับพันธกรณีต่างๆ ของไทยตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และแผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียนอีก ๒ เสา ด้วย

การบริหารจัดการภัยพิบัติ (บทบาทพลเรือน)

ชนะ เมี้ยนเจริญ

คณะรัฐมนตรีอาเซียนได้ร่วมกันจัดทำความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติภายใต้กรอบของปฏิญญากรุงเทพฯ ค.ศ. ๑๙๖๗ โดยการจัดตั้ง ASEAN Permanent Committee on Socio-Cultural Activities หรือ คณะกรรมการอาเซียนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม และวัฒนธรรม ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ.๑๙๗๖ ที่บาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ร่วมกันลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน (The Declaration of ASEAN Concord or Bali Concord I) โดยประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติได้ถูกบรรจุไว้อย่างเป็นหลักการว่า **"ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และภัยอื่น ๆ สามารถเป็นปัจจัยที่ฉุดรั้งการก้าวเดินของการพัฒนาของประเทศสมาชิกได้ ดังนั้น ประเทศสมาชิกจะให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ประเทศที่ประสบภัยตามกำลังและขีดความสามารถที่มีอยู่"** ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการพัฒนาความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติระหว่างกัน โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management- ACDM) พร้อมทั้งกำหนดหลักการ มาตรการ และกลไกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

56-03-095_002-109_X.indd 87 4/24/13 7:17:25 PM

คณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ หรือ ACDM เป็นคณะทำงานที่เปลี่ยนสถานะมาจากคณะผู้เชี่ยวชาญของอาเซียน (ASEAN Experts Group on Disaster Management : AEGDM) ซึ่งตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๒๐๐๓ มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อให้มีการดำเนินการในเชิงรุก (Proactive) ในการจัดการภัยพิบัติภายใต้กรอบความร่วมมือของภูมิภาคอาเซียน และกำหนดให้มีการประชุมเป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง โดยมีพันธกิจ คือ การส่งเสริมความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติทุกด้านอย่างครบวงจร ได้แก่ การป้องกัน การเตรียมความพร้อม การตอบโต้ การบรรเทาและฟื้นฟู โดยผ่านกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันเพื่อลดผลกระทบจากภัยพิบัติต่อการพัฒนาด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียน

สมาชิกของ ACDM คือหน่วยงานระดับชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านการจัดการภัยพิบัติ ปัจจุบันมีการประชุมไปแล้วจำนวน ๒๑ ครั้ง โดยประธาน ACDM จะมาจากประเทศสมาชิกซึ่งจะเวียนกันเป็นเจ้าภาพตามลำดับตัวอักษร และในปี ๒๕๕๕ ประเทศไทยได้รับหน้าที่เป็นประธาน ACDM โดยได้มีการส่งมอบตำแหน่งจากสิงคโปร์เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕ ในการประชุม ACDM ครั้งที่ ๑๙ และจะส่งมอบ

หน้าที่ให้เวียดนามในวันที่ ๒๙ พ.ค. ๒๕๕๖ ในการประชุม ACDM ครั้งที่ ๒๒ ณ กรุงฮานอย

คณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ ได้ร่วมกันจัดทำความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER) ขึ้น เพื่อให้เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ในส่วนของประเทศไทย คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เห็นชอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศลงนามในความตกลงฯ และมอบหมายให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการตามความตกลงฯ ดังกล่าว โดยมีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้ประสานงานหลัก (Focal Point) ของ ACDM ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอาเซียนได้มีการร่วมลงนามใน AADMER เรียบร้อยแล้วในการประชุมครั้งที่ ๓๘ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒

ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (AADMER) มีลักษณะเป็นความตกลงที่มีพันธกรณีที่ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องปฏิบัติตาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหากลไกที่มีประสิทธิภาพที่สามารถลดความเสียหายจากภัยพิบัติต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของภาคี รวมทั้งเพื่อร่วมกันตอบโต้ภัยพิบัติฉุกเฉิน อันประกอบด้วย ๑๑ ส่วน และ ๓๖ มาตรา โดยกำหนดกรอบความร่วมมือ

56-03-095_002-109_X.indd 89 4/24/13 7:17:26 PM

และการจัดตั้งกลไกด้านการจัดการภัยพิบัติของอาเซียนในลักษณะครบวงจร ของการบริหารจัดการภัยพิบัติ ครอบคลุมทั้งในยามปกติ ก่อนเกิดภัย (การกำหนดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การเฝ้าระวัง การแจ้งเตือนภัย การป้องกัน การเตรียมความพร้อม) ในขณะเกิดภัย (การตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน การบรรเทาทุกข์) และภายหลังเกิดภัย (เช่น การบูรณะฟื้นฟู) ตลอดจนความร่วมมือทางด้านวิชาการ การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การเสริมสร้างศักยภาพ และขีดความสามารถ เป็นต้น ทั้งนี้ โดยเน้นหลักการที่ให้แต่ละประเทศสมาชิกได้ช่วยเหลือตนเองให้เต็มที่ก่อน และหากเกินขีดความสามารถจึงใช้กลไกที่กำหนดไว้ใน AADMER ในการช่วยเหลือต่อไป ทั้งนี้ ประเทศไทยเป็นประเทศนำ (lead shepherd) ในด้าน (๑) Working Group on Prevention and Mitigation ร่วมกับลาว (๒) Implementing National Action Plans on Disaster Risk Reduction and Strengthening Legal and Institutional Frameworks และ (๓) Outreach and Mainstreaming ภายในกรอบของ AADMER Work Programme ๒๐๑๐-๒๐๑๕

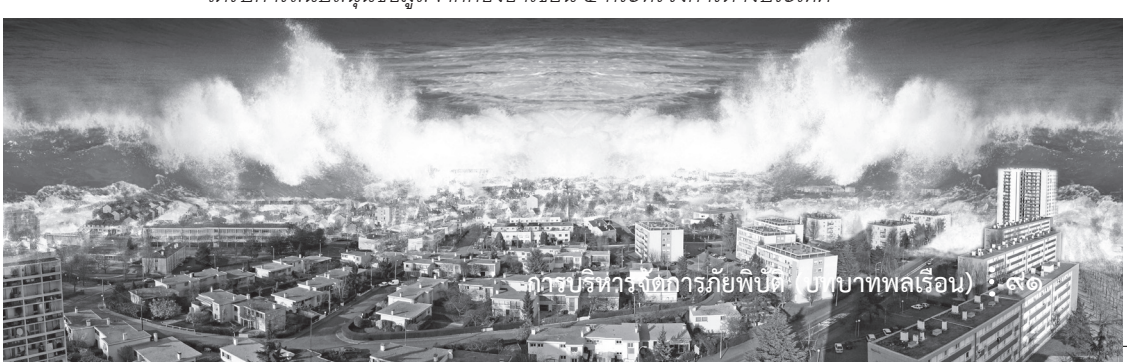
เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอาเซียน ได้ลงนามร่วมกันในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ ๑๙ และให้มีการจัดตั้ง **“ศูนย์ประสานงานอาเซียน”** ในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance : AHA Centre) ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งทำหน้าที่หลัก ๒ ด้าน ได้แก่ ๑) การติดตามและวิเคราะห์ข้อมูล (monitoring and analysis) และ ๒) การตอบสนองต่อภัยพิบัติ (response) เพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานกับสมาชิกอาเซียนและองค์การสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ศูนย์ฯ จะดำเนินงานบนพื้นฐานความเข้าใจว่าประเทศสมาชิกจะดำเนินการก่อนเพื่อจัดการภัยพิบัติในระดับประเทศ ในระหว่างการประชุม ACDM ครั้งที่ ๑๙ ณ กรุงจาการ์ตา ACDM โดยการรับรองของการประชุม COP - ๑ (การประชุมระดับรัฐมนตรีที่รับผิดชอบ

งานเรื่องภัยพิบัติ) นอกจากนี้แล้ว ได้เห็นชอบให้มีการแต่งตั้งนาย Said Faisal ชาวอินโดนีเซีย ให้ดำรงตำแหน่ง Executive Director ของศูนย์ฯ ในกรณีที่ประเทศสมาชิกต้องการร้องขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติ นอกจากจะขอโดยตรงไปยังผู้ให้ความช่วยเหลือแล้ว อาจจะขอผ่าน AHA Centre เพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งคำขอดังกล่าวต่อไป

ในปี ๒๕๕๕ ประเทศไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ในฐานะประธาน ACDM และได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ACDM ครั้งที่ ๒๐ ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ณ กรุงเทพฯ โดยสาระสำคัญของการประชุมคือผลักดันให้มีการเร่งดำเนินการตามแผน AADMER ให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว และส่งเสริมให้ศูนย์ AHA สามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มรูปแบบ รวมทั้งร่วมกันพิจารณากรอบยุทธศาสตร์ในการประสานงานและเชื่อมโยงระหว่างอาเซียนกับกรอบความร่วมมือต่าง ๆ อาทิ สหประชาชาติ EAS ARF และ ADMM Plus เป็นต้น ล่าสุด ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ACDM ครั้งที่ ๒๑ ณ เชียงใหม่ ระหว่างวันที่ ๖ - ๑๑ มกราคม ๒๕๕๖ ที่ผ่านมา

ในปัจจุบัน การบริหารจัดการด้านภัยพิบัติของไทยในระดับภูมิภาคส่วนใหญ่จะผ่านกลไกของ ACDM โดยอยู่บนพื้นฐานของความตกลงอาเซียนว่าด้วยการบริหารจัดการภัยพิบัติและการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER)

** ได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากกองอาเซียน ๔ กระทรวงการต่างประเทศ*

56-03-095_002-109_X.indd 91 4/24/13 7:17:28 PM

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(ASEAN Economic Community – AEC)

กองอาเซียน ๓ กรมอาเซียน

จากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการเจรจาเปิดเสรีการค้ารอบอุรุกวัยและการที่ตลาดโลกได้แบ่งออกเป็นกลุ่มภูมิภาคต่าง ๆ ประเทศไทยได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาค เพื่อเสริมสร้างอำนาจต่อรองและศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาค จึงได้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน โดยในปี ๒๕๓๕ อดีตนายกรัฐมนตรี-อานันท์ ปันยารชุน ได้เสนอให้อาเซียนร่วมมือกันอย่างจริงจัง

ในการเปิดเสรีการค้าอาเซียน (ASEAN Free Trade Area - AFTA) เพื่อส่งเสริมการค้าภายในภูมิภาคให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ลดต้นทุนการผลิตและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม ๖ ประเทศได้ตกลงจะเร่งลดภาษีสินค้าในกรอบ AFTA ให้อยู่ที่อัตราร้อยละ ๐-๕ ภายในปี ๒๕๔๕ และอาเซียนได้ตั้งเป้าหมายที่จะลดภาษีสินค้าทั้งหมดลงมาอยู่ที่อัตราร้อยละ ๐ ภายในปี ๒๕๕๓ สำหรับสมาชิกอาเซียนเดิม และปี ๒๕๕๘ สำหรับสมาชิกใหม่ ต่อมา อาเซียนได้ขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจเพิ่มเติมจาก AFTA เพื่อให้การรวมตัวทางเศรษฐกิจมีความสมบูรณ์แบบและมีทิศทางที่ชัดเจน โดยได้ขยายความร่วมมือไปสู่การค้าบริการและความเชื่อมโยงทางด้านอุตสาหกรรม เช่น การจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area – AIA) ซึ่งมีการลงนามเมื่อปี ๒๕๔๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้อาเซียนมีความได้เปรียบและดึงดูดการลงทุนจากภายในและภายนอกภูมิภาค

ในปี ๒๕๔๖ ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security

56-03-095_002-109_X.indd 93 4/24/13 7:17:30 PM

Community – APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community – AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-cultural Community – ASCC) ซึ่งเดิมได้กำหนดเป้าหมายที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียนขึ้นในปี ๒๕๖๓ แต่ต่อมา ได้ตกลงที่จะเลื่อนกำหนดให้เร็วขึ้นเป็นปี ๒๕๕๘ และก้าวสำคัญต่อมา คือ การจัดทำกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๑ และเป็นเสมือนธรรมนูญและพื้นฐานการสร้างประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ทั้งนี้ ในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ อาเซียนได้จัดทำแผนดำเนินงานเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ในปี ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นแผนบูรณาการงานด้านเศรษฐกิจของอาเซียนเพื่อมุ่งไปสู่ AEC ประกอบด้วยแผนงานเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ พร้อมกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินมาตรการที่เกี่ยวข้องจนบรรลุเป้าหมายในปี ๒๕๕๘ รวมทั้งมีการยืดหยุ่นตามที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการตกลงกันไว้ล่วงหน้า

อาเซียนได้กำหนดยุทธศาสตร์หรือเป้าหมายการก้าวไปสู่ AEC คือ การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วม (การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนอย่างเสรี การเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรียิ่งขึ้น และการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง (นโยบายการแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ภาษีอากร และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์) การเป็นภูมิภาคที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน (การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของ

อาเซียนและการลดช่องว่างเพื่อการพัฒนา) และการเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (แนวทางการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันต่อปฏิสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับภายนอก และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในเครือข่ายอุปทานของโลก)

พัฒนาการที่สำคัญของการเตรียมการไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ การเสริมสร้างการค้าระหว่างกันเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการเคลื่อนย้ายสินค้าเสรีและส่งเสริมเครือข่ายการผลิตในอาเซียน โดยตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ประเทศอาเซียนเดิม ๖ ประเทศ (บรูไน ดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) ได้ยกเลิกภาษีนำเข้าสินค้าร้อยละ ๙๙.๖๕ ของจำนวนรายการสินค้า ลงเหลือร้อยละ ๐ ในขณะที่ประเทศอาเซียนใหม่ ๔ ประเทศ (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) ได้ลดภาษีนำเข้าร้อยละ ๙๘.๘๖ ของจำนวนรายการสินค้า ลงเหลือร้อยละ ๐-๕ นอกจากนี้ อาเซียนยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาฐานข้อมูลทางการค้า (ASEAN Trade Repository – ATR) ภายในปี ๒๕๕๘ เพื่อเป็นประตูเข้าถึงข้อมูลกฎระเบียบต่าง ๆ ของอาเซียนทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ การพัฒนาระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวของอาเซียน (ASEAN Single Window – ASW) ซึ่งเป็นการบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการเคลื่อนย้าย

56-03-095_002-109_X.indd 95 4/24/13 7:17:30 PM

สินค้าระหว่างกันในอาเซียน เพื่อเร่งรัดกระบวนการตรวจปล่อยสินค้าของศุลกากรให้รวดเร็วยิ่งขึ้น การพัฒนาระบบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเอง (Self Certification) ซึ่งจะอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่จดทะเบียนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดสามารถรับรองการได้ถิ่นกำเนิดสินค้าได้ด้วยตนเอง แทนการยื่นใบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าที่ออกโดยหน่วยงานภาครัฐ

อาเซียนยังได้จัดทำความตกลงอีกหลายฉบับที่สำคัญเพื่อให้อาเซียนบรรลุการเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วม ได้แก่ ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods – ATIGA) มีผลบังคับใช้เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ โดยจะมีผลแทนที่ความตกลงและพิธีสารเดิมของอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้า ความตกลงการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services – AFAS) ซึ่งลงนามเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๓๘ และได้มีการจัดทำข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการภายใต้ AFAS ไปแล้ว ๘ ชุด มีเป้าหมายการเปิดเสรีสาขาบริการสำคัญ ๔ สาขาภายในปี ๒๕๕๓ ได้แก่ สุขภาพ ท่องเที่ยว ขนส่งทางอากาศ และ e-ASEAN ส่วนสาขาโลจิสติกส์ภายในปี ๒๕๕๖ โดยเปิดให้นักลงทุนอาเซียนสามารถลงทุนและภายในกำหนดเวลา

ดังกล่าวได้ถึงร้อยละ ๗๐ การจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangement – MRA) ในคุณสมบัติวิชาชีพ ๗ สาขาวิชาชีพ และ ๑ สาขาบริการ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกรรม สถาปนิก ช่างสำรวจ นักบัญชี และการท่องเที่ยว และความตกลงการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement – ACIA) ซึ่งเป็นความตกลงฉบับใหม่ที่มีขอบเขตกว้างครอบคลุมทั้งด้านการเปิดเสรี การคุ้มครอง การอำนวยความสะดวก และการส่งเสริมการลงทุน

พัฒนาการสำคัญอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการก้าวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่สมบูรณ์ อาทิ การลงนามความตกลงด้านโลจิสติกส์สำคัญ ๔ ฉบับ (ความตกลงพหุภาคีอาเซียนว่าด้วยการเปิดเสรีเที่ยวบินขนส่งสินค้าทางอากาศ ความตกลงพหุภาคีอาเซียนว่าด้วยบริการเดินอากาศ ความตกลงพหุภาคีอาเซียนว่าด้วยการเปิดเสรีอย่างเต็มที่ของบริการขนส่งผู้โดยสารทางอากาศ และกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามแดน) การรับรองกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกันของอาเซียน (ASEAN Framework for Equitable Economic Development : Guiding Principles for Inclusive and Sustainable Growth - AFEED) เพื่อวางหลักการ/แนวทางสำหรับการพิจารณาของอาเซียนในการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ล่าสุด ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๒๑ และการประชุมสุดยอดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ ๑๗-๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่เจรจา (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์) ได้ร่วมประกาศเปิดการเจรจา Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) อย่างเป็นทางการ ซึ่งจะเริ่มต้นการเจรจาตั้งแต่ต้นปี ๒๕๕๖ โดยมุ่งหมายให้การเจรจาแล้วเสร็จภายในสิ้นปี ๒๕๕๘ บนพื้นฐานของหลักการทั่วไปและวัตถุประสงค์ของ

56-03-095_002-109_X.indd 97 4/24/13 7:17:30 PM

การเจรจาตามที่รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้รับรองแล้วเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๕ ที่เมืองเสียมราฐ (อาทิ การเจรจาที่สอดคล้องกับมาตราที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ของ GATT การเปิดความสัมพันธ์ที่กว้างและลึกมากขึ้นจาก FTA+๑ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน การพิจารณามาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน และเพิ่มความโปร่งใสในความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศผู้เข้าร่วม รวมถึงให้คำนึงถึงระดับการพัฒนาที่แตกต่างและสถานการณ์ของประเทศผู้เข้าร่วม เป็นต้น)

นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกอาเซียนยังได้ลงนามความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons: ASEAN MNP Agreement) เพื่ออำนวยความสะดวกกับการเคลื่อนย้ายบุคลากรที่ประสงค์จะให้บริการในประเทศสมาชิกในสาขาที่เกี่ยวกับการค้าสินค้า การค้าบริการและการลงทุน โดยความตกลงฯ จะครอบคลุมเฉพาะมาตรการที่เกี่ยวกับการเข้าเมืองชั่วคราว การพำนักชั่วคราว และการทำงานของบุคลากรตามประเภทที่ระบุไว้ในข้อผูกพัน (ไทยจะให้สิทธิประโยชน์ภายใต้ความตกลงฯ เฉพาะกับบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติประเทศสมาชิกอาเซียนเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้พำนักถาวร (permanent resident) ที่อยู่ในประเทศอาเซียน

อุปสรรคและปัญหา ของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน ที่ต้องได้รับการแก้ไข ก่อนเข้าสู่ ปี ๒๐๑๕ เพื่อเป็นหนึ่งเดียวในเศรษฐกิจประชาคมอาเซียน

กองอาเซียน ๓

ไทยและอาเซียนมีเวลาอีกไม่ถึง ๓ ปีที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามแผนงานในแผนพิมพ์เขียว (AEC Blueprint) ซึ่งเป็นแผนบูรณาการงานด้านเศรษฐกิจในภาพรวมเพื่อมุ่งไปสู่ AEC ประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลัก ๔ ประเด็น คือ (๑) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (๒) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง (๓) การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และ (๔) การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

ไทยและอาเซียนควรมองการก้าวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย โอกาสและความท้าทายดังกล่าว คือ การพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินการภายในให้ทันสมัยเพื่อรองรับการเป็นประชาคม

56-03-095_002-109_X.indd 99 4/24/13 7:17:32 PM

เศรษฐกิจอาเซียน โดยไทยเองต้องผลักดันการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีความคืบหน้าและเป็นผู้นำร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนเก่าอื่น ๆ ที่จะทำให้เป้าหมายการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นรูปธรรม เอื้อต่อการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมืออย่างเสรี และมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น รวมทั้งให้อาเซียนคงเป็นภูมิภาคที่น่าสนใจและดึงดูดนักลงทุนต่างชาติทั้งจากในและนอกอาเซียน และให้อาเซียนพร้อมที่จะบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์

ปัจจุบัน ไทยมีความคืบหน้าในการดำเนินการภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คิดเป็นประมาณร้อยละ ๘๐ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของอาเซียน (ประมาณร้อยละ ๗๕) มาตรการที่ไทยและอาเซียนยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนงานฯ ส่วนใหญ่เกิดจากความล่าช้าในการให้สัตยาบันของแต่ละประเทศ ทำให้ความตกลงบางฉบับยังไม่มีผลบังคับใช้ ความล่าช้าในการแก้ไขกฎหมายในประเทศเพื่อดำเนินการตามพันธกรณี ความล่าช้าในการปรับปรุงเรื่องการสร้างความโปร่งใสทางการค้า การพัฒนาระบบศุลกากร (อาทิ การจัดตั้ง ASEAN Single Window – ASW ตามเป้าหมายที่ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระบบข้อมูลแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบธุรกรรมทางเศรษฐกิจ หรือผู้ให้บริการด้านการขนส่งและโลจิสติกส์) การปรับประสานมาตรฐานและกฎระเบียบด้านเทคนิค การเปิดเสรีการค้าบริการ และการลงนาม/ให้สัตยาบันความตกลงและพิธีสารด้านการคมนาคมขนส่งบางฉบับ โดยเฉพาะด้านการขนส่งสินค้าผ่านแดน เป็นต้น

แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity) จึงมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและผลักดันการดำเนินการไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎระเบียบ และด้านประชาชน

โดยเห็นว่าการเชื่อมโยงใน ๒ ด้านแรกจะช่วยลดต้นทุนการลงทุนและการค้าระหว่างกันในด้านสินค้าและบริการ รวมถึงต้นทุนในการจัดตั้งเครือข่ายเชื่อมโยงซึ่งจะช่วยลดช่องว่างในการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ส่วนการเชื่อมโยงด้านที่ ๓ จะช่วยก่อให้เกิดความรู้สึกถึงการเป็นประชาคมในอาเซียนร่วมกันผ่านช่องทางการศึกษา การท่องเที่ยว และวัฒนธรรม ทั้งนี้แต่ละด้านได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์หลักในการที่อาเซียนจะดำเนินการร่วมกัน[๑] อย่างไรก็ดี ให้คำนึงด้วยว่า การเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนอาจทำให้มีผลกระทบทางลบ อาทิ ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติต่าง ๆ ซึ่งทำให้อาเซียนยิ่งต้องมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น รวมทั้งมีความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดีที่เกิดจากการเชื่อมโยงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน

.....

๑. ยุทธศาสตร์ความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ (๑) ก่อสร้างโครงข่ายทางหลวงอาเซียนให้แล้วเสร็จ (๒) ดำเนินโครงการเส้นทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิงให้แล้วเสร็จ (๓) สร้างเครือข่ายระบบการขนส่งทางน้ำบนภาคพื้นทวีปที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกัน (๔) สร้างระบบการขนส่งทางทะเลที่เชื่อมโยง มีประสิทธิภาพ และแข่งขันได้ (๕) สร้างระบบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบที่คล่องตัวเพื่อให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางการขนส่งในเอเชียตะวันออกและภูมิภาคอื่น ๆ (๖) เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศสมาชิก และ (๗) ให้ความสำคัญกับโครงการโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานของอาเซียน ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ ได้แก่ (๑) ดำเนินการตามกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่ง (๒) เริ่มดำเนินโครงการการอำนวยความสะดวกด้านขนส่งผู้โดยสารในโครงข่ายทางหลวงเชื่อมรัฐต่าง ๆ (๓) สร้างตลาดการบินเดียวกัน (๔) สร้างตลาดการขนส่งทางเรือเดียวกัน (๕) เพิ่มการเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรีในภูมิภาคอาเซียนโดยการลดอุปสรรคทางการค้าภายในระดับภูมิภาค (๖) เร่งรัดการพัฒนาภาคบริการทางการขนส่งที่มีประสิทธิภาพและแข่งขันได้โดยเฉพาะในสาขาโทรคมนาคม และการบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความเชื่อมโยงในภูมิภาค (๗) พัฒนาโครงการการอำนวยความสะดวกด้านการค้าอย่างจริงจัง (๘) ยกระดับความสามารถของการบริหารจัดการพรมแดน (๙) เร่งรัดให้ประเทศสมาชิกเปิดรับการลงทุนจากภายในและภายนอกภูมิภาคภายใต้กฎระเบียบการลงทุนที่เป็นธรรม และ (๑๐) เสริมสร้างขีดความสามารถของสถาบันในพื้นที่ล้าหลังของภูมิภาคและปรับปรุงการประสานนโยบาย แผนงาน และโครงการในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค ยุทธศาสตร์การส่งเสริมความเชื่อมโยงด้านประชาชน ได้แก่ (๑) ส่งเสริมความเข้าใจด้านสังคมและวัฒนธรรมภายในอาเซียนให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และ (๒) ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายของประชาชนในอาเซียนให้เพิ่มขึ้น

56-03-095_002-109_new29-4_J.indd 101 4/29/13 3:32:15 PM

กระทรวงการต่างประเทศให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงภายในภูมิภาค ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการเตรียมไทยและอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมอาเซียน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการลดช่องว่างเพื่อการพัฒนา เพื่อให้ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียนสามารถปรับตัวในการก้าวไปสู่การเป็นประชาคมในระดับที่สอดคล้องกัน ดังนั้น กระทรวงการต่างประเทศได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนโดยเน้นการเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๕ ที่กรุงเทพฯ เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญ/ความจำเป็นในการเชื่อมโยงกันทั้งในมิติภายในประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อส่งเสริม/สนับสนุน รวมทั้งระดมสมองเพื่อแก้ไขปัญหา/อุปสรรคของการเชื่อมโยงระหว่างกันในภาพรวม โดยผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการจะมีทั้งผู้แทนของประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนจากส่วนราชการที่มีส่วนกำหนดนโยบาย และภาคเอกชน/ภาคประชาสังคมต่าง ๆ ที่ประสบปัญหาและประสงค์จะมีข้อเสนอแนะแก่ภาครัฐ และผู้แทนจากองค์กร/สถาบันระหว่างประเทศ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับไทยและอาเซียนเพื่อผลักดันการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ อย่างสมบูรณ์

๑. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของผู้นำอาเซียน และแผนแม่บท/แผนปฏิบัติการอาเซียนในสาขาย่อยที่เกี่ยวข้องไปสู่การจัดทำนโยบายระดับกระทรวง และให้มีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่สนับสนุนนโยบายดังกล่าวอย่างเป็นธรรม และมีบูรณาการ อาทิ แผนปฏิบัติการด้านการศึกษาอาเซียน ๕ ปี (๒๕๕๔-๒๕๕๘) แผนปฏิบัติการความร่วมมือด้านพลังงาน (๒๕๕๓-๒๕๕๘) แผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม (๒๕๕๕-๒๕๕๙) และแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน (๒๕๕๔-๒๕๕๘) เป็นต้น

๒. ให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับประโยชน์ที่ไทยและอาเซียนจะได้รับจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทว่าด้วยการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ในรูปแบบต่าง ๆ ดังที่กระทรวงการต่างประเทศได้พยายามทำมาอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการบัวแก้วสัญจร อาเซียนสัญจร การจัดเสวนาอาเซียน การให้การสนับสนุนด้านบุคลากรกับส่วนราชการ ภาคเอกชนและภาคประชาชนเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและประชาคมอาเซียน

๓. ให้เตรียมความพร้อมด้านนิติบัญญัติ คือ เร่งรัดการจัดทำ/แก้ไขกฎระเบียบภายในประเทศตามพันธกรณีที่ไทยมีกับอาเซียน โดยคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาให้การสนับสนุนผ่านกฎหมาย/กฎระเบียบดังกล่าวอย่างทันเวลา ทั้งนี้ กฎหมายภายในของไทยที่ยังคงเป็นอุปสรรคกับพันธกรณีตาม AEC เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับสาขาการท่องเที่ยว (ธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์) สาขาการศึกษา (พรบ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๒๕ พรบ. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ และประกาศกระทรวงศึกษาเรื่องหลักเกณฑ์การจัดตั้งและดำเนินกิจการโรงเรียน ฯลฯ) และสาขาโทรคมนาคม (พรบ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แก้ไข พ.ศ. ๒๕๔๙) เป็นต้น

56-03-095_002-109_X.indd 103 4/24/13 7:17:34 PM

๔. ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องของรัฐดำเนินการร่วมกับภาคเอกชน โดยเฉพาะ SMEs เพื่อรองรับการเปิดเสรีและการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาทิ การเพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิต การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการเงิน การกำหนดมาตรการปกป้องผลประโยชน์ทางการค้า การจัดทำการตลาดเชิงรุก การสร้างเครือข่ายการผลิตระดับภูมิภาค การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนเกี่ยวกับพันธกรณีของไทยใน AEC และการทำการวิจัยและการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวควรทำทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ชายแดนที่เชื่อมโยงไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และ/หรือ มีแนวทางที่จะพัฒนาพื้นที่ชายแดนดังกล่าวเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนมูลค่าการค้าชายแดนและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองฝ่ายมากขึ้น

๕. ให้ภาคเอกชนปรับใช้แนวทางใหม่ เชิงรุกมากขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสการเป็น AEC โดยให้มองว่าเป็นโอกาสที่จะใช้ประโยชน์จากตลาดและฐานการผลิตขนาดใหญ่หนึ่งเดียวอาเซียน โดยเมื่อเป็น AEC แล้ว อาเซียนจะเป็นตลาดขนาดใหญ่ มีประชากรประมาณ ๖๐๐ ล้านคน จะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือเสรีมากขึ้น และในฐานะที่อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดภูมิภาคหนึ่งของโลก โดยเฉพาะด้านการค้าการลงทุน อาเซียนยิ่งจะมีบทบาทและความสำคัญเพิ่มขึ้นในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะในช่วงที่ภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วโลกประสบวิกฤตเศรษฐกิจ

‘เงินสกุลอาเซียน’ ความฝันที่ใกล้เป็นจริง (หรือเปล่า) !?

อรวรรณ เพิ่มพูน

ในช่วงที่ประเทศยุโรปเตรียมความพร้อมไปสู่การใช้เงินยูโร ซึ่งเป็นเงินสกุลใหม่ของโลกที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๔๒ นั้น นักวิชาการก็เริ่มมองหา ‘Optimum Currency Area’ แห่งอื่นในโลกที่จะสามารถใช้เงินสกุลเดียวร่วมกันได้เป็นที่ต่อไป ซึ่งอาเซียนก็เป็นหนึ่งในเขตที่ได้รับความสนใจและมีการศึกษาความเป็นไปได้อย่างแพร่หลาย

Optimum Currency Area (OCA) คืออะไร กล่าวง่าย ๆ คืออาณาเขตที่มีความเหมาะสมกับการใช้เงินสกุลเดียวกัน ซึ่งจะเป็นการประหยัดต้นทุนธุรกรรมในการแลกเปลี่ยนเงิน ถ้าจะมองภาพง่าย ๆ ว่ามีมูลค่าเท่าใดก็อาจจะพิจารณาจากรายได้ของธนาคารในการปริวรรตเงินตรา รวมถึงค่าธรรมเนียมในการประกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน เช่นการซื้อขายอนุพันธ์เงินตรา อย่าง option ที่มีมูลค่าหลายหมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐต่อวัน ดังนั้น เงินก็จะทำหน้าที่ในการเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (medium of exchange) และหน่วยวัดค่า (numeraire) ได้ดีขึ้น ผลที่จะตามมาก็คือ จะมีการค้าการลงทุนระหว่างประเทศมากขึ้น ผู้ที่สนับสนุนการค้าเสรีก็คงจะชื่นชอบเพราะจะทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในสินค้ามากขึ้นด้วยราคาที่ถูกลง

56-03-095_002-109_X.indd 105 4/24/13 7:17:35 PM

เราจะพิจารณาความเหมาะสมในการใช้เงินสกุลเดียวได้อย่างไร ตามหลักทฤษฎีแล้ว พื้นที่เศรษฐกิจที่ใช้เงินสกุลเดียวกันหมายความว่าใช้นโยบายการเงินเดียวกันด้วย ซึ่งจะถูกกำหนดโดยธนาคารกลาง ผู้ควบคุมปริมาณเงินสกุลนั้น ดังนั้น เขตเศรษฐกิจเหล่านี้จึงควรจะต้องมีวงจรเศรษฐกิจที่ไปในทิศทางเดียวกันในระดับหนึ่ง (synchronized business cycle) กล่าวคือ หากเศรษฐกิจในพื้นที่หนึ่งอยู่ในภาวะตกต่ำ แต่ในอีกเขตหนึ่งอยู่ในภาวะขยายตัว การใช้นโยบายการเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในที่หนึ่งก็จะทำให้เกิดเงินเฟ้อในอีกที่หนึ่งได้ อย่างไรก็ตาม แต่ละเขตเศรษฐกิจก็สามารถใช้นโยบายการคลังของตนเองเพื่อปรับสภาพเศรษฐกิจตามความเหมาะสมไปพร้อมกัน กลุ่มประเทศสกุลเงินยูโรก็มีเกณฑ์ของ Maastricht Treaty ซึ่งเป็นข้อกำหนดด้านเศรษฐกิจสำหรับประเทศที่จะเข้าร่วมใช้เงินยูโรจะต้องทำให้ได้

นอกจากนั้น การไม่มีอัตราแลกเปลี่ยนระหว่าง ๒ ประเทศ ย่อมหมายถึงการขาดกลไกทางการเงินที่จะปรับสมดุลทางเศรษฐกิจระหว่างกัน ในกรณีที่อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวได้อย่างเสรี ประเทศที่เศรษฐกิจตกต่ำ ค่าเงินจะอ่อนตัวลง อันจะเป็นการช่วยกระตุ้นการส่งออกของประเทศนั้น และเป็นปัจจัยเสริมในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ เมื่อไม่มีกลไกทางการเงินย่อมหมายความว่า การปรับตัวต้องเกิดในภาคเศรษฐกิจจริง เช่น การเคลื่อนย้ายแรงงานและฐานการผลิต ซึ่งมีความยุ่งยากและใช้เวลานานกว่า แต่ทั้งนี้การเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีได้กลายมาเป็นเกณฑ์อีกข้อหนึ่งในการพิจารณาความเหมาะสมของการใช้เงินสกุลเดียวกัน อย่างไรก็ตาม หากเศรษฐกิจมีลักษณะเปิดมาก หรืออีกนัยหนึ่ง ภาคต่างประเทศอันมีสินค้านำเข้าและส่งออกเป็นหลัก มีขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับภาคเศรษฐกิจโดยรวม เมื่อค่าเงินอ่อนตัวลงจะทำให้สินค้านำเข้ามีราคาสูงขึ้น และเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นตามลำดับ เป็นผลให้ราคาสินค้าส่งออกเพิ่มขึ้นลบล้างผลที่เกิดจากการปรับตัวของอัตราแลกเปลี่ยน ดังนั้นการไม่มีอัตราแลกเปลี่ยนไว้ปรับสมดุลเศรษฐกิจ จึงไม่เป็นต้นทุนที่สูงนักสำหรับประเทศที่มีสัดส่วนการค้าสูง ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นประเทศขนาดเล็ก

กระนั้นก็ตาม แม้ว่าจะยังไม่เข้าเกณฑ์ข้างต้นก็ยังไม่เป็นไร เนื่องจากเป้าหมายสุดท้ายของการจัดการระบบเศรษฐกิจก็เพื่อความอยู่ดีกินดีของผู้บริโภค ดังนั้น แม้ว่าสภาพเศรษฐกิจจะยังคงทางใครทางมัน แต่หากประชาชนในแต่ละที่มีการบริโภคที่ไม่ผันแปรตามสภาพเศรษฐกิจ ก็ยังอนุโลมให้ใช้เงินสกุลเดียวได้อยู่ ปัจจัยสำคัญในที่นี้คือ เขตเศรษฐกิจเหล่านี้ต้องมีการรวมตัวทางการเงิน (financial integration) ที่ผู้บริโภคสามารถป้องกันความเสี่ยงได้ (ex ante) อาทิ เมื่อรายได้ลดลงตามสภาพเศรษฐกิจ ก็ยังมีเงินปันผลจากหุ้นของบริษัทที่อยู่ในประเทศที่เศรษฐกิจอยู่ในช่วงขาขึ้นมาชดเชย ในที่นี้การที่ประเทศใน OCA มีสภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกันกลับเป็นผลดี ในการสร้างเสถียรภาพทางรายได้ให้ผู้ถือหุ้น (กรณีนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปเอง (natural hedge) ไม่ต้องมีการใช้นโยบายปรับสมดุลจากทางการ ดังเช่นในกรณี synchronized business cycle ข้างต้น) รวมทั้ง สามารถรักษาระดับการบริโภคได้ตามต้องการ ด้วยการกู้ยืมหรือให้กู้ในตลาดทุนภายหลังมีสิ่งมากระทบ (ex post) การเชื่อมโยงของตลาดหลักทรัพย์ในอาเซียน และการสร้างตลาดพันธบัตรในภูมิภาคที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันก็เป็นตัวอย่างที่ดีของการรวมตัวทางการเงิน

56-03-095_002-109_X.indd 107 4/24/13 7:17:35 PM

มาถึงจุดนี้ เขตเศรษฐกิจไหนที่ยังไม่เข้าเกณฑ์ทั้งหมดเสียทีเดียวก็ยังคงมีความหวังอยู่ เพราะการใช้เงินสกุลเดียวกันก็ส่งผลให้ประเทศที่เข้าร่วมปรับตัวให้เข้าเกณฑ์ไปเองหรือเรียกว่า endogenous OCA โดยเงินสกุลเดียวจะช่วยเพิ่มปริมาณการค้า ซึ่งเป็นกลไกส่งผ่านสิ่งที่มากระทบเศรษฐกิจ (หรือ shocks) ไปยังประเทศอื่น (ตัวอย่างง่ายๆ คือ เมื่อเศรษฐกิจใดถดถอย หากไม่มีอัตราแลกเปลี่ยนช่วยปรับสมดุล ประเทศคู่ค้าก็จะส่งออกได้น้อยลง เศรษฐกิจก็จะซบเซาตามไปด้วย) ทำให้เศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้น

นอกจากนั้น การประหยัดต้นทุนปริวรรตเงินตรายังจะกระตุ้นธุรกรรมในตลาดทุน และช่วยให้ประเทศขนาดเล็กมีช่องทางที่จะระดมเงินจากตลาดทุนต่างประเทศได้มากขึ้น จากเดิมที่เป็นการยากในการที่จะออกตราสารเพื่อกู้ยืมในเงินสกุลของตนเอง (original sin) สหรัฐอเมริกาซึ่งมีเขตเศรษฐกิจที่แตกต่างกันทั้งอุตสาหกรรมยานยนต์ในย่าน Mid-West และเกษตรกรรมในตอนกลางและใต้เป็นตัวอย่างของ OCA ที่มีการคลังส่วนกลาง (fiscal federation) ซึ่งมีการปรับตัวมาเป็นระยะเวลากว่า 200 ปี

แนวคิด endogenous OCA นี้ ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความมุ่งมั่นทางการเมือง ซึ่งตัวเลขกลุ่มประเทศยูโรตามเกณฑ์ Maastricht ในขณะนั้น ก็อยู่ในระดับกลาง ๆ สำหรับประเทศในยุโรปแล้ว เหตุผลเบื้องหลังประการหนึ่ง คือการใช้เงินยูโรจะทำให้ผลประโยชน์จากการรวมกลุ่มมีมากจนแน่ใจว่าจะไม่เกิดสงครามขึ้น (unthinkable) ประเทศที่ไม่สามารถทำตามเกณฑ์ได้ในขณะนั้น ก็พยายามจะเข้าร่วม เพราะเกรงว่าจะกลายเป็นพลเมืองชั้นสอง (second class citizen) ในสหภาพยุโรปไป นอกจากนั้น การละทิ้งเงินสกุลตนมาใช้เงินสกุลร่วมยังได้ผลดีจากความน่าเชื่อถือในแง่ของการประกันว่าประเทศจะผูกกับอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ตลอดไป (irreversible fix) อันหมายถึงการรับวินัยด้านเศรษฐกิจจากภายนอก และจะได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารกลาง ซึ่งมีเงินทุนสำรองของประเทศในกลุ่มทั้งหมด

56-03-095_002-109_X.indd 108 4/24/13 7:17:35 PM

สำหรับอาเซียน ผลการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่ยัง **"ไม่คงที่"** (not robust) โดยเปลี่ยนแปลงตามเทคนิคทางเศรษฐมิติที่ใช้ และงานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของอาเซียน + ๓ (จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี) เนื่องจากภายในอาเซียนยังไม่มีประเทศซึ่งเป็นผู้นำ (hegemony) อย่างชัดเจน ดังเช่นเยอรมัน ซึ่งมีบทบาทเป็นแกนหลักของเงินยูโร เนื่องจากมีวินัยทางการเงินเป็นเลิศ และเงิน Deutsche Mark ที่เป็นเงินสกุลหลักมีเสถียรภาพสูง ในขณะที่ความสอดคล้องของเศรษฐกิจของอาเซียน ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มของประเทศสมาชิกที่มีขนาดใหญ่

นอกจากนี้ การรวมตัวทางการเงินในภูมิภาคยังอยู่ในระดับต่ำ และที่สำคัญประเทศในอาเซียนยังมีความเป็นอธิปไตยสูง จึงน่าจะเป็นไปได้ยากว่าประเทศในภูมิภาคจะยอมยกเลิกการใช้เงินตราของตน ซึ่งเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ของประเทศ และยอมให้นโยบายการเงินกำหนดจากภายนอก อีกทั้งเจตนารมณ์ทางการเมืองของประเทศในอาเซียนต่อแนวคิดการใช้เงินสกุลเดียว ยังถือว่าอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับแรงผลักดันของประเทศกลุ่มยูโรในช่วงที่ไปสู่การใช้เงินยูโร

ทั้งนี้ ปัญหาวิกฤตหนี้ของบางประเทศในยุโรปได้ชี้ให้เห็นแล้วว่าแม้ความตั้งใจทางการเมืองจะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการใช้เงินสกุลเดียว แต่ปัจจัยทางเศรษฐกิจต่างหาก ที่จะเป็นตัวกำหนดว่าเงินสกุลดังกล่าวจะคงอยู่ในระยะยาวได้หรือไม่

56-03-095_002-109_X.indd 109 4/24/13 7:17:37 PM

สร้างความเชื่อมโยงในอาเซียน เพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทย

เอกอัครราชทูตประดาป พิบูลสงคราม
ผู้แทนไทยในคณะกรรมการประสานงานของอาเซียน

“ในช่วงที่ไทยเป็นประธานอาเซียน เมื่อปี ๒๕๕๒ มีการเสนอแนวความคิดริเริ่มแบบใหม่ที่จะช่วยพลิกโฉมของอาเซียน นั่นก็คือ การผลักดันให้อาเซียนมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน (ASEAN Connectivity) อย่างเป็นรูปธรรมภายในระยะเวลา ๕ ปี ข้างหน้า ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) และเพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก”

ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศเห็นชอบกับข้อเสนอของไทย และที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๕ ที่ชะอำ-หัวหิน ในปี ๒๕๕๒ ได้ออกแถลงการณ์เรื่องการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน และมีมติให้จัดตั้งคณะทำงานระดับสูงฯ (High Level Task Force on ASEAN Connectivity:

HLTF-AC) เพื่อจัดทำแผนแม่บทฯ (Master Plan on ASEAN Connectivity) ให้แล้วเสร็จ ภายในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๗ ที่กรุงฮานอย ในปี ๒๕๕๓

ไทยมีข้อได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์อยู่แล้วในเรื่องของการส่งเสริมความเชื่อมโยงในภูมิภาค เนื่องจากประเทศเราอยู่ในที่ซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมของเส้นทางคมนาคมทางบกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งเป็นตัวเชื่อมเส้นทางการค้าและการเดินทางระหว่างเอเชียใต้กับเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ และระหว่างตลาดการค้าของอินเดียกับตลาดของจีน แต่ความท้าทายของไทยคือทำอย่างไรฝ่ายไทยจะสามารถรวมความได้เปรียบดังกล่าว

ในแผนแม่บทฯ นอกจากนี้ การเชื่อมโยงในอาเซียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ยังขึ้นอยู่กับกฎระเบียบฐานข้อมูล และปัจจัยอื่น ๆ ด้วย ในการนี้กระทรวงการต่างประเทศและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกว่า ๒๐ หน่วยงาน รวมทั้งภาคเอกชนได้ร่วมกันพิจารณาหารือท่าทีของประเทศไทยอย่างใกล้ชิด หากจะให้ยกตัวอย่างปัญหาง่าย ๆ ก็คือ แม้ว่าเราจะมีถนนหนทางที่ดีที่สุด แต่หากพ่อค้าหรือนักท่องเที่ยวต้องใช้เวลารอคิวเป็นชั่วโมงตามจุดผ่านชายแดนต่าง ๆ ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ผลประโยชน์ของความเชื่อมโยงในอาเซียนก็จะไม่ไปถึงประชาชนอย่างทันท่วงที

56-03-095_110-211_X.indd 111 4/24/13 6:59:57 PM

อีกปัญหาหนึ่งที่เราต้องจับตามองคือ การที่อาเซียนจะต้องมีระบบบริหารการผ่านแดนที่ดี เพื่อช่วยป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมข้ามชาติและปัญหาข้ามแดนต่าง ๆ รวมถึงโรคติดต่อระหว่างกัน ดังนั้น ไทยจึงได้ตัดสินใจมีบทบาทในเชิงรุกตั้งแต่ต้น โดยได้เสนอ Concept Paper ว่าด้วยการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนต่อที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน (ASEAN Foreign Ministers' Retreat) ที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๓ ซึ่งได้รับการตอบรับจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ และเป็นจุดกำเนิดของการจัดทำร่างแผนแม่บทฯ ในเวลาต่อมา

แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน
(Master Plan on ASEAN Connectivity)

หลังจากที่คณะ HLTF-AC ได้ประชุมกันมาหลายครั้งในช่วงเวลา ๖-๗ เดือน ในปี ๒๕๕๓ โดยได้รับการสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย ธนาคารโลก คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก และ Economic Research Institute for ASEAN and East Asia (ERIA) และสามารถเสนอร่างแผนแม่บทฯ ให้ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๗ ณ กรุงฮานอย ในปี ๒๕๕๓ ให้การรับรอง โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวจะครอบคลุม

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎระเบียบ และด้านประชาชน แผนแม่บทนี้จึงเปรียบเสมือนแผนที่ที่จะช่วยนำอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ที่เห็นได้ชัดอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีโครงการต่าง ๆ เช่น การลงทุน การก่อสร้างถนนและเส้นทางรถไฟ การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทางอากาศ รวมทั้งการเชื่อมโยงด้านไอซีที และการเชื่อมโยงด้านพลังงานต่าง ๆ เช่นท่อก๊าซ และระบบไฟฟ้า

ด้านกฎระเบียบ แผนแม่บทฯ จะมีส่วนช่วยในการข้ามแดน เช่น พิธีการด้านศุลกากร พิธีการตรวจคนเข้าเมือง ฯลฯ ให้มีความสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส และนอกจากนี้ยังมองถึงการวางกฎระเบียบเพื่อรับมือกับผลกระทบด้านลบที่จะเกิดขึ้นจากความเชื่อมโยงระหว่างกัน เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ และแรงงานผิดกฎหมาย

ด้านประชาชน แผนแม่บทฯ จะช่วยเสริมสร้างการไปมาหาสู่ระหว่างกันของประชาชนให้สะดวกขึ้น การเชื่อมโยงทางสังคม วัฒนธรรม และการสร้างความรู้สึกของการเป็นประชาคมอาเซียนที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น โดยเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ ตลอดจนสถานที่สำคัญของกันและกันให้ดีขึ้น

ก้าวต่อไปของอาเซียน

อาเซียนจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานของอาเซียนว่าด้วยการเชื่อมโยงระหว่างกันในภูมิภาค (ASEAN Connectivity Coordinating Committee – ACCC) เพื่อติดตามการดำเนินการให้เป็นไปอย่างราบรื่น รวมถึงการช่วยเจรจาจัดสรรทุนจากประเทศคู่เจรจา นอกจากนี้ ไทยได้เสนอแนวคิด Connectivity Plus หรือ Connectivity Beyond ASEAN โดยกล่าวถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงไปภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ เอเชียตะวันออก เอเชียใต้

56-03-095_110-211_X.indd 113 4/24/13 6:59:57 PM

และอื่น ๆ ต่อไป โดยเสนอให้จัดตั้ง ASEAN + ๓ Connectivity Partnership เป็นต้น โดยแนวคิดนี้ได้รับการตอบรับอย่างดีจากประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ที่เล็งเห็นเช่นเดียวกันว่าการเชื่อมโยงที่กว้างขึ้นจะนำผลประโยชน์หลายด้าน เช่น การค้า การลงทุน และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ในเวลาเดียวกัน อาเซียนจะต้องจัดระบบการควบคุมผลข้างเคียงทางลบของการเชื่อมโยง เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ การคุกคามข้ามพรมแดนและปัญหาต่าง ๆ เช่น มลพิษ และโรคระบาด ฯลฯ เป็นต้น เข้ามาสู่ภูมิภาค

ข้อสรุป

ในปัจจุบัน อาเซียนเป็นคู่ค้าอันดับ ๑ ของไทย การดำเนินการให้บรรลุผลตามแผนแม่บทฯ จะทำให้การติดต่อด้านการขนส่งและคมนาคมระหว่างไทยกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งย่อมเป็นจุดดึงดูดให้ไทยเป็นแหล่งการลงทุนที่น่าสนใจยิ่งขึ้นในสายตาของประชาคมโลก โดยเฉพาะไทยตั้งอยู่ในทำเลที่เป็นจุดเชื่อมต่อกับจีนและอินเดีย สองประเทศซึ่งจะช่วยผลักดันการเติบโตของเศรษฐกิจโลกให้ยาวนานต่อไป

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

กองลาภ ทินกร ณ อยุธยา

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมเป็นหนึ่งในเสาหลักของการสร้างประชาคมอาเซียน แต่การทำความเข้าใจเสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนนั้นยากกว่าการทำความเข้าใจเสาประชาคมอื่น เพราะความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรมมักมีผลเป็นเพียงนามธรรม ทำให้จับต้องมองเห็นไม่ได้ ต่างจากความร่วมมือด้านความมั่นคง หรือเศรษฐกิจ ที่เราสามารถเห็นผลเป็นรูปธรรมได้ เช่น การร่วมลาดตระเวนในทะเลของกองทัพเรือในแต่ละประเทศสมาชิก หรือการที่สินค้าจากประเทศสมาชิกอื่นสามารถวางขายในประเทศสมาชิกนั้นโดยไม่ต้องเสียอากรนำเข้า ทำให้ราคาสินค้าในตลาดต่ำลง แต่ก็ไม่ใช่ว่าความร่วมมือทางสังคมและวัฒนธรรมจะไม่มีผลที่จับต้องได้เลยแต่อย่างไร การรณรงค์เรื่องสิทธิ และเรื่องการศึกษาจะนำมาซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะมีผลที่จับต้องได้ชัดเจนในทางเศรษฐกิจ เป็นต้น จึงต้องยอมรับว่าการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนไม่ได้มีความสำคัญลดหลั่นไปกว่าการสร้างประชาคมความมั่นคงหรือเศรษฐกิจเลย ในเมื่อเรามองเห็นความจำเป็นที่จะ

56-03-095_110-211_X.indd 115 4/24/13 6:59:57 PM

ต้องทำความเข้าใจ และความรู้จักกับประชาคมความมั่นคงและเศรษฐกิจแล้ว เราจึงควรทำความเข้าใจ และความรู้จักกับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมด้วย

โดยบทความนี้จะอธิบายก่อนว่าประชาคมสังคมและวัฒนธรรมคืออะไร จากนั้นจะตอบคำถามว่าทำไมอาเซียนจึงต้องสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรม และในตอนสุดท้ายจะสาธยายถึงกลไกด้านสังคมวัฒนธรรมและความคืบหน้าของการดำเนินการ

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมคืออะไร

การสร้างประชาคม คือ การรวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียว เช่นเดียวกันกับการสร้างประชาคมเศรษฐกิจที่เป็นการรวมตัวกันด้านเศรษฐกิจ การสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมก็คือการรวมตัวกันด้านสังคมและวัฒนธรรมนั่นเอง แต่ความหมายของสังคมและวัฒนธรรมนั้นกว้างกว่าความหมายของเศรษฐกิจ หรือความมั่นคงมาก โดยการรวมตัวกันด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้นครอบคลุมตั้งแต่การทำให้วัฒนธรรมของแต่ละประเทศสมาชิกมีจุดขัดแย้งกันน้อยลง ไปจนถึงการพัฒนาสภาพสังคมและทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละประเทศสมาชิก โดยอาเซียนได้จำแนกจุดสำคัญของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมจำนวน ๖ จุด ได้แก่ การพัฒนามนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และการลดช่องว่างทางการพัฒนา

ทำไมต้องมีประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนนั้นมีประโยชน์ทั้งโดยตรง คือ ทำให้อาเซียนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และโดยอ้อม คือ สนันสนุนการรวมตัวของอาเซียนในด้านอื่น

สำหรับประโยชน์โดยตรง ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมจะทำให้ประชาคมอาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน มีประชากรที่มีสภาพความเป็นอยู่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเป้าหมายที่อาเซียนได้ตั้งขึ้น

เป้าหมายดังกล่าวสามารถบรรลุได้ด้วยการดำเนินการทั้ง ๖ จุดที่กล่าวข้างต้น โดยการสร้างประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People-Centred Community) จะบรรลุได้ด้วยการพัฒนามนุษย์ การคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการสังคม และความยุติธรรมทางสังคม โดยเป็นการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การถนอมทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้นานขึ้น ไปจนถึงการปกป้องทรัพยากรมนุษย์จากการใช้อำนาจในทางที่ผิดขององค์กรหรือกลุ่มคน การสร้างสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปันจะได้รับผลดีจากการพัฒนามนุษย์ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนนั้นเป็นผลโดยตรงจากการลดช่องว่างทางการพัฒนา และการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนนั้นเป็นเป้าหมายที่อาเซียนต้องการอยู่แล้ว

สำหรับผลประโยชน์โดยอ้อมนั้น การสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนจะทำให้ประชาคมอาเซียนเป็นประชาคมที่ยั่งยืน การสร้างอัตลักษณ์อาเซียนจะทำให้ประชากรในแต่ละประเทศสมาชิกไม่ได้มองว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของประเทศของตนอย่างเดียว แต่มองว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนด้วย ที่สำคัญไปกว่านั้น ประชาชนในประเทศหนึ่งจะไม่มองประชาชนในอีกประเทศหนึ่งว่าเป็นคนอื่นคนไกล แต่มองว่าคนเหล่านั้นเป็นเหมือนญาติ ซึ่งมีวิถีชีวิตคล้ายกัน มีความคิดคล้ายกัน เพราะมีอัตลักษณ์ร่วม

56-03-095_110-211_X.indd 117 4/24/13 6:59:57 PM

นอกจากนี้ การรวมตัวกันทางสังคมและวัฒนธรรมยังจะทำให้การรวมตัวด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจเป็นไปอย่างราบรื่นมากขึ้น เมื่อประชาชนมีเมตตาและความเอื้ออาทรต่อกันและกัน และเมื่อประชาชนมีอัตลักษณ์ร่วมกัน ความร่วมมือต่าง ๆ ย่อมเป็นไปได้อย่างง่ายขึ้น เช่น การค้าย่อมมีอุปสรรคน้อยลง เมื่อคู่ค้าเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการรวมตัวด้านสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียนนั้นมีความสำคัญ เพราะทำให้อาเซียนบรรลุเป้าหมายหลายเป้าหมายที่ตั้งไว้ และยังสนับสนุนให้การรวมตัวกันด้านอื่นมีอุปสรรคน้อยลง และมีความยั่งยืนมากขึ้นอีกด้วย

กลไกของอาเซียนด้านสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน

การรวมตัวด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้นมีกลไกหลักอยู่ ๒ กลไก คือ คณะมนตรีประชาคมสังคมและวัฒนธรรม และคณะกรรมการเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยคณะมนตรีฯ ประชุมปีละ ๒ ครั้ง และต้องรายงานผลความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนงานการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมต่อผู้นำอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียน ผู้แทนไทยในคณะมนตรีฯ คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำหรับคณะกรรมการฯ นั้น มีการประชุมประมาณ ๓-๔ ครั้งต่อปี เพื่อติดตามความคืบหน้าในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ขององค์กรเฉพาะด้านตามแผนงานจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยผู้แทนไทยในคณะกรรมการฯ นั้น คือ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

โดย ๒ กลไกที่กล่าวไปนั้นเป็นกลไกที่ดูแลภาพรวมของการรวมตัวทางสังคมวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีองค์กรเฉพาะสาขา ที่เป็นผู้ปฏิบัติตามแผนที่กลไกหลักกำหนด องค์กรเฉพาะสาขา ได้แก่ องค์กรด้านสารนิเทศ วัฒนธรรมและศิลปะ การศึกษา ภัยพิบัติ สิ่งแวดล้อม มลพิษหมอกควัน สาธารณสุข แรงงาน พัฒนาชนบทและขจัดความยากจน สวัสดิการสังคมและการพัฒนา เยาวชน ข้าราชการพลเรือน สตรีและกีฬา

ความคืบหน้าของการดำเนินการ

เนื่องจากการร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรมมีความกว้างมาก ความคืบหน้าของการดำเนินการตั้งแต่อาเซียนลงมติว่าจะสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอย่างจริงจังในปี ๒๕๔๗ นั้นจึงมีมากจนจำแนกไม่หมด ในบทความนี้จึงจะขอกล่าวเพียงความคืบหน้าที่สำคัญในช่วงปัจจุบัน ได้แก่ การดูแลคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การศึกษา การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และกองทุนประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

ในด้านการดูแลคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children - ACWC) ในปี ๒๕๕๒ โดยผู้แทนไทยได้แก่ ดร.สายสุรี จุติกุล และนางกานดา วัชราภัย (อดีตรองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ปัจจุบัน นางกานดาฯ ดำรงตำแหน่งประธาน ACWC โดยมีวาระตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๓ จนถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๖ นอกจากนี้ประเทศไทย

56-03-095_110-211_X.indd 119 4/24/13 6:59:57 PM

ยังได้ผลักดันให้ประกาศทศวรรษคนพิการอาเซียน (ค.ศ.๒๐๑๑-๒๐๒๐) เพื่อส่งเสริมคุณภาพ ศักยภาพคนพิการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคมมากขึ้น

สำหรับการศึกษา อาเซียนได้จัดทำแผนการศึกษา ๕ ปี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการศึกษา สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน เพิ่มศักยภาพคนให้เตรียมพร้อมต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน รวมทั้งกำหนดแนวทางการทำหลักสูตรอาเซียนกลาง เพื่อให้แต่ละประเทศใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน

สำหรับการประชาสัมพันธ์ ได้มีการสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการสร้างประชาคมอาเซียน และในระหว่างที่ไทยเป็นประธานอาเซียน ได้ริเริ่มการจัดการหารือระหว่างผู้นำอาเซียนกับภาคประชาชน ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ภาคประชาสังคมและเยาวชน และจัดตั้งสมาคมอาเซียน-ประเทศไทย

และในส่วนของกองทุนประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ระหว่างการประชุมระดับรัฐมนตรีด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ครั้งที่ ๘ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๕ ที่กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา ได้มีการหารือเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ASCC Fund เพื่อเป็นกองทุนกลางของเสาสังคมและวัฒนธรรม (ASCC) และสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนแม่บทประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) และแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity) ในด้าน people-to-people โดยที่ประชุมมีมติให้จัดตั้งกลุ่มทำงาน (working group) ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (SOCA) ขึ้นมาศึกษาการจัดตั้งกองทุนต่อไป นอกจากนี้ ยังได้มีการหารือเรื่องการเร่งการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของแรงงานพลัดถิ่น (ASEAN

Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers) ซึ่งผู้นำของแต่ละประเทศสมาชิกได้ลงนามระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์

นอกจากนี้ยังมีความคืบหน้าด้านแรงงานข้ามชาติ โดยอาเซียนกำลังยกร่างตราสารเพื่อกำกับดูแลแรงงานข้ามชาติ โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี ๒๕๕๘ และด้านการจัดการภัยพิบัติ โดยได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance – AHA Centre) ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย

การรวมตัวเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียนนั้นสำคัญ และอาเซียนมีกลไกต่าง ๆ เพื่อดำเนินการด้านนี้ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๘ โดยปัจจุบันมีความคืบหน้าในด้านต่าง ๆ มากมาย โดยผู้เขียนได้อธิบายว่าประชาคมสังคมและวัฒนธรรมคืออะไร และชี้ให้เห็นความสำคัญของการรวมตัวกันด้านนี้ นอกจากนี้ยังได้แจกแจงกลไกทางสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน และยกตัวอย่างความคืบหน้าที่สำคัญในปัจจุบัน

.....

** ได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากกองอาเซียน ๔ กระทรวงการต่างประเทศ*

56-03-095_110-211_X.indd 121 4/24/13 6:59:58 PM

เรียนรู้แนวทางพัฒนาชุมชนของเซี่ยงไฮ้ ด้วยการใช้ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” สู่พื้นฐานระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์แบบพอเพียง

โอภาส เหลืองดาวเรือง
ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในจีน ณ นครเซี่ยงไฮ้

ภาพวาดจากฝีมือเกษตรกรในเซี่ยงไฮ้

หลายท่านคงคุ้นตากับภาพวาดพื้นบ้านสไตล์เหมือนกับภาพข้างต้นนี้ ซึ่งมีวางขายอยู่ทั่วไปในร้านค้าของที่ระลึกเกือบทั่วทุกแห่งในจีน และคงคิดว่าน่าจะมีที่มาจากพื้นที่ชนบทของมณฑลใดมณฑลหนึ่งของจีน แต่จะมีกี่ท่านที่รู้ว่าแท้จริงแล้วภาพวาดเหล่านี้มีต้นกำเนิดของความโด่งดังมาจากมหานครที่มีความมั่งคั่งเติบโตทางเศรษฐกิจระดับสูงและรุดหน้าไปด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ... **“เซี่ยงไฮ้”**!!

ภาพวาดเหล่านี้เป็นฝีมือการสร้างสรรค์ของกลุ่มชาวบ้านชาวนาที่อาศัยอยู่ชานเมืองของนครเซี่ยงไฮ้ โดยถือเป็น **“ตัวชูโรง”** และสร้างรายได้กับภาพลักษณ์ให้แก่ชุมชน ซึ่งรัฐบาลเซี่ยงไฮ้ได้เล็งเห็นถึงคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ จึงได้ช่วยผลักดันให้ภาพวาดเหล่านี้เป็นที่รู้จักในวงกว้างทั้งในจีนและต่างประเทศ โดยถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาชุมชนในแนวทาง **“เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)”** ที่หลายเมืองในหลายประเทศอาจจะใช้เป็นแม่แบบในการพัฒนาชุมชนเชิงการท่องเที่ยวของตนเองได้ ไม่ยกเว้นแม้แต่ประเทศไทย

บทความนี้จะสะท้อนให้เห็นอีกด้านมุมหนึ่งของเซี่ยงไฮ้ ซึ่งไม่เพียงแต่เน้นพัฒนาภาคเศรษฐกิจของเขตตัวเมืองเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของเขตชานเมืองไม่ให้ด้อยไปกว่าพื้นที่อื่น ๆ โดยอาศัย **“วัฒนธรรม”** และ **“ภูมิปัญญาท้องถิ่น”** ที่มีอยู่แล้ว เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของพื้นที่ โดยหลังจากที่ศูนย์ BIC ได้มีโอกาสไปสัมผัสด้วยตนเองแล้ว จึงขอแนะนำให้ทุกท่านได้รู้จักกับ **“หมู่บ้านภาพวาดเกษตรกรแห่งชาติจีน”** ณ เขตจินซาน (金山区) ที่ตั้งอยู่ในเขตชานเมืองของเซี่ยงไฮ้ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งชุมชนที่ใช้ชีวิตแบบ **“พอเพียง”** และน่าเอาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านภาพวาดเกษตรกรแห่งชาติจีน

56-03-095_110-211_X.indd 123 4/24/13 7:00:00 PM

แนะนำหมู่บ้านชาวนา... ถิ่นที่มาของภาพวาดชื่อดังก้องโลก

เมื่อกล่าวถึงหมู่บ้านเกษตรกรหรือชาวนา หลายท่านคงนึกถึงภาพกระท่อมกับผืนนาข้าว แต่อาจคาดไม่ถึงว่าหมู่บ้านเกษตรกรของเซี่ยงไฮ้ซึ่งเป็นหมู่บ้านยุคใหม่ที่ไม่ได้เต็มไปด้วยท้องทุ่งหรือสินค้าเกษตรเท่านั้น แต่กลับเต็มไปด้วยภาพวาด!! ที่เป็นฝีมือของผู้ที่เคยมีอาชีพทำเกษตรกรรมและพลิกผันกลายเป็นจิตรกรในปัจจุบัน ด้วยแรงสนับสนุนจากภาครัฐบาล

“หมู่บ้านภาพวาดเกษตรกรแห่งชาติจีน (中国农民画村)” คือหมู่บ้านที่กล่าวถึงในข้างต้น เดิมคือหมู่บ้านจงหง (中洪村) ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลเฟิงจิง (枫泾镇) ของเขตจินซาน ชานเมืองทางตะวันตกเฉียงใต้ของเซี่ยงไฮ้ ติดกับทางเหนือของมณฑลเจ้อเจียง เดิมทีเป็นเพียงหมู่บ้านชนบทธรรมดาแห่งหนึ่ง แต่ปัจจุบันได้พัฒนากลายเป็น **“แหล่งท่องเที่ยวระดับ AAAA”** ของจีน และได้รับยกย่องว่าเป็น **“สวนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมของเซี่ยงไฮ้”** โดยมีจุดเริ่มต้นที่ภาพวาดจากเกษตรกรของหมู่บ้านแห่งนี้ถูกนำมาจัดโชว์ในหอศิลปะแห่งชาติจีนเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๘๐ และได้รับการยกย่องจากศิลปินในแวดวงศิลปะ จนทำให้ภาดวาพจากฝีมือเกษตรกรกลายเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งของงานศิลปกรรมจีนในปัจจุบัน และมีฐานะเป็นที่ยอมรับจากแวดวงศิลปะระดับสากลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มชาวตะวันตก

ภาพวาดจากเกษตรกรของหมู่บ้านแห่งนี้ ไม่เพียงถูกนำไปโชว์และมีชื่อเสียงในทั่วทุกพื้นที่ในจีนเท่านั้น แต่ยังมีโอกาสได้ไปโชว์ถึง ๒๐ กว่าประเทศทั่วโลก เช่น เบลเยียม แคนาดา สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ ญี่ปุ่น ฯลฯ โดยการจัดแสดงภาพวาด ๑๓๘ ภาพที่เบลเยียมเมื่อเดือนกันยายน ปี ค.ศ. ๑๙๘๐ ถือเป็นครั้งแรกที่ภาพวาดจากฝีมือเกษตรกรจีนเหล่านี้ได้มีโอกาสเปิดออกสู่สายตาของคนต่างชาติ และทำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในระดับสากล นอกจากนี้ ภาพวาดบางส่วนที่เคยได้รับรางวัลต่าง ๆ ยังถูกนำมาจัดแสดงในงาน Shanghai World Expo ๒๐๑๐ ซึ่งทำให้ผู้ที่เข้าชมงานจากทุกมุมโลกได้รู้จักผลงานเหล่านี้เช่นกัน

ในเวลาต่อมา ทางการจีนและรัฐบาลเซี่ยงไฮ้ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภาพวาดจากเกษตรกรดังกล่าว และได้พยายามผลักดันให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง โดยปี ค.ศ. ๒๐๐๘ ได้ตั้งชื่อใหม่ให้กับหมู่บ้านจงหงว่า**"หมู่บ้านภาพวาดเกษตรกรแห่งชาติจีน"** และพัฒนาเป็นอีกหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวระดับท้องถิ่นที่สำคัญของเซี่ยงไฮ้ ซึ่งภายในไม่เพียงแต่รวบรวมผลงานจากเกษตรกรของหมู่บ้านจงหงเท่านั้น แต่ยังรวมผลงานภาพวาดของเกษตรกรจากทั่วสารทิศของจีนไว้ด้วยเช่นกัน อาทิ มณฑลจี๋หลิน มณฑลชิงไห่ มณฑลยูนนาน มณฑลส่านซี มณฑลซานตง มณฑลหูเป่ย มณฑลเหอ-หนาน นครเทียนจิน และนครฉงชิ่ง เป็นต้น

ภาพวาดสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่แบบพื้นบ้าน

อาศัย "ภูมิปัญญา"... สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้ชุมชน

หลายท่านอาจเกิดข้อสงสัยว่า ทำไมภาพวาดเกษตรกรจึงมีชื่อเสียง? ภาพวาดนี้มีมูลค่าสูงแค่ไหน? และอาจมองว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถสร้างมูลค่าให้กับชุมชนได้ก็จริง แต่อาจจะไม่มากเท่าที่ควร หารู้ไม่ว่าภูมิปัญญาที่แสดงออกมาในรูปแบบภาพวาดของ **"หมู่บ้านภาพวาดเกษตรกรแห่งชาติจีน"** ได้สร้างรายได้และมูลค่าให้กับชุมชนไม่น้อยเลย

56-03-095_110-211_X.indd 125 4/24/13 7:00:01 PM

จากการสอบถามเกษตรกรผู้วาดภาพในหมู่บ้านพบว่า ภาพขนาดประมาณ ๓๐ × ๓๐ ซม. ๑ ภาพ จะใช้เวลาวาดและระบายสีประมาณ ๑ วัน และภาพขนาด ๖๐ × ๖๐ ซม. จะใช้เวลาวาดและระบายสีทั้งหมด ๒ - ๓ วัน โดยมีราคาขายเริ่มต้นตั้งแต่ ๕๐ หยวนจนถึงหลักพันหยวนเหมือนดังภาพหญิงสาว ๒ ภาพข้างต้น หรือบางภาพก็มีราคาขายสูงถึงหลักหลายพันหยวน และลดหลั่นลงมาเป็นหลักร้อยหยวนก็มีให้เห็น ซึ่งราคาขายขึ้นอยู่กับขนาดของภาพ รายละเอียดของภาพ และชื่อเสียงของนักวาดภาพ เป็นต้น

ทำไมภาพวาดขายได้ราคาสูง? หากสังเกตดี ๆ แล้วจะพบว่า รายละเอียดของแต่ละภาพจะสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตพื้นบ้านที่เรียบง่ายของชาวชนบทจีน แต่ละภาพได้สอดแทรกประวัติความเป็นมาและความหมายอันลึกซึ้ง โดยในมุมมองของนักศิลปะแล้ว ภาพวาดเหล่านี้เต็มเปี่ยมไปด้วย **“คุณค่าแห่งภูมิปัญญาพื้นบ้าน”** ที่ภาพถ่ายหรือภาพพิมพ์ต่าง ๆ ไม่อาจจะเปรียบเทียบได้ นี่คือที่มาของราคาขายของภาพวาด ซึ่งเป็นรายได้ที่ช่วยหล่อเลี้ยงหมู่บ้านแห่งนี้

ภาพวาดฝีมือเกษตรกรของหมู่บ้าน

แรงสนับสนุนจากรัฐบาล...
ปูพื้นฐาน “เศรษฐกิจสร้างสรรค์แบบพอเพียง”

ช่วงต้นปี ๒๕๕๓ นครเซี่ยงไฮ้ได้เข้าร่วมในเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของสหประชาชาติ ทำให้เซี่ยงไฮ้กลายเป็น **“เมืองแห่งการออกแบบสร้างสรรค์ของจีน”** หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของนครเซี่ยงไฮ้จึงเร่งทำงานด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง จนทำให้มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรมของเซี่ยงไฮ้ในปี ๒๕๕๓ สูงถึง ๕๔๙,๙๐๓ ล้านหยวน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๒ ร้อยละ ๑๔.๒ โดยครองสัดส่วนร้อยละ ๙.๗๕ ของ GDP ทั้งหมดในนครเซี่ยงไฮ้ และมีส่วนกระตุ้นให้เศรษฐกิจของเซี่ยงไฮ้เติบโตขึ้นร้อยละ ๑๔

จากสถิติข้างต้นจะเห็นได้ว่า รัฐบาลนครเซี่ยงไฮ้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก และพยายามผลักดันการก่อสร้างพื้นที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ทั้งเขตตัวเมืองและเขตชานเมืองของนครเซี่ยงไฮ้ โดยล่าสุดเซี่ยงไฮ้มีพื้นที่ฐานอุตสาหกรรมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมรวมมากกว่า ๑๐๐ แห่ง ซึ่งหนึ่งในจำนวนนี้ก็คือ **“หมู่บ้านภาพวาดเกษตรกรแห่งชาติจีน”** ณ เขตจินซาน

ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐบาลนครเซี่ยงไฮ้มีวิสัยทัศน์และมีความชาญฉลาดในการจับจุดรสนิยมของชาวต่างชาติที่ชื่นชอบงานด้านศิลปะวัฒนธรรม จึงได้สนับสนุนให้เกษตรกรในหมู่บ้านภาพวาดแห่งนี้สร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะการวาดภาพออกมา จากนั้นรัฐบาลได้พยายามปูพื้นฐานการพัฒนาชุมชนโดยอาศัยแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และช่วยผลักดันให้ผลงานที่สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มีโอกาสไปจัดแสดงในงานนิทรรศการศิลปะวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั่วโลก พร้อมทั้งพัฒนาหมู่บ้านแห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับ AAAA ของจีน ทั้งยังช่วยชักจูงให้หน่วยงานต่างชาติที่ตั้งอยู่ในเซี่ยงไฮ้ รวมถึงสถานกงสุลใหญ่ต่างชาติเดินทางมาเยี่ยมชม และช่วยเผยแพร่ให้ภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของภาพวาดเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น

56-03-095_110-211_X.indd 127 4/24/13 7:00:03 PM

นอกจากนี้ อีกหนึ่งนโยบายของรัฐบาลเซี่ยงไฮ้ที่ช่วยผลักดันให้ภาพวาดเหล่านี้มีมูลค่าและเป็นที่รู้จักในกลุ่มชาวต่างชาติมากขึ้น คือ การส่งเสริมให้มีการขายภาพวาดเหล่านี้ในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่าง ๆ ของเซี่ยงไฮ้ที่ชาวต่างชาตินิยมเดินทางไป เช่น สวนยวี่หยวน (豫园) ถนนไท่คังลู่ (泰康路) เป็นต้น รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวชื่อดังของทั่วทั้งจีนอีกด้วย โดยการวางขายในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญเป็นอีกหนึ่งกลวิธีที่ช่วยสร้างให้สินค้ามีมูลค่าและราคาขายเพิ่มสูงขึ้น

ด้วยแรงสนับสนุนจากรัฐบาลดังกล่าว ทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้พลิกผันตัวเองจากเกษตรกรมาเป็นนักศิลปะ และใช้ความสามารถในการวาดภาพนี้ช่วยสร้างรายได้ให้กับครอบครัวแทนการเพาะปลูก ทั้งนี้ ถึงแม้หมู่บ้านจะถูกเปลี่ยนโฉมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว แต่การดำรงชีวิตของชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งนี้ยังคงวิถีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย โดยจะเห็น

วาดภาพในสถานที่จริง

ได้จากตัวอาคารบ้านเรือนยังคงอยู่ในสภาพเดิม เพียงแต่ปรับปรุงพื้นที่ห้องโถงของบ้านเป็นห้องโชว์ภาพวาด ส่วนของห้องนอนก็ยังคงอยู่ดังเดิม พื้นที่แปลงเกษตรและคอกเลี้ยงสัตว์ยังคงอยู่ พื้นที่ลานกว้างถูกปรับปรุงเป็นลานกิจกรรม ภาพภายนอกของทั้งหมู่บ้านยังคงรักษาสภาพความเป็นธรรมชาติ แต่แก่นแท้ภายในของหมู่บ้านกำลังพัฒนาขับเคลื่อนเดินหน้าไปบนพื้นฐานของ **“เศรษฐกิจสร้างสรรค์แบบพอเพียง”**

นำเซี่ยงไฮ้เป็นแบบอย่าง... เรียนรู้แนวทางและประยุกต์ใช้กับชุมชนไทย

แม้ว่าความเจริญและความทันสมัยค่อนข้างจะกระจุกตัวอยู่ในเขตใจกลางเมืองของนครเซี่ยงไฮ้ แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลเซี่ยงไฮ้ก็ยังคงกระจายระดับความเจริญไปสู่เขตชานเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยพยายามอาศัยความโดดเด่นของแต่ละพื้นที่เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาภาคเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

ทั้งนี้ หมู่บ้านภาพวาดเกษตรกรแห่งชาติจีน ณ เขตจินซาน ก็เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่รัฐบาลเซี่ยงไฮ้ได้เล็งเห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นกว่าพื้นที่อื่น และพยายามส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านให้สามารถพึ่งพาและเลี้ยงดูตนเองได้ โดยทางการเซี่ยงไฮ้ได้ปรับปรุงหมู่บ้านชนบทแห่งนี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของเขตจินซาน ซึ่งได้ช่วยเสริมสร้างอาชีพให้กับคนในหมู่บ้าน ภายในหมู่บ้านนอกจากมีภาพวาดซึ่งเป็นสินค้าหลักที่ขายให้กับนักท่องเที่ยวแล้ว ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่คอยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจในหมู่บ้านแห่งนี้มากขึ้น เช่น การแสดงประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น การสาธิตวาดภาพให้เห็นในสถานที่จริง หรือการให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิธีการวาดภาพจากนักวาดภาพและลงมือสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมาก

56-03-095_110-211_X.indd 129 4/24/13 7:00:04 PM

อย่างไรก็ดี แม้ว่าภาพวาดเหล่านี้จะมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วทุกพื้นที่ แต่ถิ่นกำเนิดของภาพวาดเหล่านี้ยังเป็นที่รู้จักกันในวงแคบ โดยเมื่อกล่าวถึงการพัฒนาให้หมู่บ้านแห่งนี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญอีกหนึ่งแห่งของเซี่ยงไฮ้ และเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายนั้น ยังถือว่าอยู่ในขั้นเริ่มต้นที่รัฐบาลเซี่ยงไฮ้พยายามประชาสัมพันธ์และผลักดันอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพยายามพัฒนาเส้นทางการคมนาคมมายังหมู่บ้านให้มีความสะดวกมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากสามารถเดินทางมาเที่ยวชมได้อย่างสะดวกด้วยระบบการขนส่งมวลชน

การแสดงประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้านของประชาชนในหมู่บ้าน

ในส่วนของไทยนั้น มีหมู่บ้านชนบทหลายแห่งที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ และอีกหลายชุมชนล้วนมีความโดดเด่นของตนเอง ซึ่งทางการไทยได้ประสบความสำเร็จในการดึงเอาความโดดเด่นเหล่านี้มาสร้างสรรค์เป็นสินค้าไทยที่ทุกคนรู้จักกันดีในนาม “OTOP” แล้ว อย่างไรก็ดี หากทางการไทยสามารถเพิ่มเติมสีสันให้กับชุมชนได้มากกว่าเพียงแค่การขายสินค้าพื้นเมืองโดดเด่น โดยอาจนำแนวความคิดของหมู่บ้านภาพวาดของเซี่ยงไฮ้มาประยุกต์ใช้กับชุมชน OTOP ของไทย เช่น การให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้เรียนรู้วิธีการทำอาหารพื้นบ้าน หรือฝึกทำงานฝีมือพื้นบ้านของไทย รวมถึงหากไทยช่วย

ส่งเสริมและผลักดันภูมิปัญญาท้องถิ่นอันทรงคุณค่าของไทยให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างกว่าปัจจุบันด้วยกลวิธีหรือนโยบายต่าง ๆ ดังเช่นทางการเชียงไฮ้ที่ช่วยผลักดันให้ภาพวาดท้องถิ่นมีโอกาสไปเผยโฉมในงานระดับโลกแล้ว เชื่อได้ว่าคงมีอีกหลายหมู่บ้านในไทยที่สามารถพัฒนากลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวชื่อดังระดับโลกที่นักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสนใจไม่น้อยเช่นกัน

ปิดท้ายประเด็น... ข้อคิดเห็นจากศูนย์ BIC

เมื่อกล่าวถึงประเทศจีนแล้ว มีประโยคหนึ่งที่น่าสนใจ คือ **"สั่งได้ ทำจริง เสร็จเร็ว"** ซึ่งหมายถึงหลังจากทางการจีนได้ออกนโยบายหรือกฎระเบียบที่ต้องการบังคับใช้แล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ จะนำไปปฏิบัติตามอย่างไม่มีเงื่อนไขและบรรลุเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และนี่ก็คือสิ่งที่อาจนำไปเป็นแบบอย่างสำหรับใช้พัฒนาในหลาย ๆ ประเทศ นอกจากนี้ หลายท่านคงทราบดีว่าจีนเป็น **"นักก็อปปี้"** ตัวฉกาจ ซึ่งไม่ว่าสินค้าตัวไหนที่เข้ามาในจีนและได้รับความนิยมแล้ว จีนก็สามารถก็อปปี้ได้ทั้งหมด ไม่ยกเว้นแม้แต่สินค้าไทยที่ส่งเข้ามาในจีนเช่นกัน

กิจกรรมวาดภาพสำหรับนักท่องเที่ยว

56-03-095_110-211_X.indd 131 4/24/13 7:00:05 PM

ดังนั้น ในเมื่อจีนก็อปปี้ไทยแล้ว และทำไมไทยเราจึงไม่คิดจะก็อปปี้แนวความคิดหรือวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศบางส่วนที่น่าสนใจของจีนมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาประเทศไทยบ้าง

ข้อมูลเพิ่มเติม

เขตจินซาน (金山区) เป็นเขตปกครองหนึ่งของนครเซี่ยงไฮ้ ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดกับมณฑลเจ้อเจียง มีชายแดนติดทะเลยาว ๒๓.๓ กม. อยู่ห่างจากใจกลางเมืองนครเซี่ยงไฮ้ประมาณ ๕๐ กม. สามารถเดินทางจากตัวเมืองได้ด้วยรถยนต์และรถไฟ โดยมีภาคอุตสาหกรรมเป็นตัวหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของเขต ได้แก่ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรในอุตสาหกรรมเบา สิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ อะไหล่เครื่องยนต์ วัสดุก่อสร้าง ผลิตภัณฑ์อาหารและยา เป็นต้น

แหล่งข้อมูล :

การเข้าเยี่ยมชมสถานที่จริง

http://news.xinhuanet.com

http://baike.baidu.com/view/๑๙๓๗๘๔.htm

http://www.nettvl.com

http://zx.findart.com.cn/๑๐๖๐๑๓๕๐-zx.html

http://sh.people.com.cn

อาเซียนและสตรี

กองลาภ ทินกร ณ อยุธยา

การรณรงค์ด้านสตรีมีความสำคัญต่อการสร้างทั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยกลไกหลักของอาเซียนในเรื่องนี้คือ คณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยสตรี (ASEAN Committee on Women หรือ ACW) และการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านสตรี (ASEAN Ministerial Meeting on Women หรือ AMMW) โดยเมื่อปี ๒๕๑๙ อาเซียนได้ตั้งคณะอนุกรรมการอาเซียนด้านสตรี คณะอนุกรรมการฯ ได้รณรงค์ด้านสตรีอย่างต่อเนื่องจนสามารถยกร่างปฏิญญาว่าด้วยความก้าวหน้าของสตรีได้ในปี ๒๕๓๑ ที่กรุงเทพฯ ซึ่งระบุชัดเจนว่าสตรีในอาเซียนมีบทบาททั้งในสังคมอาเซียน และสังคมประเทศสมาชิก และต่อมาในปี ๒๕๔๕ คณะอนุกรรมการฯ ได้ยกระดับเป็นคณะกรรมการอาเซียนด้านสตรี ซึ่งมีการประชุมใหญ่ปีละหนึ่งครั้ง และประสบความสำเร็จในการรณรงค์ด้านสตรีอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การเพิ่มบทบาทของสตรีในประชาคมอาเซียน การขจัดความรุนแรงต่อสตรีในภูมิภาคอาเซียน การต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเน้นเหยื่อที่เป็นเด็กและสตรี และการเพิ่มคุณภาพชีวิตและพัฒนาศักยภาพของสตรี

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีบทบาทในการรณรงค์ด้านสตรีอย่างต่อเนื่อง โดยการรณรงค์ของ ACW ที่ประเทศไทยให้ความสำคัญเป็นพิเศษได้แก่ การพัฒนา

56-03-095_110-211_X.indd 133 4/24/13 7:00:06 PM

ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง การผนวกแผนพัฒนาสตรีในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การจัดตั้งกองทุนสตรีและการส่งเสริมบทบาทสตรีในการเมืองและตำแหน่งบริหารระดับสูง นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ผลักดันให้เกิดพัฒนาการด้านสิทธิสตรีในอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการพัฒนาความสามารถของสตรี การคุ้มครองและสวัสดิการทางสังคมต่อสตรี เรื่องสิทธิ ไปจนถึงการขจัดอคติทางเพศ

หน่วยงานในประเทศไทยที่เป็นผู้รับผิดชอบด้านสิทธิสตรีคงหนีไม่พ้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยหน่วยงานในกระทรวงฯ ที่มีหน้าที่เป็นหัวหลักในการดำเนินการด้านสตรีคือสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว โดยสำนักงานฯ ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม ACW ทุกปีเพื่อรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานด้านสตรีและส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย รวมถึงแลกเปลี่ยนผลการดำเนินงานและประสบการณ์ที่ดีของประเทศไทย

การขับเคลื่อนการดำเนินงานของแต่ละประเทศ ในปัจจุบันอยู่ภายใต้แผนงานอาเซียนด้านสตรี ACW Work Plan ๒๕๕๔-๒๕๕๘ ซึ่งเป็นกรอบการดำเนินโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรีและความเสมอภาคระหว่างเพศ ประกอบด้วย ๒๑ โครงการใน ๔ เป้าหมายหลัก ได้แก่ การพัฒนามนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม การรณรงค์ด้านสิทธิและความยุติธรรมทางสังคม และการบูรณาการมิติหญิงชายในเสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

การพัฒนามนุษย์คือการพัฒนาศักยภาพของสตรีให้มีบทบาทมากขึ้นในการสร้างรายได้ โดยการพัฒนามนุษย์นี้รวมถึงการรณรงค์ให้สตรีสามารถได้รับการศึกษาในระดับที่ทัดเทียมกับบุรุษ การฝึกวิชาชีพให้สตรี ฯลฯ โดยโครงการต่าง ๆ ในด้านนี้จะสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่สตรีในอาเซียน และจะทำให้สตรีซึ่งเป็นประชากรประมาณครึ่งหนึ่งของอาเซียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของอาเซียน

การคุ้มครองและสวัสดิการทางสังคมมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องมิติหญิงชายเพื่อส่งเสริมในเรื่องสิทธิของผู้หญิงและความก้าวหน้าใน

การส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ เช่น การยกระดับสวัสดิการและการพัฒนาสตรีและเด็ก และช่วยลดความยากจนของสตรีรากหญ้า

การรณรงค์เรื่องสิทธิและความยุติธรรมทางสังคมจะสามารถช่วยลดปัญหาความรุนแรงต่อสตรี และขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุก ๆ ด้าน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประกันความยั่งยืนในสิ่งแวดล้อม การสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน การลดช่องว่างการพัฒนา การเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี

และการบูรณาการมิติหญิงชายในเสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรม จะทำให้คนทั่วไปเข้าใจความต้องการของสตรีมากขึ้น การมองเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านมิติหญิงชายจะช่วยสร้างความรู้สึกว่าหญิงชายมีความทัดเทียมกันโดยอัตโนมัติ และประเทศไทยยังได้รับเป็นเจ้าภาพในการรณรงค์ด้านนี้ โดยจะจัดการศึกษาที่คำนึงถึงมิติหญิงชาย ได้แก่ การสอดแทรกบทบาทหญิงชายในหลักสูตร โดยขจัดอคติทางเพศและภาษาที่แสดงถึงอคติทางเพศในการศึกษา

โดยคณะกรรมการฯ ได้ประสบความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการปัจจุบัน และแผนปฏิบัติการในอดีตเรื่อยมา ความสำเร็จที่สำคัญในปัจจุบันเริ่มต้นตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ เมื่อคณะกรรมการฯ ผลักดันให้แต่ละประเทศสมาชิกรับรองปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีในภูมิภาคอาเซียน

56-03-095_110-211_X.indd 135 4/24/13 7:00:06 PM

(The Declaration on the Elimination of Violence Against Women in the ASEAN Region – DeVAW)

ต่อมาในปี ๒๕๕๑ สำนักงานเลขาธิการอาเซียนได้จัดการประชุมโต๊ะกลมระหว่างคณะกรรมการอาเซียนด้านสตรี (ASEAN Committee on Women) และที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนา (ASEAN Senior Officials Meeting on Social Welfare and Development – SOMSWD) เพื่ออภิปรายเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมาธิการอาเซียนเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children - ACWC) และระหว่างการประชุม ACW ครั้งที่ ๗ ปี ๒๕๕๑ ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่ประชุมมีมติให้ดำเนินการในการเตรียมการจัดตั้งคณะกรรมาธิการฯ ในปีถัดมา ปี ๒๕๕๒ ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๕ ได้รับรองคณะกรรมาธิการฯ จากนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ดำเนินกระบวนการคัดเลือกผู้แทนด้านสตรี และด้านสิทธิเด็ก ที่จะมาทำหน้าที่ในคณะกรรมาธิการฯ ซึ่งในส่วนของประเทศไทย ได้แก่ ดร. สายสุรี จุติกุล คณะกรรมการประจำอนุสัญญาว่าด้วยการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และอดีตกรรมการประจำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และนางกานดา วัชราภัย อดีตรองปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยนางกานดา วัชราภัย ยังดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมาธิการฯ ตั้งแต่เดือนเมษายน

๒๕๕๓ ถึง เมษายน ๒๕๕๖ โดยอำนาจหน้าที่ (Terms of Reference – TOR) ของคณะกรรมาธิการฯ ได้รับการรับรองจากประเทศสมาชิกอาเซียนและที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๕ เมื่อวันที่ ๒๓-๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ ที่ประเทศไทย TOR ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของคณะกรรมาธิการฯ โดยคำนึงถึงภูมิหลังที่แตกต่างทางประวัติศาสตร์ สังคม การเมือง ศาสนา และเศรษฐกิจในภูมิภาค ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การพัฒนาศักยภาพ และการมีส่วนร่วมของสตรีและเด็กในประชาคมอาเซียน ตลอดจนส่งเสริมการดำเนินการที่สอดคล้องกับกลไกในระดับนานาชาติต่าง ๆ ด้านสิทธิมนุษยชนของสตรีและเด็กที่เกี่ยวข้อง

และล่าสุด ได้มีการประชุมคณะกรรมาธิการฯ ครั้งที่ ๕ ณ สำนักเลขาธิการอาเซียน กรุงจาการ์ตา ระหว่างวันที่ ๒-๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้กล่าวถึงการทำงานตามแผนการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการฯ ๒๕๕๕-๒๕๕๙ (ACWC Work Plan ค.ศ. ๒๐๑๒-๒๐๑๖) สำหรับการดำเนินการขั้นแรกช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ คณะกรรมาธิการฯ มีแผนงานจะทำ ๑๒ โครงการ อาทิ การตีพิมพ์ **“ASEAN best practices in eliminating violence against women and violence against children in ASEAN Member States”** การพัฒนาเครือข่ายการบริการทางสังคมระดับภูมิภาค (regional network of social services) เพื่อเสริมสร้างพลังของสตรีและเด็กที่เป็นเหยื่อของความรุนแรง เป็นต้น นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ คณะกรรมาธิการฯ ได้มีการพบปะกับผู้แทนเยาวชน และภาคประชาสังคม (civil society organizations) จากประเทศสมาชิกอาเซียน

จะเห็นได้ว่าอาเซียนได้มีการรณรงค์ด้านสตรีอย่างต่อเนื่อง และประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ การรณรงค์ด้านสตรีในอาเซียนจะมีต่อไปในอนาคต เพื่อให้สตรีในอาเซียนสามารถเชิดหน้าชูตาได้อย่างสมศักดิ์ศรีเทียบเท่าบุรุษ

.....

** ได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากกองอาเซียน ๔ กระทรวงการต่างประเทศ*

56-03-095_110-211_X.indd 137 4/24/13 7:00:06 PM

แนวทางในการใช้ดวงตราอาเซียน

๑. ดวงตราอาเซียนเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นทางการของอาเซียน

๒. ดวงตราอาเซียนแสดงถึงเสถียรภาพ สันติภาพ ความสามัคคี และพลวัตของอาเซียน สีของดวงตราประกอบด้วยสีน้ำเงิน สีแดง สีขาว และสีเหลือง ซึ่งแสดงถึงสีหลักของตราประจำชาติของบรรดาสมาชิกอาเซียนทั้งหมด

๓. น้ำเงินแสดงถึงสันติภาพและเสถียรภาพ แดงเป็นตัวแทนของความกล้าหาญและพลวัต ขาวแสดงถึงความบริสุทธิ์ และเหลืองเป็นสัญลักษณ์ของความเจริญรุ่งเรือง

๔. รวงข้าวที่อยู่ตรงกลางของดวงตราอาเซียนแสดงถึงความใฝ่ฝันของบรรดาผู้ก่อตั้งอาเซียนให้มีอาเซียนที่ประกอบด้วยบรรดาทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผูกพันกันอย่างมีมิตรภาพและเป็นหนึ่งเดียว

๕. วงกลมแสดงถึงเอกภาพของอาเซียน

๖. ดวงตราอาเซียนสงวนลิขสิทธิ์โดยอาเซียน

A. การใช้ดวงตราอาเซียน

๗. การใช้ดวงตราอาเซียนจะต้องเป็นไปเพื่อการส่งเสริมอาเซียน และวัตถุประสงค์และหลักการของอาเซียน ห้ามใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง หรือเพื่อกิจกรรมที่จะสร้างความเสื่อมเสียเกียรติให้แก่อาเซียน

๘. ห้ามใช้ดวงตราอาเซียนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในทางการค้า เว้นแต่ได้รับหนังสือให้ความเห็นชอบยินยอมอย่างเป็นทางการ ตามกระบวนการที่ปรากฏในข้อ A.๔.

A.๑. การใช้ดวงตราอาเซียนโดยประเทศสมาชิกอาเซียน

๙. สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนนำดวงตราอาเซียนไปใช้ในงานทางการซึ่งเกี่ยวข้องกับอาเซียน

๑๐. ให้วางดวงตราอาเซียนอยู่ด้านขวาของสัญลักษณ์ประจำชาติของรัฐสมาชิกอาเซียน (หมายถึงด้านขวาของผู้ชม)

A.๒. การใช้ดวงตราอาเซียนโดยสำนักเลขาธิการอาเซียน

๑๑. ให้สำนักเลขาธิการอาเซียนใช้ดวงตราอาเซียนตามที่เลขาธิการอาเซียนเห็นสมควร อาทิ

a. แสดงที่อาคารของสำนักเลขาธิการอาเซียน และทำเนียบของเลขาธิการอาเซียน
b. ใช้เป็นหัวกระดาษของหนังสือราชการ
c. ใช้เป็นตราประทับอย่างเป็นทางการของสำนักเลขาธิการอาเซียน
d. ใช้ในสิ่งพิมพ์เผยแพร่อย่างเป็นทางการ เครื่องเขียน และของที่ระลึกของสำนักเลขาธิการอาเซียน
e. ใช้ประทับดวงตราหรือสลักบนทรัพย์สินของสำนักเลขาธิการอาเซียน
f. ใช้แสดงในงานที่เป็นทางการของอาเซียน

A.๓. การใช้ดวงตราอาเซียนโดยองคภาวะที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน

๑๒. องคภาวะเกี่ยวข้องกับอาเซียนอย่างเป็นทางการดังปรากฏในภาคผนวก ๒ ของกฎบัตรอาเซียน สามารถใช้ดวงตราอาเซียนในการติดต่อประสานงานและในงานประชุมอย่างเป็นทางการ

56-03-095_110-211_X.indd 139 4/24/13 7:00:07 PM

A.๔. การใช้ดวงตราอาเซียนโดยองคภาวะอื่น ๆ

๑๓. องคภาวะอื่น ๆ ซึ่งตั้งในประเทศสมาชิกอาเซียนจักต้องยื่นคำร้องในการขอใช้ดวงตราอาเซียนแก่สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ โดยในกรณีของไทย ให้ยื่นคำร้องที่กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งตั้งอยู่ที่

๔๔๓ ถนนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

โทรสาร : ๐-๒๖๔๓-๕๒๒๓

๑๔. องคภาวะอื่น ๆ ซึ่งตั้งอยู่ภายนอกอาเซียนต้องยื่นคำร้องขอใช้ดวงตราอาเซียนไปที่

Public Outreach and Civil Society Division

The ASEAN Secretariat

๗๐ A, Jl. Sisingamangaraja

Jakarta ๑๒๑๑๐ Indonesia

E-mail: public.div@asean.org

๑๕. ผู้ประสงค์จะขอใช้ดวงตราอาเซียนจะต้องยื่นคำร้องเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมแนบข้อมูลดังต่อไปนี้

- ประวัติขององค์กร
- ลักษณะและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ
- ระยะเวลาของการใช้ดวงตราอาเซียน
- แบบจำลองของดวงตราอาเซียนที่จะใช้

๑๖. สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติและสำนักเลขาธิการอาเซียนจะพิจารณาคำร้องดังกล่าว โดยคำอนุญาตนั้นจะครอบคลุมเฉพาะกิจกรรมที่ขออนุญาต และไม่สามารถมอบให้บุคคลที่สาม

๑๗. หน่วยงานที่ได้รับสิทธิในการใช้ดวงตราอาเซียนมิได้เป็นการได้รับสิทธิในการใช้ดวงตราอาเซียนแต่เพียงผู้เดียว หรือเป็นการอนุญาตให้ใช้ดวงตราอาเซียน หรือเครื่องหมายการค้า หรือตราสัญลักษณ์ที่คล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะด้วยการจดทะเบียนหรือวิธีอื่น

B. การทำสำเนาดวงตราอาเซียน

๑๘. การทำสำเนาดวงตราอาเซียนจะต้องเป็นไปตามรายละเอียดและแถบสี ดังปรากฏในภาคผนวก

C. การให้ความเห็นชอบและแก้ไขแนวทางการใช้ดวงตราอาเซียน

๑๙. แนวทางการใช้ดวงตราอาเซียนนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะมนตรีประสานงานอาเซียน

๒๐. ประเทศสมาชิกอาเซียนอาจเสนอปรับปรุงแนวทางดังกล่าว โดยเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียน เพื่อให้พิจารณาและตกลงกันตามหลักฉันทามติ และจะต้องแจ้งข้อแก้ไขดังกล่าวแก่คณะมนตรีประสานงานอาเซียน เพื่อทราบและให้มีผลบังคับใช้ทันที

ภาคผนวก

๑. รายละเอียดของแถบสีที่ได้รับการรับรองสำหรับสีจองดวงตราอาเซียน ได้แก่

น้ำเงิน : แถบสี ๒๘๖

แดง : แถบสี แดง ๐๓๒

เหลือง : แถบสีผสมแล้วสีเหลือง

๒. สำหรับกระบวนการพิมพ์แบบสี่สี รายละเอียดของแถบสีจะเป็น

สีน้ำเงิน : ๑๐๐C ๖๐ M ๐Y ๖K (๑๐๐C ๖๐M ๐Y ๑๐K)

สีแดง : ๐C ๙๑M ๘๗Y ๐K (๐C ๙๐M ๙๐Y ๐K)

สีเหลือง : ๐C ๐M ๑๐๐Y ๐K

56-03-095_110-211_X.indd 141 4/24/13 7:00:07 PM

๓. ให้ใช้รายละเอียดที่อยู่ในวงเล็บเมื่อการวัดใด ๆ ของสีชุดนั้นไม่สามารถกระทำได้

๔. ในตัวจำลองแถบสีชุด ให้รายละเอียดเป็นเท่ากับ

น้ำเงิน : แถบสี ๒๐๔-๑

แดง : แถบสี ๖๐-๑

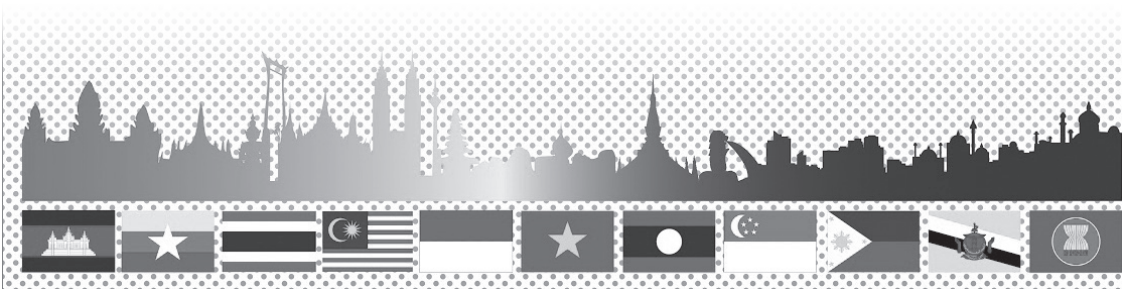
เหลือง : แถบสี ๑-๓

๕. รูปแบบตัวอักษรที่ใช้สำหรับคำว่า **"อาเซียน"** ในดวงตราอาเซียน คือ Helvetica ตัวเล็ก หนา

๖. ดวงตราอาเซียนที่จะนำไปใช้จะต้องปรากฏตามสีที่กำหนดไว้ หรืออาจปรากฏในสีเดียว ซึ่งอาจเป็นสีดำ ขาว ทอง หรือเงิน โดยอาจขยายหรือลดขนาดของดวงตราอาเซียนเพื่อให้เหมาะสมกับการนำไปใช้หรือสถานที่ที่จะใช้ได้ หากเป็นสัดส่วนที่ถูกต้อง

หมายเหตุ:

- แนวทางการใช้ดวงตราอาเซียนนี้ได้รับการรับรองในที่ประชุมคณะมนตรีประสานงานอาเซียน ครั้งที่ ๖ เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ค.ศ. ๒๐๑๐ ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม
- สามารถอ้างอิงข้อมูลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษได้ที่ *: http://www.asean.org/asean/about-asean/asean-emblem*

บทบาทของประเทศไทย ด้านสวัสดิการสังคม และการพัฒนาสังคมในอาเซียน

กองลาภ ทินกร ณ อยุธยา

ความร่วมมือด้านสวัสดิการสังคมมีความสำคัญต่ออาเซียน เพราะมีส่วนสำคัญต่อการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ทั้งนี้ อาเซียนต้องการสร้างประชาคมที่ดูแลรักษาประชาชน (Caring Community) ซึ่งจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าประชากรในอาเซียนไม่มีสวัสดิการสังคม โดยก่อนหน้านี้ประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศได้ใช้รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีตามสหรัฐอเมริกา ทำให้ประชากรในประเทศเหล่านั้นมีสวัสดิการสังคมค่อนข้างน้อย การสร้างความร่วมมือด้านสวัสดิการสังคมจึงเป็นสิ่งที่ต้องทำเพื่อให้อาเซียนบรรลุเป้าหมายในการสร้างประชาคมที่ดูแลรักษาประชาชน

56-03-095_110-211_X.indd 143 4/24/13 7:00:07 PM

การพัฒนาสังคมนั้นมีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะสังคมที่เข้มแข็งเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง การพัฒนาสังคมจะเป็นการเสริม **"กาวสังคม"** (Social glue) ซึ่งจะทำให้ประชากรในสังคมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขึ้น ยกตัวอย่างสังคมเล็ก ๆ เช่น ครอบครัว สถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งจะทำให้พ่อ แม่ และลูกใกล้ชิดกันมากขึ้น และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น เมื่อมีคนมายุแหยให้แตกกัน ก็ไม่แตกกันง่าย ๆ ในทางเดียวกัน ประชาคมอาเซียนที่มีสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่เข้มแข็งจะมีประชากรที่สามัคคีกัน และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

โดยในด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคมนั้น อาเซียนมีการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคม (SOMSWD) ซึ่งจัดขึ้นทุกปี โดยคณะเจ้าหน้าที่อาวุโสฯ เป็นผู้ดูแลกลไกด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคมของอาเซียนหลายกลไก เช่น คณะกรรมาธิการอาเซียนเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children – ACWC) สหภาพงานสังคมสงเคราะห์ (ASEAN Social Work Consortium) และเครือข่ายหน่วยงานปกป้องสังคม (network of social protection agencies) โดยเครือข่ายฯ มีหน้าที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของคนยากจน คนเปราะบาง และกลุ่มด้อยโอกาส ซึ่งได้รับผลกระทบเชิงลบจากการรวมตัวของภูมิภาคและโลกาภิวัตน์

นอกจากนี้ในอนาคต อาเซียนมีแผนที่จะสร้างกลไกเพิ่ม คือ เครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบธุรกิจภาคสังคมเพื่อคนพิการระดับอาเซียน (ASEAN network of experts on entrepreneurship) เพื่อจัดอบรมให้เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการ และเครือข่ายอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาครอบครัว (ASEAN network on family development)

การประชุม SOMSWD ได้ทำให้เกิดพัฒนาการด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยในสามปีที่ผ่านมา การประชุมฯ ได้กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือจำนวนมาก ได้แก่ การรับรองปฏิญญาบาหลีว่าด้วยการส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของคนพิการในประชาคมอาเซียน (Bali Declaration on the Enhancement of the Role and Participation of the Persons with Disabilities in ASEAN Community) การก่อตั้งสหภาพงานสังคมสงเคราะห์ (ASEAN Social Work Consortium) การรับรองกรอบยุทธศาสตร์อาเซียนด้านสังคมและการพัฒนา ค.ศ. ๒๐๑๑-๒๐๑๕ (ASEAN Strategic Framework for Social Welfare and Development ๒๐๑๑-๒๐๑๕) การประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยแผนปฏิบัติการอาเซียนเรื่องความรับผิดชอบของบริษัทต่อสังคม (Workshop on the ASEAN Plan of Action on Corporate Social Responsibility – CSR) การประชุมเชิงปฏิบัติการพหุภาคส่วนเรื่อง Millennium Development Goals (MDGs) – ASEAN Multi-Sectoral Workshop on MDGs และสภาอาเซียนว่าด้วยเรื่องเด็กครั้งที่ ๒ (๒nd ASEAN Children Forum)

56-03-095_110-211_X.indd 145 4/24/13 7:00:08 PM

สำหรับการรณรงค์เรื่องคนพิการนั้น ล่าสุดไทยได้ส่งเสริมความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับทศวรรษอาเซียนเพื่อคนพิการ (ASEAN Decade of Persons with Disabilities) และองค์การคนพิการ (Disabled Persons' Organisations – DPOs) โดยจัดกิจกรรมและเชิญให้สื่อมวลชนมามีส่วนร่วม รวมทั้งการทำงานเชิงหุ้นส่วนกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะสภาอาเซียนเพื่อคนพิการ (ASEAN Disability Forum) และองค์การคนพิการ

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นผู้นำในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับคนพิการตามกรอบอาเซียนเชิงยุทธศาสตร์ว่าด้วยสวัสดิการสังคมและการพัฒนา ค.ศ. ๒๐๑๑-๒๐๑๕ (ASEAN Strategic Framework for Social Welfare and Development ๒๐๑๑-๒๐๑๕) หลายโครงการ ตั้งแต่การฝึกอบรมเรื่องสิทธิคนพิการ การเสวนาระหว่างภาครัฐ และองค์การพัฒนาเอกชน หรือเอ็นจีโอ (NGO) การสร้างเครือข่ายสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบธุรกิจเพื่อคนพิการ ไปจนถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนพิการ

นอกจากนี้ ระหว่างการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการระดับอาเซียนเรื่องสิทธิของคนพิการกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Workshop on the Rights of Persons with Disabilities and the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities – CRPD) เมื่อวันที่ ๒๖-๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๕ ที่กรุงเทพฯ ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ได้ให้ความเห็นชอบต่อเอกสารการแนะนำกรุงเทพฯ (Bangkok Recommendations) ซึ่งได้กล่าวถึง

เจตนารมณ์ร่วมที่จะส่งเสริมและปกป้องสิทธิคนพิการ และระหว่างการประชุมนี้ อาจารย์มณเฑียร บุญตัน ได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยอนุสัญญาสิทธิของคนพิการ (Committee on the Rights of Persons with Disabilities – CRPD)

ในอนาคต ประเทศไทยยังจะมีบทบาทเป็นผู้นำในอีกหลายโครงการ ตั้งแต่ด้านกฎหมายสังคมสงเคราะห์ จนถึงการเสริมสร้างพลังคนพิการ โครงการหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ คือ การสร้างเครือข่ายอาเซียน+๓ ว่าด้วยการเสริมสร้างพลังคนพิการ (development of an ASEAN+๓ Network for Empowerment of People with Disabilities) ใน พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยมีสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (National Office for Empowerment of Persons with Disabilities – NEP) เป็นผู้ประสานงาน เป้าหมายของโครงการนี้คือการจัดสภาระดับภูมิภาค (regional forum) เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติ ประสบการณ์ และความรู้ รวมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน+๓ เพื่อเสริมสร้างพลังของคนพิการ

56-03-095_110-211_X.indd 147 4/24/13 7:00:08 PM

ในด้านสังคมสงเคราะห์ ประเทศไทยจะผลักดันให้มีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกฎหมายการสังคมสงเคราะห์ในอาเซียน ซึ่งจะมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญจากประเทศสมาชิกอาเซียน เป้าหมายของโครงการนี้คือการทบทวนกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียนเกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์ เพื่อแนะนำวิธีที่จะพัฒนากฎหมาย เพื่อการปกป้องสิทธิของคนพิการ

กล่าวโดยย่อแล้ว อาเซียนเห็นความสำคัญของการรณรงค์ด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคม และได้มีโครงการในด้านนี้อย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญคือประเทศไทยเป็นหนึ่งในหัวเรี่ยวหัวแรงในการผลักดันให้เกิดพัฒนาการในด้านนี้ ด้วยเหตุนี้ ชาวไทยจะสามารถยิ้มได้อย่างภาคภูมิใจว่าประเทศไทยเป็นแรงสำคัญในการทำให้ประชาคมอาเซียนเป็นประชาคมที่เข้มแข็ง และดูแลรักษาประชาชน

.....

** ได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากกองอาเซียน ๔ กระทรวงการต่างประเทศ*

ประเทศไทยกับงาน ด้านสาธารณสุข ในกรอบอาเซียน

ความร่วมมือด้านสาธารณสุขในกรอบอาเซียนมีกลไกขับเคลื่อนคือการประชุมในระดับต่าง ๆ ได้แก่ การประชุมระดับรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียน (ASEAN HEALTH MINISTERS' MEETING: AHMM) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการพัฒนาสาธารณสุข (SENIOR OFFICIAL'S MEETING ON HEALTH DEVELOPMENT: ASEAN SOMHD) และการประชุมระดับคณะทำงาน/ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ รวม ๑๐ ด้าน ได้แก่ โรคติดต่อ ความปลอดภัยด้านอาหาร ความร่วมมือด้านเทคนิคเกี่ยวกับยา การเตรียมพร้อมและรับมือกับโรคระบาด การควบคุมยาสูบ เอดส์ สุขภาพจิต สุขภาพแม่และเด็ก โรคไม่ติดต่อ และการแพทย์ดั้งเดิม

ประเทศไทยมีบทบาทนำในการผลักดันความร่วมมือด้านสาธารณสุขของอาเซียนในหลายด้าน อาทิ ด้านการเตรียมพร้อมและรับมือโรคระบาด ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยทำหน้าที่ประธานและ **"Coordinating Office"** ของ "เครือข่ายฝึกอบรมนักระบาดวิทยาภาคสนาม (Field Epidemiology Training Network: FETN) ในกรอบความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น และ

56-03-095_110-211_X.indd 149 4/24/13 7:00:08 PM

เกาหลีใต้ (ASEAN+๓) ด้านสุขภาพจิต โดยประเทศไทยได้ริเริ่มให้มีการจัดประชุมคณะทำงานสุขภาพจิตขึ้นเป็นครั้งแรกในอาเซียนและได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะทำงานสุขภาพจิตอาเซียน ASEAN Task Force on Mental Health (AMT) และดำรงตำแหน่งประธานอยู่ในปัจจุบันจนถึงสิ้นปี ๒๕๕๗ ด้านการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (Health Impact Assessment – HIA) โดยประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง HIA เป็นครั้งแรก เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ที่ จ. ภูเก็ต และครั้งที่ ๒ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๕ ที่ผ่านมา ด้านการควบคุมยาสูบ โดยประเทศไทยเป็นผู้เสนอและผลักดันแนวคิด **“Towards Smoke Free ASEAN Campaign”** เมื่อปี ๒๕๕๔

ประเทศไทยในฐานะประธานการประชุมรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียน (AHMM) ระหว่างปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗ ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม AHMM ครั้งที่ ๑๑ และการประชุมอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การประชุม AHMM+๓ และ AHMM+จีน รวมทั้งการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการพัฒนาสาธารณสุขระหว่างวันที่ ๒ – ๖ ก.ค. ๒๕๕๕ ที่ จ. ภูเก็ต ซึ่งการประชุมเหล่านี้

ย้ำความสำคัญของประเด็นความร่วมมือด้านสาธารณสุข ได้แก่ การควบคุมป้องกันโรคไม่ติดต่อ (Non-Communicable Diseases: NCD) การลดการบริโภคยาสูบ การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (Universal Health Coverage: UHC) และการควบคุมป้องกันโรคเอดส์

กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินงานความร่วมมือด้านสาธารณสุขของอาเซียน ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านวิชาการจัดการประชุมรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียน และคณะอนุกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขของประเทศไทยเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานตามมติที่ประชุม AHMM และการประชุมอื่นที่เกี่ยวข้องข้างต้น โดยล่าสุดเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ ได้หารือเกี่ยวกับแนวทางการติดตามผลการดำเนินงาน โดยกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในแต่ละประเด็นอย่างชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีรายละเอียดดังนี้

- การควบคุมป้องกันโรคไม่ติดต่อ (Non-Communicable Diseases: NCDs) ที่ประชุม AHMM เห็นพ้องให้ติดตามความคืบหน้าในการรณรงค์ให้อาเซียนปลอดบุหรี่ (**“Smoke Free ASEAN”**) และเห็นพ้องให้มีการจัดตั้ง **“ASEAN Alcohol Control Network”**

- การควบคุมโรคเอดส์ ที่ประชุม AHMM และ ASEAN SOMHD ได้ติดตามความคืบหน้าของการดำเนินการตาม **“ASEAN Declaration of Commitment: Getting to Zero New HIV Infections, Zero Discrimination,**

56-03-095_110-211_X.indd 151 4/24/13 7:00:11 PM

Zero AIDS-Related Deaths” ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ UNAIDS ในกรอบสหประชาชาติ

● หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (Universal Health Coverage: UHC) ประเทศไทยเป็นผู้ผลักดันให้ UHC เป็นวาระสำคัญของการประชุม AHMM และการประชุมอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งที่ประชุม AHMM และ AHMM+๓ ได้เห็นพ้องให้จัดตั้ง Network on UHC นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุขยังมีดำริจะผลักดันเรื่องนี้ให้เป็นวาระของการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในเรื่องนี้ในระดับภูมิภาคต่อไป

ในยุคโลกาภิวัตน์ การเดินทางไปมาหาสู่กันสะดวกสบายขึ้น โรคภัยไข้เจ็บและปัญหาสุขภาพกลายเป็นปัญหาระดับโลกที่ไร้พรมแดน ประเทศต่าง ๆ ตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาด้านสาธารณสุขต่อการพัฒนา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ และเล็งเห็นความสำคัญของการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสาธารณสุข ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของจำนวนสาขาความร่วมมือ หรือระดับความร่วมมือ เพื่อให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศต่าง ๆ สามารถตอบโจทย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ในปัจจุบัน การทูตเชิงสาธารณสุข (Global Health Diplomacy) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในเวทีระหว่างประเทศ โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่มีบทบาทที่แข็งขันและมีศักยภาพสูงในการส่งเสริมความร่วมมือด้านสาธารณสุขต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าซึ่งเป็นประเด็นที่ประเทศไทยได้พยายามผลักดันในเวทีระหว่างประเทศมาอย่างต่อเนื่อง

รวมทั้งบทบาทนำของประเทศไทยในฐานะสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้ง Foreign Policy and Global Health Initiative (FPGH) ซึ่งเน้นการดำเนินงานด้านการต่างประเทศ โดยคำนึงถึงประเด็นปัญหาด้านสาธารณสุขควบคู่กันไป

อนึ่ง ประเด็นความร่วมมือของอาเซียนด้านสาธารณสุขส่วนใหญ่ในปัจจุบันอยู่ภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint ๒๐๐๙-๒๐๑๕) หัวข้อการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม ซึ่งประกอบด้วย ๗ หัวข้อหลัก ได้แก่

๑) การขจัดความยากจน
๒) เครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมและความคุ้มกันจากผลกระทบด้านลบจากการรวมตัวอาเซียนและโลกาภิวัตน์
๓) การส่งเสริมความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร
๔) การเข้าถึงการดูแลสุขภาพและส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีสุขภาพ
๕) การเพิ่มศักยภาพในการควบคุมโรคติดต่อ
๖) การรับประกันอาเซียนที่ปลอดยาเสพติด
๗) การสร้างรัฐที่พร้อมรับกับภัยพิบัติและประชาคมที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น

56-03-095_110-211_X.indd 153 4/24/13 7:00:12 PM

๓ ปรากฏการณ์ Social Network ในอาเซียน

วาวไพลิน ช่อวิเชียร

ปรากฏการณ์ที่ ๑ : ไม่ต่ำกว่า ๑๖% ของชาวอาเซียนใช้ Social Network

เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ เว็บไซต์ Social Network อย่าง Facebook ก็ขึ้นแซงหน้าเสิร์ชเอ็นจิ้น Google ในฐานะเว็บไซต์ยอดนิยมอันดับหนึ่งของโลกได้สำเร็จ[๑] ซึ่งหมายความว่า ทุกวันนี้คนบนโลกออนไลน์รับข้อมูลต่าง ๆ จาก Social Network มากกว่าการค้นคว้าเว็บไซต์เสียอีก สิ่งที่น่าสนใจ คือ ประเทศที่มีผู้ใช้ Facebook มากที่สุดเป็นอันดับ ๒ ของโลกรองจากสหรัฐฯ นั้นอยู่ในอาเซียนนี่เอง นั่นคืออินโดนีเซีย ซึ่งมีผู้ใช้ Facebook ถึง ๓๙ ล้านคน

๑ *Financial Times ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ วัดจากจำนวนการกดเข้าชมเว็บไซต์ต่อวัน*

ขณะที่ประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนก็มีผู้ใช้เยอะไม่แพ้กัน คือ ฟิลิปปินส์ ๒๕ ล้านคน มาเลเซีย ๑๑ ล้านคน และไทย ๑๐ ล้านคน[๒]

ปัจจุบัน อาเซียนมีผู้ใช้ Facebook รวมกันถึง ๙๒ ล้านคน หรือราว ๆ ๑๖% ของประชากรในอาเซียน หากมองว่า Facebook เป็น Social Network หลัก ที่ทุกคนต้องมีแล้ว ก็ถือได้ว่าไม่ต่ำกว่า ๑๖% ของชาวอาเซียนใช้ Social Network เลยทีเดียว ทั้งนี้ ยังไม่นับ Social Network อื่น อาทิ Twitter ที่กำลังมาแรงพร้อม ๆ กับตลาดสมาร์ทโฟนที่เติบโตอย่างรวดเร็วในภูมิภาคนี้ และเมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตของผู้ใช้อินเตอร์เน็ตในภูมิภาคในรอบ ๑๐ ปี ที่ผ่านมา (๒๕๔๓-๒๕๕๓) ซึ่งมีอัตราการเติบโตที่ ๙๗๕% โดยเวียดนามและเมียนมาร์ มีอัตราการเติบโตเกิน ๑๐๐๐๐% ขณะที่ไทยมีอัตราการเติบโต ๖๐๐%[๓] อัตราการใช้ Social Network ในอาเซียนก็พร้อมจะเพิ่มขึ้นอีกมหาศาล

เป็นที่ทราบกันดีว่า การสื่อสารรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า Social Network หรือ **“เครือข่ายสังคมออนไลน์”** ได้เข้ามาแทนที่สื่อสารรูปแบบเก่าในปัจจุบัน โดยเฉพาะกับคนยุค Gen Y (คนที่เกิดปี ๘๐’s) ที่ติดตามเพื่อนฝูงจากอีกฟากฝั่ง

๒ *Socialbaker.com*

๓ *Internetworldstat.com*

56-03-095_110-211_X.indd 155 4/24/13 7:00:12 PM

ของโลกอย่างใกล้ชิดใน Facebook จากหน้าจอโทรศัพท์มือถือ ตามข่าวสารที่กระชับและรวดเร็วจาก Twitter แสดงความเห็นผ่าน blog และ YouTube สนุกกับ Google+ ของเล่นชิ้นใหม่ และจับตาดู Microsoft ว่าจะเข้ามาสู้เจ้าของตลาดเดิมได้หรือไม่

อิทธิพลของ Social Network ขยายแผ่ไปทั่วโลก แต่สิ่งที่น่าสนใจคือ การเจริญเติบโตของ Social Network ในประเทศอาเซียนที่ได้กลายมาเป็นปรากฏการณ์สำคัญ ๗ ประการ ที่ทำให้ Social Network ไม่ได้เป็นแค่ **“ของเล่น”** ของคนยุคใหม่เท่านั้น

ปรากฏการณ์ที่ ๒ : Social Network เปลี่ยนแปลงวิธีการเสพข่าวและทำให้การเซ็นเซอร์ไม่ได้ผล !!!

Social Network ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เป็น **“สถานที่เฮฮา”** ระหว่างเพื่อนฝูงเท่านั้น แต่ในฐานะ **“แหล่งข้อมูลชั้นยอด”** Social Network ได้เปลี่ยนวิธีการเสพข่าวสารของประชาชน กลายเป็นการเสพข่าวจาก **“สื่อใหม่”** ที่รวดเร็วกว่าในแบบ real time จากผู้สื่อข่าวที่โดยปกติแล้วจะต้องรอ air time

ที่จะปรากฏตัวในสื่อกระแสหลัก นอกจากนี้ Social Network ยังได้ให้กำเนิดสิ่งที่เรียกว่า Citizen Journalism หรือการที่บุคคลธรรมดาได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นนักข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่เกิดวิกฤตต่าง ๆ เมื่อพวกเขาเหล่านั้นได้นำเสนอข้อมูลจากแหล่งข่าวปฐมภูมิ (primary source) ด้วยตนเอง ข้อมูลจากแหล่งข่าวปฐมภูมิเหล่านี้ ไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงวิธีการเสพข่าวสารของชาวอาเซียนเท่านั้น แต่ข้อมูล พร้อมหลักฐาน อาทิ ภาพถ่ายจากเหตุการณ์จริง ได้ส่งผลมากต่อการรับรู้ข้อเท็จจริงของคนในสังคม ซึ่งทำให้การปกปิด (เซ็นเซอร์สื่อกระแสหลัก อาทิ โดยรัฐบาลหรือผู้ทรงอิทธิพล) ไม่มีผลอีกต่อไปแล้ว (เว้นแต่ กรณีการบล็อค Social Network ไปเลย)

ปรากฏการณ์ที่ ๓ : Social Network ปฏิวัติวงการโฆษณาและหาเสียง

สิ่งที่ทำให้ Social Network แตกต่างจากสื่อโดยทั่วไป คือ เป็นการ **“สื่อสารสองทาง”** และทำให้เกิดปรากฏการณ์ไวรัล (viral) หรือ **“ปากต่อปาก (word of mouth)”** ในโลกดิจิตอล ซึ่งกลายเป็นเครื่องมืออันล้ำค่าไม่เพียงแต่กับนักการตลาด แต่ยังรวมถึงนักการเมืองอีกด้วย

56-03-095_110-211_X.indd 157 4/24/13 7:00:13 PM

ประธานาธิบดี Barack Obama เป็นผู้แรกที่ริเริ่มการใช้ Twitter หาเสียงจนชนะการเลือกตั้ง ในอาเซียน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือในการเลือกตั้งของสิงคโปร์ที่ผ่านมา ซึ่ง Social Network ได้เข้ามามีบทบาทมากในการสูญเสียที่นั่งในสภาของพรรครัฐบาล และที่เป็นที่กล่าวกันมากคือ Nicole Seah ผู้สมัครหน้าใหม่วัย ๒๔ ปี ซึ่งแม้จะแพ้การเลือกตั้ง แต่ Fan Page ของเธอ (facebook.com/nicoleseahnsp) มีคนสนับสนุนทะลุ ๑ แสน **"Like"** แซงหน้า Fan Page ของผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศเรียบร้อยแล้ว

สำหรับในไทยเอง ปัจจุบันกฎหมายได้ระบุห้ามหาเสียงเลือกตั้งโดยใช้สื่อโฆษณาโทรทัศน์ ส่งผลให้นักการเมืองหันมาใช้ Social Network กันอย่างล้นหลามในการเลือกตั้งที่ผ่านมา โดยเฉพาะทาง Twitter และ YouTube ซึ่งโฆษณาพรรคการเมืองบางชิ้นมีคนรับชมไปแล้วกว่า ๑ แสนครั้งแล้ว

เมื่อปี ๒๐๐๗ Mark Penn นักสถิติผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของนักการเมืองอเมริกันหลายคน รวมทั้ง ฮิลลารี คลินตัน เขียนหนังสือ **"Microtrends: The Small Forces Behind Tomorrow's Big Changes"** โดยมีทฤษฎีว่า โลกปัจจุบันมีเทรนด์เล็กน้อยเกิดขึ้นมากมาย และเทรนด์เหล่านี้เป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนของโลก หากนักการเมืองสามารถระบุเทรนด์เหล่านี้ได้ ก็จะสามารถชนะการเลือกตั้งได้ไม่ยาก เขาระบุว่าที่มาสำคัญของเทรนด์เหล่านี้คือ Social Network ซึ่งตัวอย่างในอาเซียนข้างต้นคือกรณีศึกษาที่ดี

ปรากฏการณ์ที่ ๔ : Social Network อนุสาวรีย์-ประชาธิปไตยแห่งใหม่

แม้คนส่วนใหญ่มักจะเชื่อว่า ผู้ใช้ Social Network ส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชน แต่ที่จริงแล้วราว ๆ ๔ ใน ๕ ของผู้ใช้ Social Network ในอาเซียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งหมายความว่า Social Network อาจมีผลต่อความคิดทางการเมือง/ทัศนคติทางสังคมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งกว่า ๑๒% ในอาเซียน เลยทีเดียว คะแนนนิยมในโลกออนไลน์จึงไม่ได้จำกัดอยู่ในโลกออนไลน์เท่านั้น Social Network ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมความคิด รวบรวมผู้ที่คิดเห็นตรงกัน และเป็นเครื่องมือสำคัญในการนัดหมาย หรือ **"ชุมนุม"** ของประชาชนที่ **"เคอร์ฟิว"** ใด ๆ ไม่มีผล เมื่อใดก็ตามที่แนวคิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้ซึ่งเป็น Microtrends ได้รวมตัวกันใหญ่ขึ้นกลายมาเป็น **"Megatrend"** ก็อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทางการเมืองครั้งสำคัญได้ ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดคือเหตุการณ์ลุกฮือของประชาชนที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลาง (Arab Spring) ที่ผ่านมา

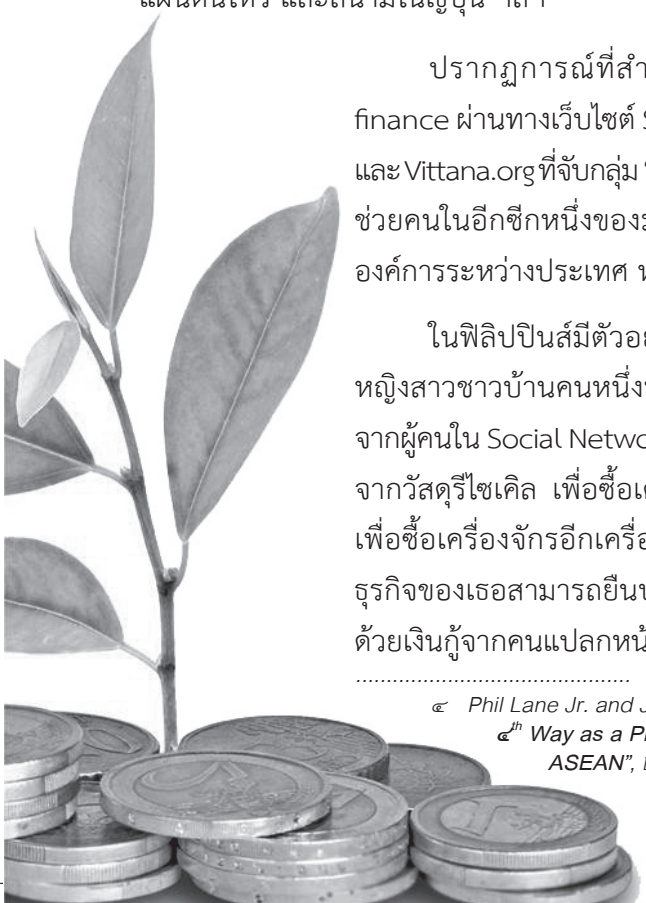
อย่างไรก็ดี ใช่ว่า Social Network จะเสรีไปหมดทุกอย่าง นอกจากการบล็อคเว็บไซต์ Social Network เองแล้ว **"เคอร์ฟิวออนไลน์"** สำหรับการจัดตั้งกลุ่มใน Social Network ที่ **"อาจเป็นภัยทางการเมือง"** ก็มีอยู่เช่นเดียวกัน เช่น Facebook ได้ตัดสินใจที่จะนำกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงต่อต้านอิสราเอลบางกลุ่มออก ซึ่งก็ทำให้ Social Network ถูกมองว่า สุดท้ายแล้วก็เป็นเครื่องมือทางการเมืองของรัฐบาลบางประเทศอยู่ หรือในบางกรณี บางประเทศก็ได้ตัดสินใจบล็อคเว็บไซต์ Social Network ทั้งเว็บ หรือการสร้างเว็บ Social Network ของตนเอง ซึ่งคาดว่ารัฐบาลจะสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

56-03-095_110-211_X.indd 159 4/24/13 7:00:13 PM

ปรากฏการณ์ที่ ๕ : Social Network กุญแจสำคัญของภาคประชาสังคม

Social Network เชื่อมโลกเข้าด้วยกันไม่เพียงแค่ในแนวนอน (คนที่อยู่ในสถานะทางสังคมเดียวกัน) แต่รวมถึงแนวดิ่ง ซึ่งเป็นการเปิดประตูสู่ผู้ด้อยโอกาส อาทิ การรวมตัวกันบริจาคสิ่งของให้ผู้ด้อยโอกาส หรือสอนหนังสือเด็กในสลัมของคนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน โดยมี Social Network เป็นสื่อ ซึ่งกิจกรรมแบบนี้ในโลก **"ออฟไลน์"** จะต้องใช้ทรัพยากรมหาศาลในช่วงวิกฤตต่าง ๆ ที่ผ่านมาในอาเซียนและบ้านใกล้เรือนเคียง ให้ Social Network ได้กลายมาเป็นพระเอกทั้งเรื่องการระดมเงินทุนหรือแรงเพื่อช่วยเหลือได้ทันท่วงที ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์น้ำท่วมในเมืองไทย พายุถล่มในเมียนมาร์ แผ่นดินไหว และสึนามิในญี่ปุ่น ฯลฯ

ปรากฏการณ์ที่สำคัญอีกอย่างคือ การ Micro-finance ผ่านทางเว็บไซต์ Social Network อย่าง Kiva.org และ Vittana.org ที่จับกลุ่ม **"ผู้ให้กู้"** และ **"ผู้กู้"** มาเจอกันเพื่อช่วยคนในอีกซีกหนึ่งของมุมโลก โดยไม่ต้องรอพึ่งรัฐบาล องค์การระหว่างประเทศ หรือกระทั่งองค์กรการกุศลต่าง ๆ

ในฟิลิปปินส์มีตัวอย่างการประสบความสำเร็จของหญิงสาวชาวบ้านคนหนึ่งที่กู้ยืมเงินแบบ Micro-finance จากผู้คนใน Social Network ไปลงทุนในธุรกิจทำถุงช้อปปิ้งจากวัสดุรีไซเคิล เพื่อซื้อเครื่องจักร เธอจ่ายคืนและกู้ใหม่เพื่อซื้อเครื่องจักรอีกเครื่อง เพื่อขยายกิจการ จนกระทั่งธุรกิจของเธอสามารถยืนบนลำแข้งตัวเองได้ดี โดยเริ่มต้นด้วยเงินกู้จากคนแปลกหน้า[๔] แม้ว่า Digital Divide จะเป็น

.....

๔ *Phil Lane Jr. and Jon Ramer, et al, "Utilizing the Digital 4th Way as a Platform for Building a People-Centred ASEAN", ๒๐๑๑.*

ประเด็นสำคัญในเวทีโลก และเป็นหนึ่งในปัญหาหลักของอาเซียน แต่ Social Network ก็ได้เข้ามามีบทบาทในการลด **"ช่องว่าง"** ให้กับคนบางกลุ่มในสังคม และได้กลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญของภาคประชาสังคม (civil society) ในอาเซียนไปเสียแล้ว ภาคประชาสังคมในที่นี้ไม่ได้หมายความเพียงองค์กรการกุศลที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงกลุ่มคนที่เป็นประชาชนธรรมดาที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยพฤติกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ของตน และช่วยขับเคลื่อนอาเซียนไปข้างหน้าอย่างช้า ๆ

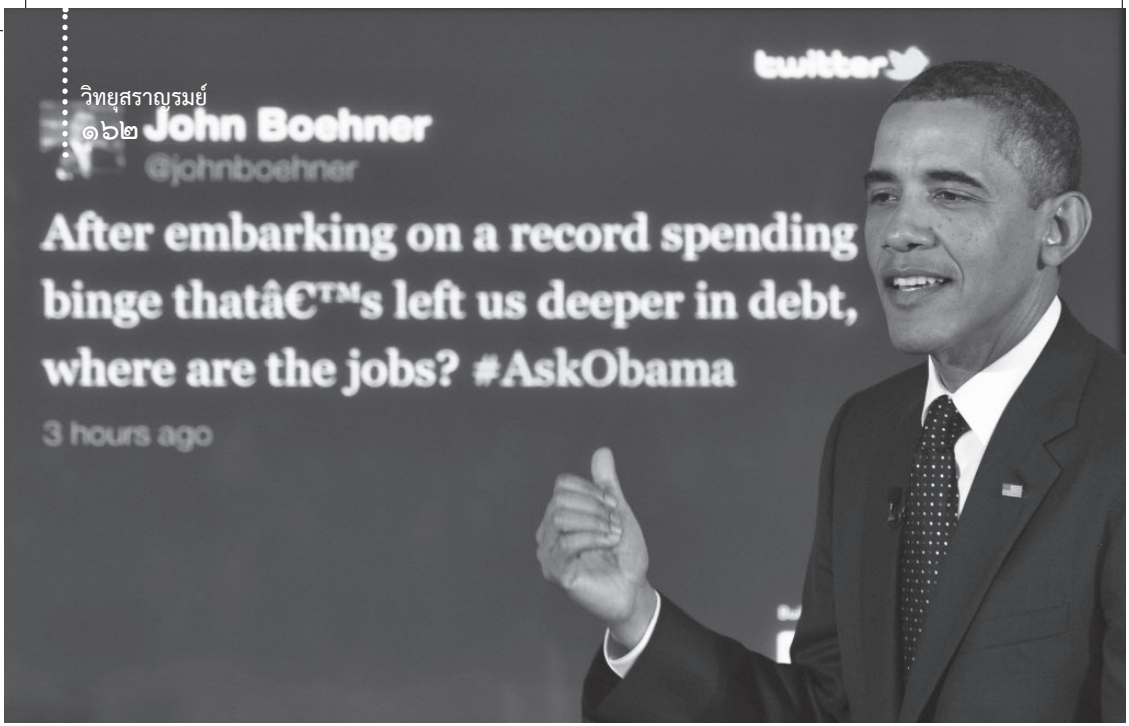

ปรากฏการณ์ที่ ๖ : Social Network ปฏิวัติการทูตสาธารณะ

การทูตสาธารณะ (Public Diplomacy) แต่เดิมนั้นถูกจำกัดอยู่แค่ **"การใช้สื่อกระแสหลัก (สื่อสารทางเดียว)"** โดยการสื่อสารสองทางเป็นไปได้ในกรณีของการจัดคณะสัญจร ซึ่งสิ้นเปลืองเวลาและงบประมาณมหาศาล Social Network ได้ให้ทางเลือกตรงกลางระหว่างสองวิธีนี้ โดยให้ช่องทางรัฐบาลได้ **"พบปะกับประชาชน แบบสองทาง โดยผ่านสื่อ"** ซึ่งสะดวกรวดเร็วประหยัด และสื่อสารได้ในวงกว้าง เป็นการปฏิวัติการทูตสาธารณะไปอย่างสิ้นเชิง โดยรัฐบาลจะได้ประโยชน์จากเอกลักษณ์ของสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งต่างจากสื่อทั่วไป คือไม่ใช่การสื่อสารทางเดียวในลักษณะป้อนข้อมูล

56-03-095_110-211_X.indd 161 4/24/13 7:00:13 PM

(หรือที่เรียกในทางลบว่าการโฆษณาชวนเชื่อ : Propaganda) ตรงกันข้าม Social Network ทำให้รัฐบาลมีช่องทางในการโต้ตอบและน้อมรับความคิดเห็นของประชาชน เปลี่ยนจากการใช้สื่อเพียงแค่ **"การส่งข่าวสารของรัฐ"** กลายเป็น **"การสร้างความไว้วางใจ"** ในแบบที่ผู้เสพไม่รู้ตัว โดยอาศัยการสื่อถึงความรู้สึกของความเป็นมนุษย์ที่อยู่เบื้องหลังองค์กรนั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนและสื่อผู้ทรงอิทธิพลเกิดความเข้าใจและเห็นใจองค์กร เป็นการ **'ผูกมิตร'** กับประชาชนที่จะสร้างอิทธิพลให้กับหน่วยงานอย่างยั่งยืน

ตัวอย่างของรัฐบาลที่ใช้ Social Network มหาศาล คือ สหรัฐฯ และสหราชอาณาจักร โดยใช้ทั้งตัวบุคคล อาทิ ผู้นำประเทศ (อาทิ Twitter @BarackObama - คนตาม ๙.๔ ล้านคน) รัฐบาล (อาทิ @Number10gov คนตาม๑.๘ ล้านคน) และเอกอัครราชทูต (อาทิ @KristieKenney เอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ประจำประเทศไทย - คนตาม ๒ หมื่นคน) และการหยิบยก Issue มาเป็น **"Soft Power"** อาทิ London Olympics ๒๐๑๒ (facebook.com/London2012)

แม้ว่าในอาเซียน การใช้ Social Network ในการทูตสาธารณะอาจจะยังไม่สามารถเรียกเต็มปากเต็มคำได้ว่าเป็นการ **“ปฏิวัติ”** แต่หลายประเทศในอาเซียนได้เริ่มใช้ Social Network เป็นช่องทางสำหรับการทูตสาธารณะแล้วเช่นกัน ยกตัวอย่างไทย Twitter @ThaiKhuFah ของทำเนียบรัฐบาล ที่ใช้ทวีตข่าวสารจากหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล หรือ @RTEtokyo ของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว ที่ใช้สื่อสารกับประชาชนไทย โดยเฉพาะในช่วงเหตุการณ์แผ่นดินไหวและสึนามิในญี่ปุ่น ซึ่งมี followers พุ่งถึง ๑๐,๐๐๐ คน ภายในระยะเวลา ๗๒ ชั่วโมงหลังจากเปิดตัวครั้งแรก

ความสำเร็จของการใช้ Social Network ในการทูตสาธารณะขึ้นอยู่กับความเข้าใจในธรรมชาติของ Social Network เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้ใช้จะต้องไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิม ๆ มิเช่นนั้นแล้ว การใช้ Social Network ในการทูตสาธารณะที่ว่าก็จะไม่ต่างจาก **“โฆษณาชวนเชื่อ”** แบบเดิมที่ผุดขึ้นมาบนโลกออนไลน์แทน

56-03-095_110-211_X.indd 163 4/24/13 7:00:14 PM

ปรากฏการณ์ที่ ๗ : Social Network ช่วยส่งเสริม People-centred ASEAN

ปรากฏการณ์สุดท้ายนี้ เป็นสิ่งที่ผู้เขียนคาดหวังซึ่งยังไม่ได้เกิดขึ้นจริงเท่าใดนัก แต่อาเซียนก็มีศักยภาพที่จะสามารถผลักดันต่อไปได้ นั่นคือ การใช้ Social Network เป็นเครื่องมือในการผลักดันอาเซียนให้กลายเป็น People-centred ASEAN อย่างเต็มตัว เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ หาก Social Network สามารถรวมกลุ่มคนต่าง ๆ เป็น Microtrends และ Megatrend ในระดับประเทศได้ การรวมตัวในฐานะ **“อาเซียน”** ก็อาจไม่ใช่สิ่งที่ไกลเกินความฝันนัก อย่างไรก็ตาม ก็ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย ๆ และยากกว่าการทูตสาธารณะในระดับประเทศ เพราะหมายถึงการเชื่อมโยงคุณค่าที่แตกต่างในประชาคมอาเซียนเข้าไว้ด้วยกัน โดยมี **“คน”** เป็นศูนย์กลาง ผ่านการสร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรม สังคม ศาสนา ให้เกิดความเคารพซึ่งกันและกันและรู้สึกถึงความเป็น **“ประชาคมอาเซียน”**

อย่างไรก็ดี ก็ได้มีจุดเริ่มต้นในการใช้สื่อโปรโมทความเป็น **“ประชาคมอาเซียน”** ทั้งสื่อกระแสหลัก เช่น การจัดตั้ง ASEAN TV และการใช้ Social Network ซึ่งอาจจะยังไม่แพร่หลายนัก เช่น Facebook ของสำนักเลขาธิการอาเซียน (facebook.com/aseansecretariat) และ ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ

เลขาธิการอาเซียนคนปัจจุบัน (facebook.com/surinpitsuwan) รวมทั้ง Twitter @ASEANSG และ @ASEAN/2015 ที่ยังสามารถเติบโตได้อีกมหาศาล โดยอาจอาศัยการใช้ Social Network ของสหประชาชาติที่เรียกได้ว่าประสบความสำเร็จเป็นกรณีศึกษา (@UN – มีคนตาม ๔ แสนกว่าคน และยังมี account อื่น ๆ ของสหประชาชาติอีกจำนวนมาก) นอกจากการส่งเสริมอัตลักษณ์ของความเป็น **"ประชาคมอาเซียน"** แล้ว Social Network สามารถใช้ช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในอาเซียนได้โดยอาศัยการให้ **"คน"** เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการนำเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างถูกจุด เนื่องจาก Social Network นั้นเปรียบเสมือนเป็นฐานข้อมูลพลวัต (Dynamic Database) ชั้นยอด

อย่างไรก็ดี อุปสรรคสำคัญของการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของประชาคมอาเซียนผ่าน Social Network ก็มีหลายประเภทที่เด่นชัด ประการแรกคือภาษา ซึ่งทำให้ผู้ใช้ Social Network ในอาเซียนไม่ **"connect"** กัน กล่าวคือ ชาวอาเซียนมักมีปฏิสัมพันธ์เฉพาะกับคนชาติเดียวกันเท่านั้น หรือข้ามไปปฏิสัมพันธ์กับคนประเทศอื่นที่พูดภาษาอังกฤษไปเลย ซึ่งทางแก้ไขหากไม่ใช่การส่งเสริมการใช้ภาษากลางร่วมกันแล้ว ในระยะสั้นอาจมีการส่งเสริมให้มีการใช้โปรแกรมแปลภาษาอัตโนมัติที่ผูกติดมากับ **"App"** Social Network

56-03-095_110-211_X.indd 165 4/24/13 7:00:14 PM

http://www
facebook.com
ASEAN
Community

ต่าง ๆ อุปสรรคประการที่สองคือ แม้ว่าการใช้งาน Social Network ในอาเซียนจะมีสูงถึงเฉลี่ย ๑๖% อย่างไรก็ดี คน ๑๖% นี้ยังเรียกได้ว่าเป็นตัวแทนของชนชั้นกลางขึ้นไปและกลุ่มคนสมัยใหม่ โดยยังมีผู้คนจำนวนมากที่อยู่กลุ่มล่างของ Digital Divide ซึ่งนอกจากสาธารณูปโภคต่าง ๆ อาทิ อินเตอร์เน็ตความเร็วสูงอย่าง Broadband หรือ 3G (ที่ยังคงเป็นปัญหาคั่งค้างอยู่ในประเทศไทย) หรือเครื่องมือการเข้าถึงอินเตอร์เน็ตแล้ว ยังมีเรื่องขององค์ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทำให้คนบางกลุ่มหลุดจากวงจรนี้ไป แม้จะมีศักยภาพในการเข้าถึงก็ตาม

"๗ ปรากฏการณ์นี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อ Social Network ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในประเทศอาเซียนแล้ว รัฐบาลในประเทศอาเซียนรวมทั้งประชาคมอาเซียนจำเป็นจะต้องก้าวไปให้ทันโดยการใช้ Social Network สื่อสารกับประชาชน **"ให้เป็น"** ซึ่งนอกจากจะต้องใช้ Social Network ในการทูตสาธารณะในทางรุกแล้ว ยังจะต้องเตรียมรับกับกระแสสังคมต่าง ๆ ในโลกแห่งไวรัล (viral) ของ Social Network ที่เข้ามาปะทะอยู่ตลอดเวลาอีกด้วย ทั้งที่ยังคงเป็น Microtrends ในกลุ่มเล็ก ๆ และที่อาจกลายเป็น Megatrend ได้ในอนาคต"

www.facebook.com/ASEANCommunity

การประชุมสุดยอด
เอเชียตะวันออก
(East Asia Summit – EAS)

กองอาเซียน ๒

การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก หรือการประชุม East Asia Summit-EAS เดิมเป็นข้อริเริ่มในกรอบอาเซียน+๓ ซึ่งอาเซียนเห็นว่า ควรเปิดกว้างให้ประเทศนอกกลุ่มอาเซียน+๓ เข้าร่วมด้วย โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ ๓ ประการสำหรับการเข้าร่วม ได้แก่ (๑) การเป็นคู่เจรจาเต็มตัวของอาเซียน (๒) การมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับอาเซียน และ (๓) การภาคยานุวัติ Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia ปัจจุบัน มีประเทศที่เข้าร่วมใน EAS จำนวน ๑๘ ประเทศ ได้แก่ ประเทศสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ ออสเตรเลีย จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ นิวซีแลนด์ รัสเซีย และสหรัฐฯ ทั้งนี้ รัสเซียและสหรัฐฯ ได้เข้าร่วมการประชุม EAS เป็นครั้งแรกในการประชุม EAS ครั้งที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ที่บาหลี ประเทศอินโดนีเซีย

56-03-095_110-211_X.indd 167 4/24/13 7:00:14 PM

การประชุม EAS ครั้งที่ ๑ จัดขึ้นที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๘ โดยได้มีการลงนามใน **"Kuala Lumpur Declaration on East Asia Summit"** เพื่อกำหนดให้ EAS เป็นเวทีหารือทางยุทธศาสตร์ที่เปิดกว้าง โปร่งใส และครอบคลุม เป็นเวทีของผู้นำที่จะแลกเปลี่ยนความเห็นและวิสัยทัศน์ในประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ในลักษณะ top-down โดยจะจัดประชุม EAS เป็นประจำทุกปีในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน โดยประเทศที่เป็นประธานอาเซียนจะทำหน้าที่เป็นประเทศผู้ประสานงานและเป็นประธานการประชุม EAS ของปีนั้น

การประชุม EAS ครั้งที่ ๒ จัดขึ้นที่ เซบู ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๐ โดยเห็นชอบให้กำหนดสาขาความร่วมมือหลัก ๕ สาขา ได้แก่ พลังงาน การศึกษา การเงิน และการจัดการภัยพิบัติ ไข้หวัดนก (ก่อนจะปรับเป็นประเด็นสาธารณสุขระดับโลกและโรคระบาดในปี ๒๕๕๔) โดยที่ประชุมยินดีกับข้อเสนอของญี่ปุ่นที่ให้จัดตั้ง Economic Research Institute for ASEAN and East Asia (ERIA) และการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำ Comprehensive Economic Partnership in East Asia (CEPEA)

ที่ประชุม EAS ครั้งที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ที่บาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ได้รับรอง (๑) Declaration of the East Asia Summit on the Principles for Mutually Beneficial Relations เพื่อแสดงเจตนารมณ์ที่จะยอมรับร่วมกันในหลักการและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่จะเป็นตัวกำหนด

รูปแบบและแนวทางในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เข้าร่วม EAS และ (๒) Declaration of the Sixth East Asia Summit on ASEAN Connectivity ความเชื่อมโยงจึงเป็นสาขาความร่วมมือหลักที่เพิ่มเติมจากเดิมที่มีอยู่แล้ว ๕ สาขา เพื่อแสดงเจตนารมณ์ที่จะร่วมกันส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความร่วมมือระหว่างอาเซียนและประเทศคู่เจรจาที่เข้าร่วม EAS ในการพัฒนาความเชื่อมโยงในอาเซียนตาม Master Plan on ASEAN Connectivity ความเชื่อมโยงจึงเป็นสาขาความร่วมมือหลักที่เพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว ๕ สาขา

มาถึงบรรทัดนี้ หลายคนอาจสงสัยว่า ไทยมีบทบาทอะไรในการประชุม EAS หรือไปเข้าร่วมแล้วได้อะไรบ้างหรือไม่ ก็ต้องขอตอบว่า ไทยเป็นผู้เสนอแนะให้ EAS เป็นเวทีของผู้นำในลักษณะ top-down และให้ใช้รูปแบบการประชุมแบบ Retreat เฉพาะผู้นำที่เข้าร่วมเท่านั้น เพื่อให้ผู้นำสามารถแลกเปลี่ยนความเห็นกันได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ไทยยังได้ริเริ่มจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับพลังงานชีวภาพเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีพลังงาน EAS ครั้งที่ ๒ เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๑ ผลักดัน การออก Joint Press Statement of the East Asia Summit on the Global Economic and Financial Crisis เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ และเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยสินเชื่อเพื่อการค้าเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๒ ซึ่งต่อมาออสเตรเลียได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ ๒ เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ ที่นครซิดนีย์

56-03-095_110-211_X.indd 169 4/24/13 7:00:15 PM

นอกจากนี้ในการประชุม EAS ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ ที่ชะอำ-หัวหิน ไทยได้ผลักดันการรับรอง Cha-am Hua Hin Statement on EAS Disaster Management เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเตรียมความพร้อมที่รอบด้าน และเพิ่มประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในภูมิภาค รวมทั้งการออก Joint Press Statement of the 4th EAS on the Revival of Nalanda University เพื่อแสดงท่าทีสนับสนุนทางการเมืองต่อข้อริเริ่มของอินเดียในการฟื้นฟูมหาวิทยาลัยนาลันทา

ในการประชุม AMM Retreat ที่เมืองลอมบอก ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ ๑๖ - ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้หารือเกี่ยวกับทิศทางของ EAS โดยไทยได้เสนอ Discussion Paper on ASEAN Strategy for the Expanded East Asia Summit: Reaffirming ASEAN Centrality in an Emerging Regional Architecture ซึ่งมีข้อเสนอที่สำคัญ ๔ ประการ คือ (๑) การจัดลำดับความสำคัญของ EAS โดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ ประเด็นระดับโลก ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการเงิน และความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง (๒) การปรับปรุงรูปแบบการประชุม EAS โดยให้แบ่งการประชุมออกเป็น ๒ ช่วง ได้แก่ ช่วงการหารือทั่วไป และช่วงการหารือตามประเด็น ซึ่งเป็น theme ของการประชุมในแต่ละปี (๓) การพิจารณาเชิญหัวหน้าองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม EAS เพื่อบรรยายสรุปประเด็นที่ EAS ให้ความสำคัญ และ (๔) การชะลอการพิจารณาการขยาย EAS ไปหลังปี ๒๕๕๘ ซึ่งจะเป็นปีครบรอบ ๑๐ ปี ของ EAS และการบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ การประชุม EAS ครั้งที่ ๖ ได้จัดในลักษณะ Plenary และ Retreat ตลอดจน ได้เชิญ UNSG และ ADB เข้าร่วมตาม Discussion Paper ที่ไทยเสนอด้วย

ต่อมา ในการประชุม EAS ครั้งที่ ๗ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ที่กรุงพนมเปญ กัมพูชา นายกรัฐมนตรีได้ผลักดันประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(๑) EAS คงความเป็นเวทีหารือระดับผู้นำที่สามารถหารือกันในประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค

(๒) การส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งจะมีส่วนช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารและความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาการลักลอบค้ามนุษย์ ซึ่งไทยพร้อมจะเป็นแหล่งสำรองข้าวที่สำคัญของภูมิภาค เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไทยยังสนับสนุนข้อริเริ่มของสหรัฐฯ ในเรื่องการป้องกันการลักลอบค้าสัตว์ป่าด้วย

(๓) การส่งเสริมความเชื่อมโยงในภูมิภาค โดยเชิญประเทศที่เข้าร่วม EAS ร่วมมือกับไทยในการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ซึ่งจะเชื่อมโยงระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับแปซิฟิกและช่วยลดช่องว่างด้านการพัฒนาของเมียนมาร์ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนและผลักดันความร่วมมือทางทะเล เพื่อส่งเสริมพาณิชย์นาวีด้วย

ในการประชุมครั้งเดียวกันนี้ ที่ประชุมได้รับรองเอกสารจำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่ (๑) แถลงการณ์พนมเปญว่าด้วยข้อริเริ่มด้านการพัฒนาของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (Phnom Penh Declaration on East Asia Summit Development Initiative) ซึ่งเสนอโดยจีน (๒) แถลงการณ์การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ครั้งที่ ๗ ว่าด้วยการรับมือในระดับภูมิภาคเกี่ยวกับการควบคุมและจัดการกับปัญหาโรคมาลาเรียที่ดื้อยา (Declaration of the 7th East Asia Summit on Regional Responses to Malaria Control and Addressing Resistance to Antimalarial Medicines) ซึ่งเสนอโดยออสเตรเลีย นอกจากนี้ ที่ประชุมฯ ยังได้หารือเกี่ยวกับความร่วมมือในประเด็นที่สำคัญหลายประเด็น โดยพอจะยกตัวอย่างได้ ดังนี้

56-03-095_110-211_X.indd 171 4/24/13 7:00:15 PM

(๑) การรักษา EAS ในฐานะเป็นเวทีหารือเชิงยุทธศาสตร์ในระดับผู้นำที่สามารถหยิบยกประเด็นต่าง ๆ ขึ้นหารือระหว่างกันได้ทุกเรื่องและอย่างสะดวกใจ เพื่อบรรลุแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยมีอาเซียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งปรับปรุงกลไกของ EAS โดยลดขั้นตอนการหารือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสามารถรับมือกับสิ่งท้าทายใหม่ ๆ

(๒) การกระชับความร่วมมือใน ๖ สาขาที่ EAS ให้ความสำคัญลำดับต้น ได้แก่ การเงิน พลังงาน การจัดการภัยพิบัติ การศึกษา สาธารณสุข และความเชื่อมโยง

(๓) ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อรับมือและแก้ไขประเด็นปัญหาที่เป็นสิ่งท้าทายร่วมกันของภูมิภาค อาทิ ความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ปัญหาสิ่งแวดล้อม การลักลอบค้าสัตว์ป่า การลดความยากจน การพัฒนาที่ยั่งยืน การแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ การบูรณาการทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเฉพาะการสร้างประชาคมอาเซียน และการเจรจา Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) หรือ **“ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคของอาเซียน”** กับประเทศ FTA partners ของอาเซียน ๖ ประเทศ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย

(๔) ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางทะเล เนื่องจากมีนัยสำคัญต่อการส่งเสริมและรักษาสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงในภูมิภาค ซึ่งเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของทุกประเทศ โดยเฉพาะประเด็นด้านพาณิชย์นาวี ความปลอดภัยในการเดินเรือ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติทางทะเล

(๕) การแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับประเด็นระดับภูมิภาคและของโลกที่มีความสนใจร่วมกัน เช่น คาบสมุทรเกาหลี พัฒนาการประชาธิปไตยในเมียนมาร์ การไม่แพร่ขยายอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (WMD) และอาวุธนิวเคลียร์

นักเทนนิสหญิงในดวงใจ

รัฐภัทร์ เจริญทวีรัตน์

ถ้าหากจะให้นึกถึงนักกีฬาหญิงคนไหนที่สวยและเก่งมากที่สุดตั้งแต่โลกเคยมีมา เชื่อว่าแฟนกีฬาทั่วโลกคงจะต้องนึกถึงผู้หญิงที่มีนามว่า มาร์ตินา ฮินกิส อดีตนักเทนนิสมือ ๑ ของโลก เจ้าของฉายา **"สาวน้อยมหัศจรรย์"** (Wonder Woman) แห่งวงการลูกสักหลาดอย่างแน่นอน ด้วยรอยยิ้มอันแสนหวานประกอบด้วยบุคลิกที่ดูมาดมั่นในยามที่เธอกำลังโลดแล่นและพริ้วไหวอยู่ในสนามเทนนิส ทำให้เธอนั้นเป็นผู้หญิงที่ดูมีเสน่ห์ชักชวนให้หลงใหล มองดูน่าค้นหาเป็นอย่างมากสำหรับแฟน ๆ เทนนิสหนุ่มทั่วโลกที่พร้อมจะมอบหัวใจทั้งดวงให้กับเธอ รวมทั้งตัวผมเองก็ตกหลุมรักเธอแบบไม่รู้ตัว เอาใจช่วยเชียร์เธอทุกครั้งที่ลงสนามแข่ง ซึ่งถือได้ว่า ฮินกิส มีส่วนสำคัญที่ชักนำให้ผมเข้ามารู้จักและสนใจในโลกของกีฬาเทนนิสอย่างจริง ๆ จัง ๆ จนต้องเฝ้าติดตามดูมาตลอด จะเป็นรองก็แค่กีฬาฟุตบอลเท่านั้น

56-03-095_110-211_X.indd 173 4/24/13 7:00:15 PM

ย้อนความไปเมื่อซักประมาณ ๑๐ กว่าปีก่อน ในช่วงเวลานั้นตัวผมเองเรียนอยู่ชั้นมัธยมในโรงเรียนต่างจังหวัด ช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์ตื่นมาจากเตียงเวลาประมาณ ๖ โมงทุก ๆ เช้า ก่อนจะไปอาบน้ำแปรงฟัน ก็จะต้องลุกขึ้นมาเปิดทีวีเพื่อจะรับชมกีฬาทางช่อง ๗ ทำอย่างนี้แทบจะเป็นกิจวัตรประจำวันเลยก็ว่าได้ เช้าวันหนึ่งในใจก็เฝ้ารอที่จะติดตามผลการแข่งขันของทีมรักอย่างแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด ในศึกพรีเมียร์ลีกอังกฤษอย่างใจจดใจจ่อ คิดในใจว่าข่าวแรกที่รอรับชมอยู่นั้นต้องเป็นข่าวนี้แน่นอน แต่พอเปิดทีวีมาปุ๊บกลับกลายเป็นหน้าของนักเทนนิสสาวสวยที่กำลังชูกำปั้นดีใจพร้อมด้วยรอยยิ้มที่สดใสของเธออยู่ในวินาทีนั้นก็คิดในใจว่า **“โอ้โห ใครอ่ะ นี่คนหรือนางฟ้ากันเนี่ย ทำไมถึงช่างสง่างามอะไรเช่นนี้”** ผลบอล ผลอะไร ในตอนนั้นไม่คิดจะสนใจกันแล้ว เราสนใจแต่ว่าผู้หญิงคนนี้เป็นใคร มาจากไหน ฉายาสาวน้อยมหัศจรรย์ที่ผู้ประกาศข่าวกีฬาได้พูดออกมา ทำให้ตัวผมเองฉุกคิดทันทีว่าผู้หญิงคนนี้ต้องไม่ธรรมดาแน่ ๆ ไม่งั้นคงไม่ได้รับฉายานี้เป็นแน่ ก็เลยต้องไปถามพ่อผู้ซึ่งเชี่ยวชาญด้านกีฬาเทนนิสว่าที่มาของฉายาสาวน้อยมหัศจรรย์นี่เธอได้มาอย่างไรกัน ซึ่งพ่อก็บอกกับผมว่า สำหรับหญิงสาวตัวเล็ก ๆ ที่มีความสูงเพียง ๑๗๐ ซม. จัดว่าตัวเล็กเมื่อเทียบกับนักเทนนิสหญิงทั่ว ๆ ไป ซึ่งนักเทนนิสส่วนใหญ่ในเวทีระดับโลกนั้นจะมีส่วนสูงระดับ ๑๗๕ ซม. ขึ้นไป อย่างมาเรีย ชาราโปว่า นางฟ้าแห่งวงการเทนนิสคนปัจจุบันนั้น ทราบหรือไม่ครับว่าเธอมี

ส่วนสูงเท่าไหร่? เธอมีส่วนสูงถึง ๖ ฟุต ๒ นิ้ว (๑๘๘ ซม.) ครับท่าน ส่วนสูงของเจ้าหล่อนเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยส่วนสูงของชายไทย เชื่อว่าทำเอาชายไทยของเรานั้นถึงกับหงายเงิบกันเลยทีเดียว ขนาดพี่บอล ภราดร ศรีชาพันธุ์ อดีตนักเทนนิสมือ ๙ ของโลก ที่ว่ามีรูปร่างสูงใหญ่กำยำแล้วนั้น เมื่อเทียบกับน้องมาเรียยังเป็นรองส่วนสูงอยู่ถึง ๓ ซม.

โดยว่ากันว่ากีฬาเทนนิส นอกจากทักษะและพละกำลังเป็นส่วนสำคัญในการก้าวขึ้นมาสู่ความสำเร็จแล้ว รูปร่างของนักเทนนิสก็เป็นส่วนสำคัญไม่แพ้กัน สำหรับมาร์ตินา ฮินกิส ถึงแม้ว่าเธอจะมีจุดอ่อนอยู่ที่รูปร่างและพละกำลังที่ค่อนข้างเป็นรองนักเทนนิสหญิงคนอื่น ๆ แต่เธอก็ใช้ความปราดเปรียวคล่องแคล่วว่องไว บวกกับความฉลาดและทักษะอันดีเลิศ ในการทดแทนส่วนที่เป็นจุดด้อยของเธอได้อย่างดีเยี่ยม ถ้าหากจะให้ผมเปรียบกับนักฟุตบอลเธอก็เปรียบเหมือนดั่งมิดฟิลด์หน้าเด็กวิทย์อย่าง อันเดรียส อิเนียสต้า แห่งทีมต่างดาวบาร์เซโลน่านั่นเอง ซึ่งอิเนียสต้าเป็นนักเตะที่ใช้ความคล่องแคล่วของร่างกาย ทักษะอันดีเลิศ และใช้ความฉลาดในการเล่นเป็นหลัก ถึงแม้จะมีรูปร่างที่เล็กมากแต่ก็สามารถก้าวขึ้นมาเป็นนักเตะสุดยอดของโลกได้สำเร็จเช่นกัน

56-03-095_110-211_X.indd 175 4/24/13 7:00:16 PM

การเป็นมือวางอันดับที่ ๑ ของโลกด้วยวัยเพียงแค่ ๑๗ ปี ต้องถือว่าเป็นเรื่องมหัศจรรย์อย่างมากสำหรับวงการลูกสักหลาด โดยฮินกิสได้ก้าวเข้ามาสู่วงการเทนนิสอาชีพด้วยวัยเพียง ๑๔ ปีเท่านั้น ซึ่งเธอใช้เวลาเพียงแค่ ๓ ปี ในการก้าวขึ้นมาเป็นนักเทนนิสที่ดีที่สุดในโลกของยุคนั้น จากการที่ได้ฟังพ่อของผมเล่าประวัติคร่าว ๆ ของเธอ ก็คิดในใจอีกครับว่า **"แหม ทั้งสวย และทั้งเก่งที่สุดในโลกอีก อะไรมันจะเพอร์เฟคขนาดนี้"** หลังจากนั้นเป็นต้นมาเมื่อเธอลงหวดแข่งขันในรายการเทนนิสสำคัญ ๆ ทีไร ผมก็คอยเอาใจช่วยเชียร์เธอผ่านทางหน้าจออยู่เสมอ ซึ่งผมเองก็ยอมรับเลยนะครับว่าก่อนหน้านั้นกีฬาเทนนิสเป็นอะไรที่แทบจะไม่อยู่ในหัวของผมเลย พูดง่าย ๆ คือ ดูไม่เป็นครับ **"๑๕-๐, ๓๐-๐, ๔๐-๐ เฮ้ย!!! แล้วทำไมถึงไม่เป็น ๔๕-๐"** แต่พอเริ่มสนใจในกีฬาชนิดนี้อย่างจริง ๆ จัง ๆ ก็เลยรู้ว่าที่เราเห็นสกอร์ขึ้นเป็น ๔๐ เพราะว่าการขานแต้มในกีฬาเทนนิสเริ่มตั้งแต่ fifteen, thirty, forty ซึ่งถ้าเป็น forty-five นั้นมันจะเป็นการขานแต้มที่ยาวเกินไป ก็เลยพูดกันย่อ ๆ แค่ forty (แบบว่ารู้กันว่าหมายถึง forty five) นั่นเอง พอเป็นแต้มแบบตัวเลขก็เลยขึ้นเป็น ๔๐ ผมก็ขออธิบายหลักการตรงนี้ซักหน่อย เผื่อผู้อ่านบางท่านอาจจะยังสับสนกับการขานแต้มในกีฬาเทนนิสอยู่ครับ

ย้อนกลับมาที่ขวัญใจของผมกันอีกครั้งนะครับ โดยผมจะขอเล่าประวัติย่อ ๆ ของเธอก่อนที่จะก้าวขึ้นมาเป็นมือวางอันดับ ๑ ของโลกอย่างเต็มตัวครับ มาร์ตินา ฮินกิส นักหวดชาวสวิตเซอร์แลนด์ เธอเริ่ม turn pro ตั้งแต่ปี ๑๙๙๔ แววก็เริ่มฉายออกมาเรื่อย ๆ จนในปี ๑๙๙๖ เธอก็สามารถสร้างความฮือฮาให้กับแฟนเทนนิสทั่วโลกได้ประจักษ์ โดยการคว่ำนักเทนนิสหมายเลขหนึ่งของโลกในยุคนั้นอย่าง สเตฟฟี่ กราฟ ในรายการคอร์ตดิน Italian open ในรอบ ๘ คนสุดท้ายลงไปได้สำเร็จ ซึ่งหลังจากนั้นเธอก็เริ่มเป็นที่จับตามองของเหล่าเกจิอาจารย์ในวงการเทนนิสเป็นต้นมา โดยในปี ๑๙๙๖ ฮินกิสสามารถคว้าแชมป์ได้ ๒ รายการ โดยรายการหนึ่งเป็นการเอาชนะนักเทนนิสชื่อดังอย่าง โมนิก้า เซเลส ไปแบบขาดลอย และที่สำคัญ ในรายการท้ายปีของฝ่ายหญิง WTA Tour Championship ฮินกิสได้โคจรมาพบกับกราฟอีกครั้ง ซึ่งคราวนี้เป็นการเล่นที่คู่คี่สูสีกันมาก และท้ายที่สุดกราฟก็อาศัยประสบการณ์ที่โชกโชนกว่าคว้าแชมป์ไปได้สำเร็จ

หลังจากนั้นกราฟก็เริ่มประสบปัญหาอาการบาดเจ็บ ทำให้ฟอร์มเริ่มจะตกลงไป ฮินกิสเองก็กำลังก้าวเข้ามาอยู่ในช่วงจุดพีคของเส้นทางนักเทนนิสอาชีพ เลยถูกจับตามองว่าน่าจะก้าวขึ้นมาแย่งมือ ๑ จากอ้อมอกของสเตฟฟี่ กราฟไปได้สำเร็จ และในปี ๑๙๙๗ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปีทองของอดีตสาวน้อยมหัศจรรย์คนนี้ เธอสามารถกวาดแชมป์รายการแกรนด์สแลมได้ ๓ รายการ คือ Australian Open, Wimbledon และ US Open แต่ที่ทำให้กองเชียร์อย่างผมถึงกับพูดไม่ออกบอกไม่ถูก ก็คือ การที่เธอไปพลาดท่าพ่ายพลิกล็อคให้กับ Iva Majoli อย่างเหลือเชื่อ ในรายการ French Open แต่ในที่สุดแล้วในปี ๑๙๙๗ ฮินกิสก็สามารถก้าวขึ้นมาเป็นนักเทนนิสมือวางอันดับ ๑ ของโลกได้สำเร็จด้วยการคว้าแชมป์ที่ Lipton Championships (ปัจจุบันคือรายการ Ericsson Open แข่งที่ Miami) โดยครั้งนี้เธอเอาชนะโมนิก้า เซเลส ได้อีกครั้ง สรุปแล้วในปี ๑๙๙๗ เชื่อไหมครับว่าเธอสามารถคว้าแชมป์ไปได้ถึง ๑๒ รายการเลยทีเดียว และนี่แหละครับถึงเป็นที่มาของฉายา **"สาวน้อยมหัศจรรย์"** (Wonder Woman) อายุเพียง ๑๗ ปี แต่สามารถก้าวขึ้นมาเป็นเบอร์หนึ่งของโลกได้สำเร็จ

56-03-095_110-211_X.indd 177 4/24/13 7:00:16 PM

หลังจากฮินกิสก้าวขึ้นมาถึงจุดสูงสุดของเส้นทางนักเทนนิสอาชีพได้สำเร็จ การเล่นแบบ Power Game หรือการเล่นแบบใช้พละกำลังเป็นหลักก็เข้ามามีบทบาทในวงการลูกสักหลาดมากขึ้น ฮินกิสเริ่มประสบปัญหาเมื่อเธอต้องปะทะกับนักเทนนิสที่มีการเล่นแบบใช้พละกำลังเป็นหลัก ลินเซย์ ดาเวนพอร์ต เจนนิเฟอร์ คาปริอาตี้ รวมทั้ง ๒ ศรีพี่น้อง วีนัสและเซเรน่า วิลเลียม ต่างก็เป็นนักเทนนิสที่มีสไตล์การเล่นแบบ power game ทั้งนั้น ฮินกิสเองต้องเจอกับความยากลำบากทุกครั้งเมื่อเผชิญหน้ากับนักเทนนิสเหล่านี้ ซึ่งผมก็ขอยกแมตช์แห่งความทรงจำที่มิอาจจะลืมเลือนได้ก็คือ การโคจรมาพบกันระหว่างเจนนิเฟอร์ คาปริอาตี้ และมาร์ตินา ฮินกิส ในศึก Australian Open ๒๐๐๒ โดยเป็นการรีแมตช์รอบชิงชนะเลิศปี ๒๐๐๑ ในรายการเดียวกันนี้อีกครั้ง ก่อนเกมรอบชิงปี ๒๐๐๑ ฮินกิสถูกมองว่าเป็นต่อเจนนี่อย่างมาก ด้วยฟอร์มการเล่นที่กำลังฮอตสุด ๆ ในเวลานั้น แต่พอเอาเข้าจริง ๆ กลับกลายเป็นเจนนี่ที่ใช้การเล่นแบบ Power Game การวิ่งตีอย่างดุดันไล่ยำฮินกิสจนหมดหนทางสู้ แพ้ไป ๒ เซตรวด ทำเอาแฟนพันธุ์แท้อย่างผมถึงกับนอนไม่หลับกันเลยทีเดียว และปี ๒๐๐๒ ผมก็มั่นใจอย่างยิ่งว่าขวัญใจของผมจะสามารถล้างแค้นได้สำเร็จ

บรรดาเกจิอาจารย์ก็เทคะแนนมาทางฮินกิสว่าปีนี้แหละเธอน่าจะสามารถเอาคืนได้สำเร็จ เนื่องจากฟอร์มอันกระท่อนกระแท่นของเจนนี่ในช่วงนั้น ซึ่งเสียเซตเป็นว่าเล่น เริ่มเซตมาฮินกิสโชว์ฟอร์มได้อย่างสุดยอด ทั้ง running shot ที่รุนแรงและแม่นยำ ผสมผสานกับการเล่นแบบ power ได้อย่างลงตัว เผด็จศึกเอาชนะเจนนิเฟอร์ไปอย่างหืดจับ ๖-๔ มาถึงเซตที่ ๒ ฮินกิสยังคงเล่นสะแด่วได้ใจเหมือนเดิม ขึ้นนำไปก่อน ๔-๐ เกม ณ เวลานั้น แวววัศมีแชมป์เริ่มมาแล้ว ตอนนั้นในใจก็คิดว่า **“โดนแน่วันนี้ เจนนี่ โดนแน่”** แต่ที่ไหนได้ เจนนี่ผู้ไม่เคยยอมแพ้ เธอสามารถไล่กวดกลับมา ๔-๓ และโมเมนตัมก็เปลี่ยนกลับมาทางฮินกิสอีกครั้ง คราวนี้ฮินกิสออกมาเสิร์ฟเพื่อปิดแมตช์ด้วยสกอร์ที่นำอยู่ ๕-๓ และแล้วเธอก็ได้ championship point ๔๐-๓๐ เหลืออีกแต้มเดียวก็แชมป์แล้ว ผมเองก็เตรียมเฮแล้วเหมือนกัน แต่ต้องผิดหวัง

อีกครั้งเมื่อเจนนี่เบรกเกมเสิร์ฟคืนได้สำเร็จ หลังจากนั้นเชื่อไหมครับฮินกิสได้ championship point อีกถึง ๓ ครั้ง แต่เธอก็ทำเอากองเชียร์อย่างผมและทั่วโลกหงายเงิบไปตาม ๆ กันถึง ๓ ครั้งด้วยเช่นกัน **"โอ้ว แม่เจ้า อะไรกันเนี่ย"** เพื่อนผมอุทานออกมา ฮินกิสได้ championship point ๔ ครั้ง แต่กลับทำไม่ได้เลย จนท้ายที่สุดเจนนี่ก็คว้าเซตนี้ไปครองโดยการเอาชนะไปในการเล่นช่วงไทเบรก มาถึงเซตสุดท้ายเป็นเป็นเซตชิงดำ ซึ่งเหมือนกับหนังคนละม้วนเลยทีนี้ ฮินกิสไม่มีเรี่ยวแรงเหลืออีกแล้ว เธอจำเป็นต้องเปลี่ยนเกมส์ด้วยการยิง ๆๆ (do or die) แต่โดยเนื้อเกมส์ของเธอแล้วไม่ใช่ลักษณะการยิงบุกรุนแรงทุกลูก การเล่นลักษณะนี้เลยไปเข้าทางหญิงสาวซึ่งเปรียบได้เหมือนดั่งรถถัง เจนนิเฟอร์ คาปริอาตี้ ไล่ต้อนถล่มมาร์ตินา่ ฮินกิส ไปแบบไม่เหลือซากในเซตตัดสิน ๖-๒ คว้าแชมป์ไปครองได้อย่างเหลือเชื่อ เล่นเอากองเชียร์อย่างผมและเพื่อน ๆ นอนไม่หลับกันไปหลายวันอีกครั้ง

ว่ากันว่าเทนนิสในรอบชิงแมตช์นี้ เป็นแมตช์เปลี่ยนชีวิตของเธออีกครั้งหนึ่งก็ว่าได้ ถ้าเธอสามารถคว้าแชมป์ครั้งนี้ได้สำเร็จ เส้นทางการเล่นเทนนิสอาชีพของเธอต่อจากนี้อาจจะไม่เป็นแบบนี้ ความพ่ายแพ้ในรอบชิงครั้งนี้มีผลต่อสภาพจิตใจของเธอไม่น้อยเลยทีเดียว รวมทั้งอาการบาดเจ็บเรื้อรังของฮินกิสส่งผลต่อฟอร์มการเล่นของเธอเป็นอย่างมากจนเธอไม่สามารถรักษาระดับฟอร์มการเล่นอันสุดยอดได้อีกต่อไป จนท้ายที่สุดจบปี ๒๐๐๒ ข่าวช็อคโลกก็เกิดขึ้น

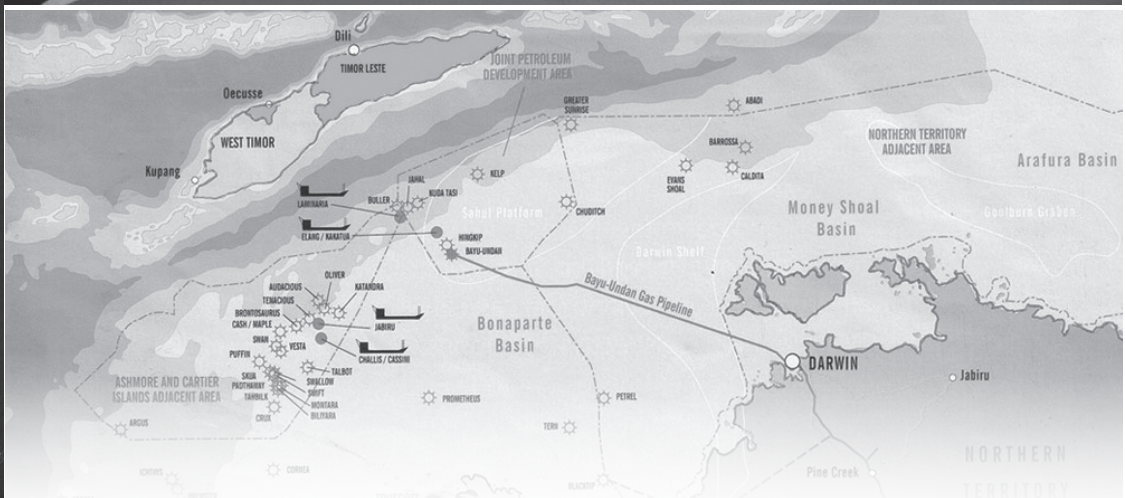
56-03-095_110-211_X.indd 179 4/24/13 7:00:16 PM

ฮินกิสขอรีไทร์จากการเล่นเทนนิสด้วยวัยเพียงแค่ ๒๒ ปี สร้างความประหลาดใจให้กับแฟนเทนนิสทั่วโลกเป็นอย่างมาก แต่ด้วยชีวิตที่เกิดมามีแต่เทนนิส ฮินกิสได้กลับมาสู้เป็นคำรบ ๒ หลังจากที่เธอหายจากอาการบาดเจ็บ การกลับมาในครั้งนี้ของเธอทำผลงานได้ดีพอควร แม้จะไม่ถึงกับได้แชมป์รายการใหญ่อย่างแกรนด์สแลมก็ตาม และแล้วโชคชะตาเหมือนกลั่นแกล้งเธอด้วยปัญหาชีวิตที่รุมเร้าอย่างมากมายประกอบกับอาการบาดเจ็บเรื้อรังอีกครั้งระหว่างทำศึกวิมเบิลดัน (๒๐๐๗) จนท้ายที่สุดเธอจึงตัดสินใจแถลงข่าวประกาศเลิกเล่นเป็นครั้งที่ ๒ สร้างความซึมเศร้าและผิดหวังให้กับแฟน ๆ เทนนิสทั่วโลก รวมทั้งแฟนพันธุ์แท้อย่างผมด้วยเช่นกัน

ติมอร์-เลสเต
ปัจจุบันกับสิบปีย้อนหลัง

พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์
อดีตผู้บัญชาการกองกำลังสหประชาชาติติมอร์ตะวันออก

เมื่อวันที่ ๒๖-๒๘ มกราคม ๒๕๕๔ ผมได้มีโอกาสเดินทางกลับไปติมอร์-ตะวันออก (ภาษาอังกฤษเดิมใช้ East Timor ปัจจุบันใช้ชื่อเป็นทางการว่า Timor-Leste เป็นภาษาโปรตุเกส) ในฐานะเป็นประธานร่วมการประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญและบุคคลสำคัญของกลุ่มประเทศบริเวณอาเซียน (ASEAN Regional Forum's Experts and Eminent Persons) ซึ่งทำให้ผมได้มีโอกาสเห็นติมอร์ตะวันออกสิบปีหลังจากการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บัญชาการกองกำลังรักษาสันติภาพสหประชาชาติในภารกิจถ่ายโอนอำนาจการปกครองในติมอร์ตะวันออก (Force Commander, Peace Keeping Forces, United Nations Transitional Administration in East Timor) ระหว่างวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๔ เป็นเวลา ๑ ปีเศษ

56-03-095_110-211_X.indd 181 4/24/13 7:00:17 PM

สิ่งที่ผมตั้งข้อสังเกตตลอดเวลา ๔ วัน คือ ได้มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้นบ้างในประเทศเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ เนื่องจากสหประชาชาติสนับสนุนหลังจากการดิ้นรนต่อสู้ของประชาชนเพื่อให้ได้อิสรภาพ และประเทศต่าง ๆ หลายประเทศได้ร่วมมือกับสหประชาชาติ เพื่อช่วยเหลือประเทศนี้ให้สามารถดำรงอยู่ด้วยการปกครองของตนเองตามวิถีชีวิตที่ได้เลือกแล้ว

ในทางกายภาพ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นับว่าเป็นไปในทางที่ดีขึ้นหลายอย่างไม่แตกต่างจากของเดิมจนสะดุดตา แต่หลายอย่างพัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน ส่วนที่ทรุดโทรมลงไปไม่ค่อยเห็น ทั้งนี้ เป็นการสังเกตในพื้นที่กรุงดิลีและบริเวณใกล้เคียง ส่วนพื้นที่ห่างไกลออกไป จากการสังเกตจากเครื่องบินก็เห็นเพียงหลังคาบ้านเรือนที่ได้รับการบูรณะอย่างเรียบร้อยดี ต่างกับสิบปีที่แล้วที่บ้านเรือนมีหลังคาเพียงร้อยละ ๒๐ อีกร้อยละ ๘๐ ถูกฝ่ายผู้ก่อการร้ายเผาหมดสิ้น คงเห็นแต่โครงสร้างของบ้านเป็นที่น่าหดหู่ใจยิ่ง ในกรุงดิลีถนนหนทางดูเรียบร้อยสะอาดสะอ้านขึ้นถึงแม้จะไม่เห็นการตัดถนนขึ้นใหม่ซึ่งอาจจะเห็นว่าไม่มีความจำเป็นเพราะรถยังไม่ติด มีแท็กซี่สีเหลืองอยู่หนาตาพอสมควร บ้านเรือนได้รับการปรับปรุง สีสันสดใสขึ้นมาก สถานที่สาธารณะได้รับการจัดระเบียบเข้าที่เข้าทาง สะอาดตาขึ้นมาก โดยเฉพาะโบสถ์ สุสานดูดีขึ้นเป็นพิเศษ ร้านรวงเกิดขึ้นใหม่ ได้รับการตกแต่งสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย มีโรงแรมและร้านอาหารเกิดขึ้นใหม่ ๆ หลายแห่ง คุณภาพก็ต่างกับแต่ก่อนมาก ร้านอาหารไทยมีติดอันดับในสังคมที่นั่นสี่แห่งด้วยกัน ไม่ใหญ่โตหรูหราแต่ก็สวยงามเรียบร้อยอย่างสมถะ ทิวทัศน์สวยงามเพราะอยู่ริมทะเล ที่เป็นห่วงคือมีการตั้งศูนย์การค้าขึ้นมา ซึ่งคงจะนำความเดือดร้อนมาสู่ร้านเล็ก ๆ ทั่วไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ที่น่าชื่นใจเป็นพิเศษก็คือความสงบเรียบร้อยดีขึ้นมาก แม้จะทราบว่ายังมีอาชญากรรมอยู่บ้าง การเดินทางตามท้องถนนยังประมาทไม่ได้ เด็ก ๆ แต่งชุดนักเรียนอย่างเรียบร้อย ประชาชนยิ้มแย้มแจ่มใสมีแววตาที่เป็นมิตร

ดูสุขสมบูรณ์ขึ้น มีรอยยิ้มให้เห็นโดยทั่วไป ดูเขามีความสุขมีชีวิตชีวาขึ้นอย่างเทียบกันไม่ได้ ต่างกับสิบปีก่อน ซึ่งประชาชนดูผอมเกร็ง แววตาตื่นตระหนกหวาดกลัวตลอดเวลา มีความเคร่งเครียด ขาดความไว้วางใจกันเอง ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป ประเมินว่าผู้นำประเทศกำลังทำหน้าที่ได้ดีพอสมควร แม้จะมีข่าวที่ฟังดูแล้วอาจไม่เรียบร้อยเท่าที่คิด สิบปีผ่านไป การเมืองสะดุดอยู่บ้างสัก ๑-๒ ครั้ง กองบัญชาการกองกำลังรักษาสันติภาพสหประชาชาติก็ถูกเผาโดยฝ่ายกบฏเมื่อห้าปีที่แล้ว แต่ขณะนี้การเมืองดูจะเข้าที่เข้าทางพอสมควร ขณะที่ผมอยู่ที่ดิลียังมีกองทหารออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์อยู่บ้าง แต่ได้ทราบว่ากองทหารเหล่านี้และเจ้าหน้าที่ของสหประชาชาติทั้งหมดจะถอนออกภายในไม่กี่เดือน จากภาพที่ปรากฏหลายประเทศยังคงให้การช่วยเหลือด้วยการสร้างอาคารและสถานที่สำคัญต่าง ๆ อันเป็นการแสดงออกถึงความช่วยเหลือต่อประเทศเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่นี้ หลายประเทศคงต้องการให้เป็นที่ระลึกถึงเขาด้วย ไทยเองลงทุนลงแรงไปไม่น้อยเมื่อสิบปีก่อน โดยอยู่ในกรอบของสหประชาชาติ เราได้ที่ตั้งสถานทูตที่อยู่ในจุดที่สวยงามสะดุดตาอยู่ริมทะเล หากจะสร้างอะไรเป็นประโยชน์กับชาวติมอร์ซึ่งรักและนิยมคนไทยอยู่ในระดับต้น ๆ ในหัวใจของเขาก็คงดีไม่น้อย ไม่จำเป็นต้องใหญ่โตหรูหราอะไรแต่มีประโยชน์ มีความหมาย เป็นเครื่องเตือนใจกันและกัน โดยให้อยู่บริเวณดิลี เพราะหลายประเทศทำกันแล้ว

56-03-095_110-211_X.indd 183 4/24/13 7:01:18 PM

Sep – ๐๐ – ๐๑
The SRSG at the receiving ceremony of the bodies of UNHCR staff killed in Atambua, NTT on September ๐๐.

Aug – ๐๑ – ๐๕
With the DFC, COL Charles Cooke and the young Timorese with his beloved goat.

Aug – ๐๑ – ๑๓
Maria and her scared little brother.

ติมอร์ตะวันออกแม้เป็นประเทศเล็กๆ แต่กำลังพยายามจะเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนและในเวทีโลก ประเทศเล็ก ๆ ในหลายกรณีก็มีคะแนนเสียงเป็นหนึ่งคะแนนเท่า ๆ ประเทศใหญ่ ๆ เช่นเดียวกัน การเป็นประธานร่วมกับติมอร์ตะวันออกของประเทศไทยในการจัดการประชุมครั้งนี้นับว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในสายตาผู้มาร่วมประชุมเกือบสามสิบประเทศ โดยเฉพาะติมอร์ตะวันออก

ซึ่งได้อาสาจัดประชุมอย่างกล้าหาญน่าชื่นชม ได้ขอบคุณกระทรวงการต่างประเทศของไทยเป็นอย่างสูงที่ได้จัดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือการจัดประชุมได้อย่างน่าประทับใจยิ่ง และยังขอให้เจ้าหน้าที่ของเราช่วยอบรมวิธีการจัดประชุมนานาชาติอย่างดีเช่นนี้ให้เขาอีกด้วย เป็นอีกครั้งหนึ่งที่ความสัมพันธ์ของสองประเทศได้แนบแน่นขึ้นอีกด้วยการลงทุนลงแรงและด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ของทั้งสองฝ่าย

ภาพสะท้อนความสุขสงบของเด็กๆ ชาวติมอร์-เลสเต พ.ศ. ๒๕๕๔

Maria (ด้านซ้าย) เด็กหญิงผู้มอบมะละกอครึ่งลูกให้พวกเราเมื่อสิบปีก่อน ปัจจุบันเป็นคุณแม่ลูกสามด้วยวัยเพียง ๒๒

มอบไดอารี่ ให้ Metan เพื่อระลึกถึงความทรงจำร่วมกันเมื่อ ๑๐ ปีก่อน

© 2012 by Diego Kuestner

56-03-095_110-211_X.indd 185 4/24/13 7:01:25 PM

เคฟาโลเนีย เกาะเสน่ห์แห่งทะเลไอโอเนียน

ศิริสุภา กุลทนันทน์

เมื่อเอ่ยถึงประเทศกรีซ หลาย ๆ คน จะต้องนึกถึงสถานที่และเมืองท่องเที่ยวที่โดดเด่น หลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิหารอาโครโปลิส (Acropolis) ที่กรุงเอเธนส์ นครหลวงของประเทศกรีซ และเกาะซานโตรีนี (Santorini) ที่เป็นเกาะที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกรู้จักกันมากมาย แต่ในบทความนี้ผู้เขียนจะขอเล่าถึงเกาะอีกแห่งหนึ่งในประเทศกรีซที่ชื่อว่า **"เกาะเคฟาโลเนีย"**[๑] (ภาษาอังกฤษคือ Cephalonia หรือในบางครั้งใช้สะกดว่า Kefalonia) ตั้งอยู่ในทะเลไอโอเนียน (Ionian Sea) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทะเลเมดิเตอเรเนียน อยู่ทางด้านตะวันตกของประเทศกรีซ ทั้งนี้เนื่องจากว่า เกาะเคฟาโลเนียเป็นเกาะที่มีความน่าสนใจอย่างมากทีเดียว ทั้งในความสวยงามของภูมิประเทศและ

๑ *คำว่า **"เคฟาโลเนีย"** ในภาษาไทยเป็นคำที่ผู้เขียนแปลขึ้นจากคำอ่านในภาษาอังกฤษว่า Cephalonia หรือ Kefalonia*

เรือโดยสารระหว่างเมืองคีรีนีและเมืองโปโรส

ลักษณะทางธรณีวิทยาและนิเวศวิทยา ประวัติศาสตร์และอารยธรรมที่ยาวนาน ดังเห็นได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ตลอดจนการตั้งถิ่นฐานและอิทธิพลที่ได้รับจากการถูกปกครองโดยประเทศอื่นในบางช่วง นอกจากนั้นแล้ว สำหรับคนไทย เกาะนี้มีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นเกาะที่เป็นบ้านเกิดของ **"เจ้าพระยาวิชาเยนทร์"** และมีทายาทอาศัยอยู่จนกระทั่งถึงปัจจุบันเป็นรุ่นที่ ๗ แล้ว เจ้าพระยาวิชาเยนทร์เป็นขุนนางชาวกรีกที่มีชื่อเสียงที่เลื่องลือในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงต่อไป ดังนั้นบทความนี้ผู้เขียนจึงอยากแนะนำให้รู้จักเกาะเคฟาโลเนียกันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนที่ไม่เคยได้ยินชื่อหรือยังไม่เคยได้ไปเที่ยวเลย

จากกรุงเอเธนส์นั้น การเดินทางไปยังเกาะเคฟาโลเนีย สามารถเดินทางได้ทั้งโดยเครื่องบิน โดยจะใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง และเดินทางโดยรถยนต์จากเอเธนส์ถึงเมืองคิลีนี (Kyllini) ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของประเทศกรีซ ใช้เวลาประมาณ ๓ ชั่วโมง หลังจากนั้นต้องเดินทางต่อด้วยเรือโดยสารข้ามจากเมืองคิลีนี ไปยังท่าเรือที่เมืองโปโรส (Poros) ที่อยู่ฝั่งตะวันออกของเกาะเคฟาโลเนีย โดยใช้เวลาเดินทางทางเรือในช่วงนี้อีกประมาณ ๑ ชั่วโมง ๑๕ นาที เรือโดยสารนี้สามารถนำรถยนต์ขึ้นเรือไปได้ในเวลาเดียวกัน ดังนั้นจึงเป็นการสะดวกสำหรับคนกรีกที่มีบ้านพักอาศัยอยู่บนเกาะแห่งนี้และสำหรับนักท่องเที่ยวที่สามารถนำรถยนต์เดินทางไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ในเกาะได้เลยหลังจากเรือจอดเทียบท่าแล้ว

เมืองโปโรส
เมืองท่าเรือบนเกาะเคฟาโลเนีย

56-03-095_110-211_X.indd 187 4/24/13 7:02:37 PM

ร่องรอยที่หลงเหลือของบ้านเกิดของนายคอนแสตนติน ฟอลคอน

เกาะเคฟาโลเนียมีความสำคัญสำหรับคนไทย เนื่องจากว่าเป็นเกาะบ้านเกิดของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ (ออกญาวิชาเยนทร์) หรือที่มีชื่อจริงว่า นายคอนแสตนติน ฟอลคอน หรือ คอนแสตนติน เกรากีส ในภาษากรีก (Constantine Phaulkon หรือ Constantine Gerakis) คำว่า **"ฟอลคอน"** ซึ่งแปลว่า นกเหยี่ยว เป็นชื่อที่รู้จักกันในคนไทยเมื่อกล่าวถึงเจ้าพระยาวิชาเยนทร์

นายฟอลคอนเกิดเมื่อปี ค.ศ. ๑๖๗๔ ที่เกาะเคฟาโลเนีย ชาวเกาะเคฟาโลเนียมีนิสัยเป็นนักผจญภัยและชอบการเดินทางไปแสวงหาความรู้ยังที่ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะอิทธิพลของชาวเวเนเชียน (Venetian) จากเมืองเวนิส (Venice) ที่ไปปกครองเกาะอยู่ในอดีต นายฟอลคอนก็ไม่ต่างจากชาวเกาะนี้แต่อย่างใด เมื่ออายุประมาณ ๑๒ ปี เขาได้เดินทางออกจากเกาะเพื่อไป

ผจญภัยโดยเป็นกะลาสีเรือและพ่อค้า นายฟอลคอนได้เดินทางมายังสยามในปี ค.ศ. ๑๖๗๘ ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งเป็นช่วงที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงสร้างเมืองลพบุรีให้เป็นราชธานีสำรองเรียบร้อยแล้ว ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. ๑๖๗๘ ถึง ค.ศ. ๑๖๘๘ นายฟอลคอนได้ถวายคำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาให้กับสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทั้งในเรื่องการค้าขาย การทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และด้วยความฉลาดของนายฟอลคอน เขาจึงเป็นที่โปรดปรานของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นอย่างมาก เขาจึงได้รับการแต่งตั้งในฉายาว่า เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ ซึ่งถือว่าเป็นชาวต่างชาติที่ได้รับราชการในราชอาณาจักรสยามในแผ่นดินของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ที่ได้รับตำแหน่งสูงสุด ซึ่งหมายถึงตำแหน่งสมุหนายกในสมัยนั้น

56-03-095_110-211_X.indd 189 4/24/13 7:02:39 PM

บ้านเกิดของนายฟอลคอนอยู่บนเขาสูงบนเกาะเคฟาโลเนีย ซึ่งบ้านที่อยู่เดิมในปัจจุบันนี้ไม่มีตัวบ้านหลงเหลืออยู่แล้ว เหลือแต่เศษกองหินของกำแพงบ้านเท่านั้น ขณะนี้ทายาทของนายฟอลคอน ซึ่งเป็นรุ่นที่เจ็ดแล้วนั้นได้อาศัยอยู่ ณ ที่อีกแห่งหนึ่ง ส่วนบ้านเดิมของนายฟอลคอน ได้จัดให้เป็นพิพิธภัณฑ์ส่วนตัวที่เก็บรูปภาพของบุคคลต่าง ๆ ในตระกูลไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ มีรูปภาพที่ล้ำค่า ของใช้ประจำโบสถ์ และของใช้ของตระกูลในสมัยอดีตอีกด้วย

เกาะเคฟาโลเนียเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในเกาะทั้งหมด ๗ เกาะในทะเลไอโอเนียน มีขนาดประมาณ ๗๘๐ ตารางกิโลเมตร ในส่วนที่เป็นชายฝั่งของเกาะ มีความยาวประมาณ ๒๕๐ กิโลเมตร ลักษณะของภูมิประเทศทางด้านตะวันออกของเกาะจะมีชายฝั่งและพื้นที่ราบมากกว่าทางด้านตะวันตกซึ่งมีลักษณะเป็นภูเขาหินและมีความชันมาก เคฟาโลเนียเป็นเกาะที่มีลักษณะเป็นภูเขามากที่สุดในบรรดาเกาะทั้งหมดในทะเลไอโอเนียน และมียอดเขาที่สูงที่สุดอยู่บนเทือกเขาชื่อว่า ไอโนส (Ainos) สูงประมาณ ๑,๖๒๘ เมตร เคฟาโลเนียยังมีอ่าวที่ใหญ่และหาดทรายที่สวยงามอยู่รอบเกาะ จึงทำให้นักท่องเที่ยวและชาวกรีกมักจะไปเที่ยวอาบน้ำทะเลและอาบแดดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหน้าร้อน อ่าวที่มีชื่อเสียงคืออ่าวของเมืองซามิ (Sami) และเมืองแอนติซาโมส (Antisamos) ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะ อ่าวของเมืองมิโตรส (Myrtros) ทางด้านตะวันตกเฉียงเนือ อ่าวของเมืองอากอสโตลี (Argostoli) ทางด้านตะวันตก และอ่าวของเมืองลูดาส (Lourdas) และเมืองสกาลา (Skala) ทางด้านใต้ หาดทรายของเกาะเคฟาโลเนียมีความสวยงามทางธรรมชาติ มีสีขาวนวลตัดกับสีน้ำเงินเข้มของน้ำทะเล ในบริเวณบางแห่งของหาด น้ำทะเลมีสีเขียวมรกต งดงามมากทีเดียว ในบางเขตของเกาะมีเขาที่สูงชันและหน้าผาที่ลึก เมื่อมองจากยอดบนของภูเขาจะเห็นโขดหินมากมาย ดังนั้นในบางเขตเหล่านี้ไม่อนุญาตให้คนเข้าไปแต่อย่างใดเพื่อเป็นการป้องกันอันตราย

ตามตำนานได้กล่าวถึงที่มาของชื่อเกาะเคฟาโลเนียว่ามาจากชื่อ เคฟาโลส (Kefalos) ผู้เดินทางมาอาศัยที่เกาะแห่งนี้หลังจากที่เขาโศกเศร้ากับการจากไปของภรรยาของเขา โดยภรรยาถูกเขาฆ่าตายโดยอุบัติเหตุในระหว่างการล่าสัตว์เพราะเข้าใจผิดว่าเป็นสัตว์ที่เขาล่าอยู่ แต่มีบางตำนานกล่าวว่าชื่อเกาะนี้มาจากชนเผ่าโบราณที่ชื่อ เคฟาแลนด์ (Kephallanes) หรืออาจมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าเกาะเคฟาโลเนียเป็นเกาะใหญ่ที่สุดในบรรดาหมู่เกาะทั้งหมดในทะเลไอโอเนียน ดังนั้นจึงได้ชื่อเกาะตามคำว่า เคฟาลี (Kephali) ซึ่งหมายถึง หัวหน้าของกลุ่มเกาะในทะเลแห่งนี้

เมืองหลวงของเคฟาโลเนีย ชื่อว่าเมืองอากอสโตลี (Argostoli) รูปแบบของการปกครองมีลักษณะแยกเขตการปกครองออกจากเกาะอื่น ๆ ที่อยู่ในเขตทะเลไอโอเนียน มีสำนักงานเทศบาล ซึ่งมีอยู่แห่งเดียวของเกาะนี้ เป็นสำนักงานสำหรับบริหารกิจการต่าง ๆ ของเกาะ จากการสำรวจเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๑ มีประชากรที่อาศัยอยู่ถาวรบนเกาะประมาณ ๓๗,๐๐๐ คน อาชีพหลักของชาวเกาะนี้ คือการประมง การเกษตร การเพาะปลูกโดยเฉพาะอย่างยิ่งมะกอกที่มีปกคลุมอยู่อย่างหนาแน่นทั่วเกาะ และการเพาะพันธุ์สัตว์ (Animal breeding) รายได้ของเกาะส่วนใหญ่มาจากการท่องเที่ยว และผลผลิตทางการเกษตร อาทิ มะเขือเทศ ผัก ผลไม้ น้ำผึ้งที่มาจากต้นไทม์ (Thyme) ดอกคาโมมาย (Chamomile) และเนยที่เป็นผลผลิตจากนมแพะ เรียกว่า

หาดทรายของเมืองสกาลา ซึ่งอยู่ทางด้านใต้ของเกาะ

56-03-095_110-211_X.indd 191 4/24/13 7:02:42 PM

เฟตาชีส (Feta Cheese) และผลผลิตจากต้นมะกอก เช่นน้ำมันมะกอก เหล้าองุ่นหรือไวน์ และผลมะกอก ซึ่งส่งขายออกต่างประเทศด้วย เช่น ประเทศอิตาลี ไวน์ที่มีชื่อเสียงโดยเฉพาะไวน์ขาว คือ ไวน์โรโบลา (Robola) นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังเกาะนี้ต้องซื้อติดมือกลับไปกันมาก ในทุก ๆ ปี มีการจัดนิทรรศการและการออกร้านค้าเพื่อแสดงและขายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์เด่นชัดของเกาะนี้

มะกอกเป็นพืชที่ปกคลุมเกาะเคฟาโลเนียอยู่ถึงประมาณ ๕๕ เปอร์เซนต์ของพืชบนเกาะทั้งหมด ดังนั้น อุตสาหกรรมและผลผลิตของมะกอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำมันมะกอก ถือว่าเป็นเศรษฐกิจหลักของเกาะเคฟาโลเนีย ก่อนหน้าศตวรรษที่ ๑๘ การทำน้ำมันมะกอกนั้นเป็นการผลิตเฉพาะความต้องการของคนที่อาศัยอยู่บนเกาะเท่านั้น หลังจากศตวรรษที่ ๑๘ โดยเฉพาะช่วงที่ชาวเวเนเชียนเริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เกาะนี้ ทำให้ความต้องการน้ำมันมะกอกเพิ่มขึ้นอย่างมาก จนถึงขั้นการส่งออกน้ำมันมะกอกไปยังเมืองเวนิสนับแต่นั้นมา

ลักษณะภูมิอากาศของเคฟาโลเนียเหมือนกับเมืองและเกาะต่าง ๆ ในทะเลเมดิเตอเรเนียน มีอากาศที่โปร่งสบายและมีแดดตลอดปี ในช่วงหน้าร้อนจะมีลมเย็นสบายพัดผ่านตลอดเวลาแม้ว่าในบางครั้งอุณหภูมิสูงถึง ๓๕ องศาเซลเซียส ในช่วงหน้าหนาวจะไม่หนาวเย็นมาก มีฝนตกชุก ซึ่งเมื่อเทียบกับเกาะต่าง ๆ ในทะเลเอเจียน (Aegean Sea) ที่อยู่ทางด้านตะวันออกของประเทศกรีซ เกาะที่อยู่ในทะเลไอโอเนียนรวมทั้งเกาะเคฟาโลเนียนั้นมีฝนตกชุกมากกว่าถึง ๓ เท่า ดังนั้นจึงทำให้เกาะเหล่านี้มีป่าไม้ที่ปกคลุมอยู่อย่างหนาแน่น มีป่าไม้สน ไม้ป่า และดอกไม้นานาชนิดที่สวยงามยิ่ง บนเกาะแห่งนี้ยังมีสัตว์นานาพันธุ์และสัตว์สงวนพันธุ์อยู่หลายชนิด เคยมีม้าพันธุ์ไอโนส แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าในปัจจุบันม้าพันธุ์นี้สูญพันธุ์ไปแล้ว นอกจากนั้นยังมีเต่าชนิด Loggerhead ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ ขณะนี้ได้รับการอนุรักษ์โดยสมาคมพิทักษ์เต่าทะเล

เทือกเขาไอโนสที่กล่าวถึงข้างต้นนั้นมีป่าสนที่ขึ้นปกคลุมอยู่อย่างหนาแน่น มีสีเขียวเข้ม ที่มีลักษณะไม่เหมือนป่าสนในเขตสูงอื่น ๆ ของประเทศกรีซเลย ป่าสนบางชนิดบนเกาะแห่งนี้มีลักษณะสูงตรงเหมือนแท่งดินสอ ปกคลุมไปทั่วภูเขาสลับกับต้นมะกอก ไม้ป่าและไม้ดอกต่าง ๆ นักเขียนในสมัยโบราณกล่าวเปรียบเทียบป่าสนที่มีสีเขียวเข้มนี้ว่าเป็นความมืดและเงา (Dark and Shadow) ในช่วงการปกครองโดยพวกเวนิส ได้เรียกเทือกเขาไอโนสว่า เทือกเขาสีดำ (Monte Negro หรือ Black Mountain) ทั้งนี้เพราะเมื่อชาวเวนิสมองเทือกเขานี้จากที่ไกล เห็นสีที่เขียวเข้มและความมืดที่ปกคลุมเทือกเขานี้ทั้งหมด ตามตำนานได้มีการกล่าวขานถึงเทือกเขาไอโนสนี้ว่าเป็นที่อยู่ของมังกรไอโนส ชื่อ ลูกีซัส (Loukissas) ซึ่งผู้คนที่อาศัยอยู่ในเขตนั้นเชื่อว่าอาศัยอยู่ท่ามกลางเขาหินสีเทาของเทือกเขาแห่งนี้ คอยหาอาหารและกินเหยื่อ มีบางตำนานกล่าวว่ามีคนเห็นรูปสลักของมังกรนี้อยู่บนเทือกเขาอีกด้วย

ส่วนหนึ่งของเทือกเขาไอโนส ที่ประกอบด้วย
ป่าสน และไม้ป่านานาชนิด

56-03-095_110-211_X.indd 193 4/24/13 7:02:43 PM

เนื่องจากเทือกเขาไอโนสปกคลุมไปด้วยป่าสนมากมาย จึงทำให้เป็นแหล่งทรัพยากรที่ถูกตัดโค่นเพื่อนำมาประกอบเป็นเรือ และสร้างที่อยู่อาศัยมานับตั้งแต่สมัยโบราณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับจากศตวรรษที่ ๑๖ ลงมาจนถึงปัจจุบัน ป่าสนบนเทือกเขาแห่งนี้ลดจำนวนลงไปมากถึง ๒ ใน ๓ ของป่าสนที่เคยมีอยู่เลยทีเดียว นอกจากนั้น การลดจำนวนของป่าสนยังเกิดจากไฟป่าที่เกิดขึ้นหลายครั้ง แต่ที่มากที่สุดคือในปี ค.ศ. ๑๗๓๐ ค.ศ. ๑๗๖๐ และ ค.ศ. ๑๗๙๗ ซึ่งเป็นไฟไหม้ป่าครั้งที่รุนแรงที่สุด แม้ว่าในช่วงนี้ทางการที่ปกครองเกาะเคฟาโลเนียได้พยายามออกมาตรการในการป้องกันไฟป่า แต่ก็ไม่ได้ผลเท่าใดนัก ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๒๒ ถึงปี ค.ศ. ๑๘๓๐ เมื่อผู้ปกครองอังกฤษที่ชื่อ นายชาร์ลส์ นาปีเออร์ (Charles Napier) ปกครองเกาะอยู่ในขณะนั้น ได้มีความพยายามในการพิทักษ์และคุ้มครองป่าสนของเกาะแห่งนี้จนทำให้เป็นที่กล่าวถึงและรู้จักกันในประเทศยุโรปว่าป่าสนเคฟาโลเนีย (Cephalonia pine) จนกระทั่งในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ เทือกเขาไอโนสได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติโดยรัฐบาลประเทศกรีซในสมัยนั้น

เทือกเขาที่ปกคลุมด้วยไร่มะกอก

เคฟาโลเนียเป็นเกาะที่เป็นศูนย์กลางของแผ่นดินไหวในบริเวณทะเลไอโอเนียน จึงเกิดแผ่นดินไหวอยู่เป็นระยะ ๆ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ เกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในทะเลไอโอเนียน (The Great ๑๙๕๓ Ionian Earthquake) ซึ่งเฉพาะในปีนั้น เกิดแผ่นดินไหวถึง ๑๑๓ ครั้ง ครั้งที่รุนแรงที่สุด คือ ๗.๒ ริกเตอร์ ทำให้เกิดความเสียหายอย่างมากบนเกาะเคฟาโลเนีย นอกจากนี้ ในศตวรรษ ที่ ๒๑ ในช่วงปี ค.ศ. ๒๐๐๓ ถึง ๒๐๐๖ ยังคงมีการเกิดแผ่นดินไหวขึ้นอีกหลายครั้งในบริเวณทะเลไอโอเนียน

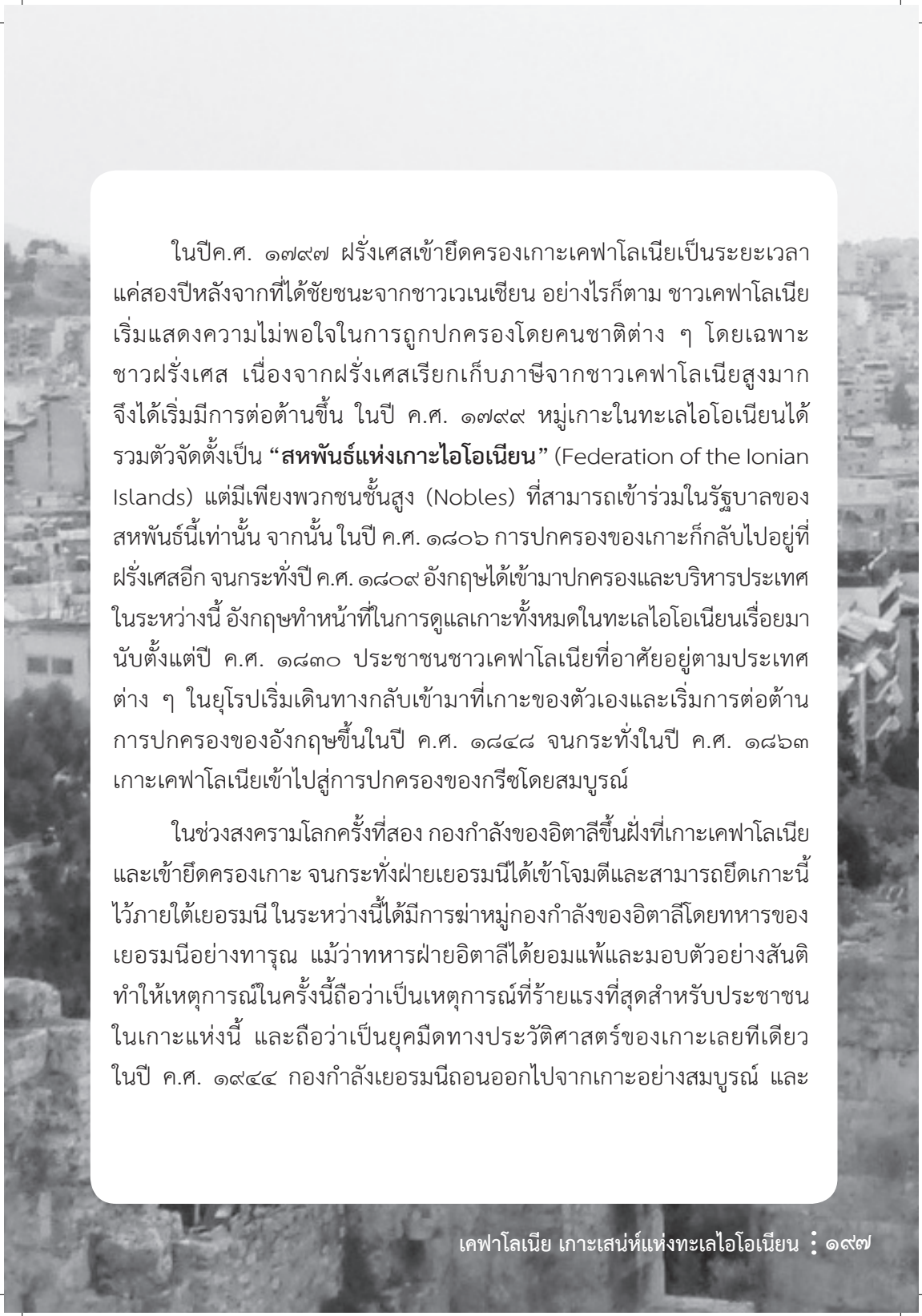
ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะที่บริเวณเขตเลย์วาโท (Leivatho) ได้มีการสำรวจทางโบราณคดีโดยสถาบันไอริช กรุงเอเธนส์ (Irish Institute at Athens) ค้นพบสถานที่สำคัญมากกว่า ๑๒ แห่งที่มีอายุย้อนไปถึงยุค Palaeolithic Period จนถึงยุค Venetian Period เคฟาโลเนียเป็นเกาะที่มีความน่าสนใจในด้านโบราณคดีอย่างยิ่ง หลักฐานที่ขุดค้นพบมีอายุย้อนไปถึงประมาณ ๔๐,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล และช่วงที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของเกาะนี้คือในยุคอารยธรรมไมซีนี (Mycenaean Era) ระหว่าง ๑,๕๐๐ ถึง ๑,๑๐๐ ปีก่อนคริสตกาล สิ่งที่ขุดค้นพบที่สำคัญ ได้แก่ หลุมฝังศพของกษัตริย์ในยุคไมซีนี มีอายุประมาณ ๑,๓๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ค้นพบโดยนักโบราณคดี ชื่อ นายลาซาโรส โคโลนาส (Lazaros Kolonas) ที่เมืองซานาตา (Tzanata) ใกล้กับเมืองโปโรส ขนาดของหลุมฝังศพและสิ่งที่พบภายในหลุมศพ ตลอดจนจุดที่ตั้งของหลุมฝังศพนั้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอารยธรรมของไมซีนีอย่างชัดเจน

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี แสดงให้เห็นว่าเกาะเคฟาโลเนียเริ่มมีผู้คนตั้งถิ่นฐานครั้งแรกเมื่อประมาณ ๑,๓๐๐ ปีก่อนคริสตกาล เป็นกลุ่มชนเผ่าที่มาจากทางเขตอัคเคีย (Achaia) ในช่วงประมาณ ๑,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล มีหลักฐานทางโบราณคดีที่ได้จากการค้นพบวัสดุ เครื่องใช้ต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานที่หนาแน่นบนเกาะแห่งนี้ ในช่วง Historic Period

56-03-095_110-211_X.indd 195 4/24/13 7:02:44 PM

เกาะแห่งนี้แบ่งการปกครองออกเป็น ๔ รัฐอิสระ (City States) ชื่อว่า ปาลี (Pali) คราณี (Krani) โปรนูส (Pronous) และซามิ (Sami) ซึ่งในช่วงสงครามเปโลโปนีส (Peloponnesian War) ประมาณ ๔๓๑ – ๔๐๔ ปีก่อนคริสตกาล รัฐอิสระทั้งสี่แห่งนี้เข้าเป็นพันธมิตรกับรัฐอิสระเอเธนส์ในสมัยโบราณ ต่อมาเมื่อราว ๓๒๓ ปีก่อนคริสตกาล เคฟาโลเนียได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับกษัตริย์ฟิลิป แห่งมาเซโดเนีย (Macedonia) เป็นระยะเวลาหลายปีจนถึงลูกของกษัตริย์ฟิลิป คือ พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช ที่เราเคยได้ยินชื่อกันมานาน

ในช่วง ๑๙๘ ปีก่อนคริสตกาล โรมันเข้าปกครองเคฟาโลเนีย และในยุคไบเซนไทน์ (Byzantine Period) เคฟาโลเนียเป็นส่วนหนึ่งของเขตอัคเคีย นับเป็นช่วงที่เคฟาโลเนียมีความเจริญรุ่งเรืองมาก ในหลายปีต่อมา มีพวกกลุ่มนอร์มัน (Normans) มาจากทางเหนือของยุโรป เดินทางเข้าไปที่เกาะและตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่เป็นเวลานาน ในปี ค.ศ. ๑๔๘๕ จนถึงปี ค.ศ. ๑๕๐๔ ชนเผ่าเติร์กเข้าปกครองเกาะ ในขณะเดียวกันชาวเวเนเชียนจากประเทศอิตาลีเริ่มเข้ามาที่เกาะและตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เกาะเคฟาโลเนียนับแต่นั้นมา ในช่วงปี ค.ศ. ๑๖๓๖ เกิดแผ่นดินไหวขึ้นที่เกาะ ประกอบกับการรบกันเองในระหว่างกลุ่มชนต่าง ๆ ที่เริ่มเข้ามาอาศัยอยู่ที่เกาะแห่งนี้ การสู้รบ เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๖๔๐ และสิ้นสุดในปี ค.ศ. ๑๖๕๔ ทำให้เกิดความเสียหายอย่างมาก อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายอย่างจนทำให้เห็นความเสียหายอย่างชัดเจน ประชากรที่อาศัยอยู่ที่เกาะกลับมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๗๑๕ เป็นต้นมา อิทธิพลของชาวเวเนเชียนเริ่มลดลง เมืองอากอสโตลีได้กลายเป็นเมืองหลวงของเคฟาโลเนียมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๗๕๗

ในปีค.ศ. ๑๗๙๗ ฝรั่งเศสเข้ายึดครองเกาะเคฟาโลเนียเป็นระยะเวลาแค่สองปีหลังจากที่ได้ชัยชนะจากชาวเวเนเชียน อย่างไรก็ตาม ชาวเคฟาโลเนียเริ่มแสดงความไม่พอใจในการถูกปกครองโดยคนชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะชาวฝรั่งเศส เนื่องจากฝรั่งเศสเรียกเก็บภาษีจากชาวเคฟาโลเนียสูงมาก จึงได้เริ่มมีการต่อต้านขึ้น ในปี ค.ศ. ๑๗๙๙ หมู่เกาะในทะเลไอโอเนียนได้รวมตัวจัดตั้งเป็น **"สหพันธ์แห่งเกาะไอโอเนียน"** (Federation of the Ionian Islands) แต่มีเพียงพวกชนชั้นสูง (Nobles) ที่สามารถเข้าร่วมในรัฐบาลของสหพันธ์นี้เท่านั้น จากนั้น ในปี ค.ศ. ๑๘๐๖ การปกครองของเกาะก็กลับไปอยู่ที่ฝรั่งเศสอีก จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๘๐๙ อังกฤษได้เข้ามาปกครองและบริหารประเทศ ในระหว่างนี้ อังกฤษทำหน้าที่ในการดูแลเกาะทั้งหมดในทะเลไอโอเนียนเรื่อยมา นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๓๐ ประชาชนชาวเคฟาโลเนียที่อาศัยอยู่ตามประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเริ่มเดินทางกลับเข้ามาที่เกาะของตัวเองและเริ่มการต่อต้านการปกครองของอังกฤษขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๔๘ จนกระทั่งในปี ค.ศ. ๑๘๖๓ เกาะเคฟาโลเนียเข้าไปสู่การปกครองของกรีซโดยสมบูรณ์

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง กองกำลังของอิตาลีขึ้นฝั่งที่เกาะเคฟาโลเนียและเข้ายึดครองเกาะ จนกระทั่งฝ่ายเยอรมนีได้เข้าโจมตีและสามารถยึดเกาะนี้ไว้ภายใต้เยอรมนี ในระหว่างนี้ได้มีการฆ่าหมู่กองกำลังของอิตาลีโดยทหารของเยอรมนีอย่างทารุณ แม้ว่าทหารฝ่ายอิตาลีได้ยอมแพ้และมอบตัวอย่างสันติ ทำให้เหตุการณ์ในครั้งนี้ถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดสำหรับประชาชนในเกาะแห่งนี้ และถือว่าเป็นยุคมืดทางประวัติศาสตร์ของเกาะเลยทีเดียว ในปี ค.ศ. ๑๙๔๔ กองกำลังเยอรมนีถอนออกไปจากเกาะอย่างสมบูรณ์ และ

56-03-095_110-211_X.indd 197 4/24/13 7:02:45 PM

นับจากนั้นมา ประชาชนที่อาศัยอยู่ที่เกาะนี้เริ่มฟื้นฟูความเป็นอยู่และเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เริ่มการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง รวมทั้งก่อสร้างและบูรณะโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งหลายแห่งถูกทำลายไปในคราวเกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๓ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หลังจากแผ่นดินไหวในครั้งนั้น เคฟาโลเนียก็ได้รับการบูรณะและพัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนเป็นเกาะที่มีความสำคัญทางด้านการท่องเที่ยวอย่างเด่นชัดและสำคัญมากในทะเลไอโอเนียนในปัจจุบัน

เคฟาโลเนียมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ในช่วงนี้ขอกล่าวถึง **"ปราสาทเอียยโยส จอเจียโอส"** (Ayios Georgios) ซึ่งเป็นหนึ่งในปราสาทหลายแห่งที่ได้ถูกสร้างขึ้นในยุคกลาง (Middle Ages) ในยุคนี้เป็นช่วงที่ผู้คนที่อาศัยอยู่ที่นี่พยายามสร้างป้อมปราการและปราสาทต่าง ๆ เพื่อป้องกันการบุกรุกและการโจมตีจากหลายกลุ่มชน รวมทั้งโจรสลัดที่มาจากทางทะเล ปราสาทเอียยโยส จอเจียโอส ถูกสร้างขึ้นในปี ค.ศ. ๑๕๐๔ ตั้งอยู่บนยอดของเขาสูง ๓๐๐ เมตร ในเขตเลย์วาทูส (Leivathous) ก่อนหน้านั้นยอดเขาแห่งนี้มีป้อมปราการเก่าที่สร้างขึ้นโดยกลุ่มไบเซนไทน์ และถูกขยายต่อมาโดยผู้ปกครองท้องถิ่นในช่วงระหว่างศตวรรษที่ ๑๒ ถึงศตวรรษที่ ๑๕

ในปี ค.ศ. ๑๕๐๐ ชาวเวเนเชียนสามารถเข้ายึดปราสาทแห่งนี้ได้หลังจากมีการสู้รบอยู่นานกว่า ๓ เดือน จึงทำให้ปราสาทแห่งนี้ถูกทำลายไปบางส่วนในระหว่างการสู้รบ ในช่วงนี้ ชาวเวเนเชียนได้ใช้ปราสาทแห่งนี้เป็นที่ทำการของผู้ปกครองชาวเวเนเชียนที่ดูแลเกาะเคฟาโลเนีย และถูกใช้เป็นที่หลบภัยในเวลาที่มีภัยอันตรายต่าง ๆ จึงทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในปราสาทและบริเวณรอบข้างเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเริ่มมีเมืองขยายออกไปรอบอาณาบริเวณของปราสาทและภูเขาแห่งนี้ ดังนั้นจึงได้มีการกล่าวว่า ปราสาทเอียยโยส จอเจียโอส เป็นเมืองหลวงแห่งแรกของเกาะเคฟาโลเนียในที่สุด เมื่อเมืองอากอสโตลี

ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเมืองหลวงของเกาะนี้ในปี ค.ศ. ๑๗๕๗ จึงทำให้ความสำคัญของปราสาทแห่งนี้เริ่มลดน้อยลง

จากโครงสร้างที่ยังคงหลงเหลือให้เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ปราสาทเอียยโสจอเจียโอสมีอาณาบริเวณเป็นลักษณะเหลี่ยมที่มีเขตปริมณฑลในทางยาวขนาด ๖๐๐ เมตร มีความกว้างใหญ่ถึง ๑๖,๐๐๐ ตารางเมตร ภายในปราสาทมีสิ่งก่อสร้างที่แสดงให้เห็นชัดเจนถึงความเป็นอยู่ในอดีตของผู้คนที่เคยอาศัยอยู่ การสู้รบที่เห็นได้จากร่องรอยของกระสุนปืนใหญ่ที่ถูกยิงเข้าไปยังปราสาท มีโบสถ์และสถานที่ทำพิธีกรรมทางศาสนา มีถังเก็บน้ำใหญ่ที่มีสัญลักษณ์ของชาวเวเนเชียนที่เคยปกครองอยู่ มีห้องเก็บของและอาวุธอยู่หลายห้อง รวมถึงซากของสะพานและอุโมงค์ทางเดินที่เชื่อมต่อกับทะเลสาบคูตาโวส (Koutavos) อีกด้วย เป็นที่น่าเสียดายว่าในขณะนี้ (ปี ค.ศ. ๒๐๑๒) ทางการของเคฟาโลเนียไม่เปิดปราสาทให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมอีกแล้ว และยังไม่มีกำหนดเปิดในอนาคตอันใกล้นี้

ปราสาทเอียยโสส จอเจียโอส

56-03-095_110-211_X.indd 199 4/24/13 7:02:46 PM

จากการที่เคฟาโลเนียถูกปกครองโดยหลายประเทศและชนกลุ่มต่าง ๆ ทำให้เกาะแห่งนี้มีอารยธรรมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ดังจะเห็นได้จากลักษณะของที่อยู่อาศัย โบสถ์ สิ่งปลูกสร้าง รูปปั้น อนุสาวรีย์ และสถานที่ต่าง ๆ รอบเกาะ การปลูกบ้านเรือนจะอยู่ตามที่ราบและเนินเขาทั่วเกาะ อยู่อย่างกระจัดกระจาย ส่วนที่หนาแน่นที่เห็นได้ชัดจะเป็นในเขตเมืองหลวงเท่านั้น นอกจากนั้นลักษณะของเมืองต่าง ๆ จะคล้ายกับเมืองตากอากาศหรือเมืองชายทะเลเล็ก กะทัดรัด และมีสีสันเป็นน้ำตาลอ่อน หลังคาสีอิฐ ดูแล้วจะเห็นอิทธิพลของชาวเวเนเชียนอยู่มากทีเดียว ส่วนสถาปัตยกรรมการก่อสร้างและงานภาพเขียนต่าง ๆ ก็ได้รับอิทธิพลจากชาวตะวันตกโดยเฉพาะจากชาวเวเนเชียน อย่างค่อนข้างชัดเจน ศิลปะและภาพวาดของยุคไบเซนไทน์ เช่น การวาดรูปเคารพหรือภาพเกี่ยวกับศาสนาบนแผ่นไม้แล้วทาด้วยสีทอง (Icon paintings) มีให้เห็นชัด ส่วนใหญ่ถูกนำไปเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์โบราณสถานของเคฟาโลเนีย ในช่วงสมัยศตวรรษที่ ๑๘ เคฟาโลเนียมีนักเขียนและกวีนิพนธ์ที่มีชื่อเสียงหลายคน ซึ่งได้เขียนบทกวีหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ ปรัชญา และหลักฐานทางโบราณดดีที่ค้นพบบนเกาะแห่งนี้

ทิวทัศน์ของเคฟาโลเนีย และทะเลไอโอเนียน ที่มองลงมาจากปราสาท

นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวยุโรปเดินทางไปเที่ยวเกาะเคฟาโลเนียกันมากมาย ดังนั้นเกาะนี้จึงมีความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากในเวลาเดียวกัน ซึ่งรวมถึงโรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก โรงพยาบาล และการบริการด้านสื่อสารคมนาคมต่าง ๆ

เมืองและสถานที่ที่น่าสนใจบนเกาะเคฟาโลเนีย ได้แก่

เมืองอากอสโตลี (Argostoli)

เมืองอากอสโตลี เป็นเมืองหลวงของเคฟาโลเนียตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๗๕๗ ตั้งอยู่ระหว่างแหลมที่ชื่อ **"พันนารี"** (Phanari) กับชายฝั่งด้านในของทะเลไอโอเนียน มีสะพานที่สร้างขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๑๓ ในสมัยการปกครองโดยอังกฤษ ชื่อว่า สะพานดราปาโนส (Bridge of Drapanos) ซึ่งใช้เชื่อมต่อกันระหว่างแหลมพันนารีกับชายฝั่งด้านใน อากอสโตลีเป็นเมืองที่ใหญ่มากเมื่อเทียบกับ

56-03-095_110-211_X.indd 201 4/24/13 7:02:48 PM

เมืองอื่น ๆ บนเกาะนี้ แต่มีความน่ารักและสวยงามมาก ลักษณะของเมืองที่เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นเมืองใหม่ที่สร้างขึ้นหลังจากแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ เนื่องจากเมืองเก่าได้ถูกทำลายลงไปเกือบหมดอันเนื่องมาจากแผ่นดินไหวในครั้งนั้น ดังนั้นภาพเก่าต่าง ๆ ของเมืองจึงอยู่แต่ในความทรงจำของผู้สูงอายุที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น หรือดูได้จากรูปภาพเก่า ๆ ที่ยังคงหลงเหลืออยู่หลายรูปถูกเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์ของเมืองนี้ อย่างไรก็ตาม เมืองที่สร้างขึ้นใหม่ก็ไม่ได้ทิ้งความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองตามรูปแบบของเมืองเก่าเมื่อก่อนเกิดแผ่นดินไหว ส่วนการก่อสร้างได้ทำโดยการสมทบเงินจากผู้คนที่อาศัยอยู่ที่เมืองนี้ ผู้บริจาค เอกชนและส่วนราชการ

ในกลางเมืองมีจัตุรัสที่เห็นเด่นชัด มีสำนักงานเทศบาลของเคฟาโลเนีย ศาลาว่าการและที่ทำการของนายกเทศมนตรีของเกาะ มีสำนักงานศาล และที่ทำการของส่วนราชการของเคฟาโลเนียตั้งอยู่ในบริเวณนั้น ในตอนเย็นของทุกวัน ในบริเวณจัตุรัสกลางเมืองนี้จะปิดไม่ให้รถเข้าออก และเปลี่ยนเป็นถนนคนเดิน เพื่อให้คนได้เดินเล่น สังสรรค์กันในระหว่างครอบครัว เพื่อน และสำหรับนักท่องเที่ยว มีร้านกาแฟและภัตตาคารมากมายรอบจัตุรัส อีกทั้งยังมีเขตที่จัดไว้สำหรับขายของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ที่มาจากเมืองนี้และจากเมืองต่าง ๆ บนเกาะเคฟาโลเนียอีกด้วย

ทิวทัศน์เมืองอากอสโตลีริมทะเลไอโอเนียน

ถ้ำโดรการาติ (Drogarati Cave)

เนื่องจากภูเขาของเกาะเคฟาโลเนียเป็นภูเขาหินปูนเสียส่วนใหญ่ จึงทำให้มีการกัดเซาะโดยน้ำทะเล น้ำใต้ดิน และจากการยุบพังตามกาลเวลา ดังนั้นเคฟาโลเนียจึงมีถ้ำ อ่าว และทะเลสาบที่เกิดขึ้นภายในของภูเขาอยู่หลายแห่ง ถ้ำที่น่าสนใจและมีความสวยอย่างมหัศจรรย์ที่ผู้เขียนขอกล่าวถึง คือ ถ้ำโดรการาติ (Drogarati Cave) ซึ่งคาดว่ามีอายุถึงประมาณกว่า ๑๕๐ ล้านปี และมีหินงอกและหินย้อยที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติอยู่มากมาย ถ้ำนี้อยู่ประมาณ ๕ กิโลเมตรจากเมืองซามิในเขตที่มีชื่อว่า ฮาลิโอตาตา (Haliotata) อยู่สูงจากน้ำทะเลประมาณ ๑๒๐ เมตร และมีความลึกประมาณ ๙๕ เมตร เมื่อเข้าไปในถ้ำ อุณหภูมิจะคงที่อยู่ประมาณ ๑๘ องศาเซลเซียสตลอดปี ตามตำนานกล่าวกันว่าถ้ำนี้เป็นที่อยู่ของมังกร ซึ่งเป็นที่มาของชื่อถ้ำแห่งนี้

จัตุรัสกลางเมือง

56-03-095_110-211_X.indd 203 4/24/13 7:02:52 PM

ตึกที่ทำการของนายกเทศมนตรีเคฟาโลเนีย

เมื่อเดินทางไปถึงตัวเมืองซามิ การเดินทางไปที่ถ้ำจะใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาที เมื่อถึงแล้วต้องเดินทางลงกระไดที่สร้างไว้เพื่อให้คนได้เข้าไปชม ในระหว่างทางลงกระได จะเห็นหินงอกและหินย้อยที่มีสีขาว น้ำตาล และสีเหลืองตลอดทาง ซึ่งเรียกกันว่า Royal Balcony ภายในตัวถ้ำ แบ่งออกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกนั้นเคยเป็นส่วนเดียวกับส่วนที่สองหรือส่วนกลางของถ้ำ แต่เนื่องจากเพดานพังทลายลงมาอันเกิดจากแผ่นดินไหว ทำให้เพดานหล่นลงปิดช่องทางและเกิดเป็นช่องแคบเล็ก ๆ ที่แบ่งถ้ำออกเป็นสองส่วน โดยมีทางเดินที่เสมือนตัวเชื่อมระหว่างส่วนแรกและส่วนที่สองของถ้ำ ในบริเวณส่วนที่สองหรือส่วนกลางของถ้ำมีลักษณะเหมือนห้องโถงใหญ่ที่มีขนาด ๖๕ เมตร คูณ ๔๕ เมตร และมีความสูงถึง ๙๕ เมตร ทางธรณีวิทยาถือว่าถ้ำนี้เป็นถ้ำที่มีลักษณะพิเศษและแปลกทีเดียว ถ้ำนี้ถูกจัดให้เป็นถ้ำที่สวยที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศกรีซ เนื่องจากว่าระบบเสียงภายในถ้ำดีมากและมีเสียงสะท้อนอย่างชัดเจน ทำให้ในบางครั้งมีการจัดการแสดงดนตรีในห้องโถงนี้ด้วย จึงมีการเรียกกันในบางครั้งว่าเป็น ถ้ำแสดงดนตรี (Concert Cave) ถ้ำนี้เพิ่งเปิดให้ประชาชนเข้าชมได้ในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ นี้เอง

ทางเข้าของถ้ำ

ถ้ำทะเลสาบเมลิสซานี (Cave and Lake of Melissani)

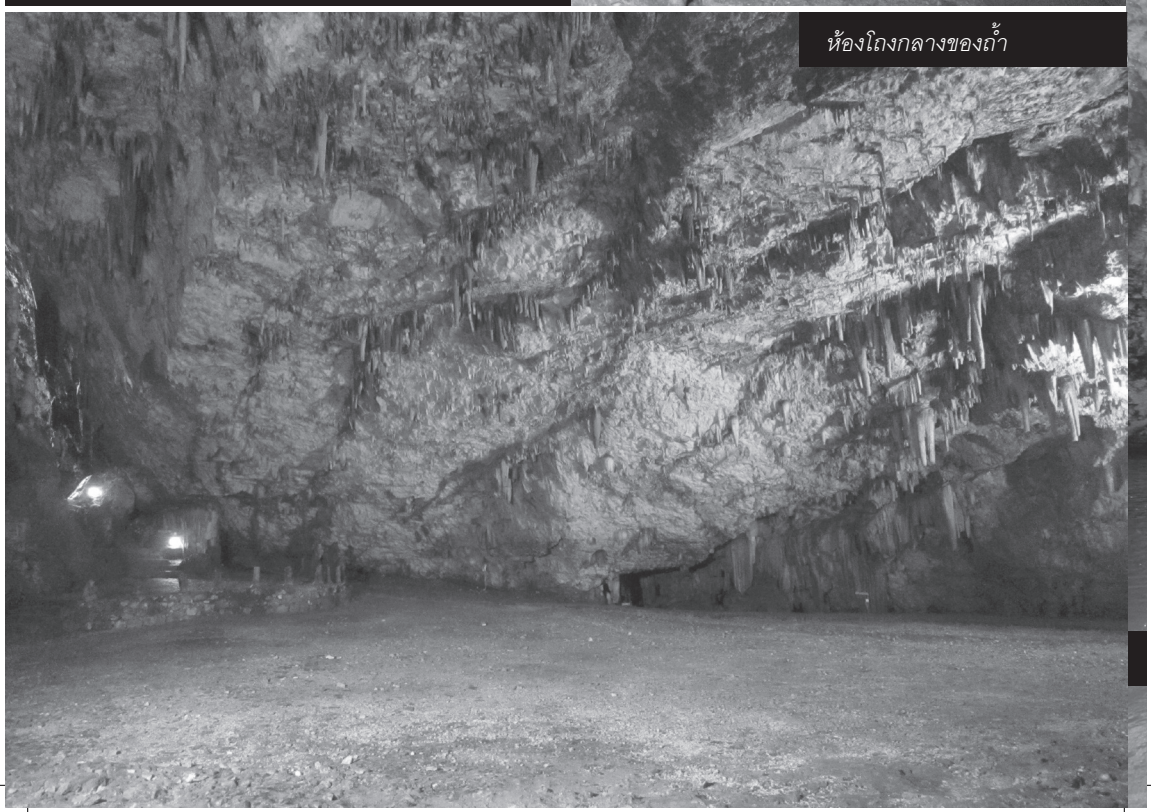
ถ้ำที่มีทะเลสาบอยู่ภายในตัวถ้ำแห่งนี้อยู่ในบริเวณใกล้เมืองซามิ ประมาณ ๓.๕ กิโลเมตรจากตัวเมือง และอยู่ใกล้กับเมืองคาราโวมิโลส (Karavomylos) ซึ่งในบริเวณนี้ได้ถูกจัดให้เป็นแหล่งที่มีลักษณะทางธรณีวิทยาที่แปลกและน่าศึกษาเป็นอย่างมาก ถ้ำทะเลสาบแห่งนี้เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ทางธรณีวิทยาและเคมีที่ทำให้น้ำทะเลสามารถกัดเซาะหินในบริเวณถ้ำนี้เป็นบริเวณกว้างมาก และเกิดเป็นแอ่งทะเลสาบต่อมา ความยาวของถ้ำมีขนาดประมาณ ๑๕๐ เมตร กว้างประมาณ ๒๕ เมตร และมีความลึกประมาณ ๓๖ เมตร ในบริเวณปากถ้ำ เพดานขนาดใหญ่ของถ้ำได้พังทลายลงมาในอดีต จึงทำให้มีแสงแดดส่องเข้าถึงลงไปยังทะเลสาบที่อยู่ภายในถ้ำในเวลากลางวัน ซึ่งดูสวยสดงดงามมาก ตามขอบของถ้ำแห่งนี้มีหินงอกหินย้อยอยู่มากมาย

การเดินทางไปยังถ้ำและทะเลสาบแห่งนี้ นักท่องเที่ยวต้องเดินลงกระได และทางลาดภายในถ้ำที่มีลักษณะเหมือนอุโมงค์ซึ่งไม่ลึกมาก และก็จะได้เห็นทะเลสาบภายในตัวถ้ำทันที ภายในถ้ำทะเลสาบนี้ ได้มีการจัดเรือลำเล็กซึ่งนั่งได้ประมาณ ๖ คน มีคนพายเรือเพื่อพานักท่องเที่ยวได้ชมทะเลสาบ

56-03-095_110-211_X.indd 205 4/24/13 7:02:56 PM

หินงอกหินย้อยในบริเวณส่วนแรกของถ้ำ

ห้องโถงกลางของถ้ำ

ภายในถ้ำนี้อย่างทั่วถึง สีของน้ำทะเลสาบมีสีน้ำเงินและเขียวเข้มมากทีเดียว ทะเลสาบนี้ได้ถูกค้นพบในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ โดยผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับถ้ำที่ชื่อ นายจอห์น ปีโตรชิโลส (John Petrochilos) ในตำนานหนึ่งได้มีการเล่ากันว่าที่ถ้ำแห่งนี้เป็นที่ที่เทพที่ชื่อปานัส (Panas) และผีสางเทวดาที่ชื่อว่าเมลิสซานี (ซึ่งเป็นที่มาของชื่อของถ้ำทะเลสาบแห่งนี้) ใช้เป็นที่สำหรับบูชา ตามตำนานนั้น เมลิสซานีได้ฆ่าตัวตายที่ทะเลสาบแห่งนี้เนื่องจากว่าเทพปานัสไม่ได้รักนาง ในอีกตำนานหนึ่งกล่าวว่ามีหญิงสาวที่เลี้ยงแกะได้เดินตามหาแกะที่หายไป และในระหว่างการเดินหา เธอตกลงไปในทะเลสาบแห่งนี้ จากการสำรวจทางโบราณคดีโดยนายมารินาโตส (Marinatos) ได้ค้นพบศาลของเทพปานัสซึ่งถูกสร้างไว้บนเกาะเล็ก ๆ ที่อยู่ภายในถ้ำทะเลสาบแห่งนี้ และหลักฐานที่ค้นพบ

ภายในถ้ำทะเลสาบ

56-03-095_110-211_X.indd 207 4/24/13 7:03:00 PM

ได้ในบริเวณนี้ มีรูปปั้นดินเหนียวขนาดเล็ก ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นรูปปั้นของเทพปานัส และมีรูปปั้นของผีสางเทวดาเมลิสซานีเต้นรำ ซึ่งสิ่งที่ค้นพบได้เหล่านี้ถูกเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์โบราณคดีที่เมืองอากอสโตลี

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ ได้มีการศึกษาและค้นพบว่าถ้ำทะเลสาบนี้มีส่วนที่ต่อเชื่อมกับระบบทางเดินน้ำใต้ดินของทั้งเกาะเคฟาโลเนีย จึงทำให้น้ำทะเลไหลเข้าไปผสมกับน้ำใต้ดิน ประกอบกับน้ำฝนที่ตกลงมาด้วย และเกิดเป็นทางน้ำที่ต่อเชื่อมอยู่ใต้ดินเป็นระยะทางที่ยาวทีเดียว แต่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมถ้ำทะเลสาบแห่งนี้ได้ในเฉพาะบริเวณที่ได้รับอนุญาตและต้องมีผู้นำทางโดยเรือพาเข้าชมเท่านั้น

ผู้เขียนหวังว่าบทความนี้คงทำให้ผู้อ่านได้รู้จักและได้ความรู้และสาระเกี่ยวกับเกาะเคฟาโลเนีย ซึ่งเป็นเสน่ห์แห่งทะเลไอโอเนียนแห่งนี้มากขึ้น

เกาะเล็กที่ตั้งอยู่ในบริเวณทะเลสาบภายในถ้ำ

ข้อมูลและเอกสารอ้างอิง

๑. Tourist Guide on Cephalonia and Ithaca, by Adam Editions-Pergamos S.A.

๒. The Rough Guide to The Greek Islands, May ๒๐๐๖ by Rough Guides company

๓. Tour in Cephalonia and Ithaca, by Orama Eition, Greece

๔. Guide Information on Drogarati, by Greek National Tourism Organization

๕. Wikipedia on Cephalonia

๖. ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ จากสถานเอกอัครราชทูตไทย กรุงเอเธนส์

ภาพประกอบ โดย ศิริสุภา กุลทนันทน์

56-03-095_110-211_X.indd 209 4/24/13 7:03:01 PM

หนังสือวิทยุสราญรมย์

ISSN ๑๕๑๓-๑๐๕ X
ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๕๗ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๕

ที่ปรึกษา มนัสวี ศรีโสดาพล
ดุสิต เมนะพันธุ์
ลินนา ตังธสิริ

นายสถานีวิทยุสราญรมย์ บัณฑิต หลิมสกุล

บรรณาธิการ เบญจาภา ทับทอง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ ไกรวัฒ ภมรบุตร
กองลาภ ทินกร ณ อยุธยา
ชนะ เมี้ยนเจริญ

คณะผู้จัดทำ
วนิดา พหลพลพยุหเสนา, อาทิตย์ รุ่งสว่าง, มานากรณ์ เมฆประยูรทอง, บัญชา ธิโกศรี, บุญยรัตน์ แสงทอง, ธิดารัตน์ พงศ์ไชยยง, หิรัญ สุวรรณเทศ, รัฐภัทร์ เจริญทวีรัตน์, วโรตม์ ชอินทรวงศ์, ณัชชา อนันตวิเชียร, อาภร ชาลือชัย, เบญจวรรณ คุ้มไข่น้ำ

ภาพปก หิรัญ สุวรรณเทศ

ออกแบบปกและรูปเล่ม นิวัตร สาเกทอง

ประสานงานกองบรรณาธิการ มนธีร์ กรกำแหง

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

หนังสือ “วิทยุสราญรมย์ ” รายสามเดือน

เจ้าของ สถานีวิทยุสราญรมย์ กองวิทยุกระจายเสียง

กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๓-๕๐๙๔ โทรสาร ๐-๒๖๔๓-๕๐๙๓
E-mail : radio_saranrom@mfa.go.th

รับข้อมูลข่าวสารกระทรวงการต่างประเทศได้ทาง
Website : www.mfa.go.th
Facebook : http://www.facebook.com/thaimfa
YouTube : http://www.youtube.com/user/mfathailand
วิทยุ : AM 1575 kHz
หนังสือวิทยุสราญรมย์ออนไลน์ : http://www.mfa.go.th/saranrom/th/e-book/321
ฟังวิทยุออนไลน์ : saranrom.mfa.go.th

56-03-095_110-211_X.indd 210 4/24/13 7:03:02 PM

san 11.5 mm
145 X 210 mm

ผังรายการของสถานีวิทยุสราญรมย์ AM ๑๕๗๕ kHZ

วัน/เวลา	๐๕.๓๐ - ๐๖.๐๐ น.	๐๖.๐๐ - ๐๗.๐๐ น.	๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น.	๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น.	๑๙.๐๐ - ๑๙.๓๐ น.	๒๒.๐๐ - ๒๒.๓๐ น.
จันทร์	สราญรมย์ยามเช้า	รอบบ้านเรา	รักษ์สิ่งแวดล้อม	News & Views from Bangkok	ดาวดวงน้อย	วัฒนธรรมสัมพันธ์
อังคาร	รู้รอบ ปลอดภัย ก่อนไปต่างแดน	รอบบ้านเรา	เราคืออาเซียน	หน้าต่างโลกกว้าง	ดาวดวงน้อย	สาระน่ารู้งานกงสุล
พุธ	Foreign Affairs Weekly	รอบบ้านเรา	ปกิณกะสำนักราชฯ	หน้าต่างโลกกว้าง	ดาวดวงน้อย	เราคืออาเซียน
พฤหัสบดี	สุขภาพรับอรุณ	รอบบ้านเรา	Sparkling English	News & Views from Bangkok	ดาวดวงน้อย	ทันโลกกีฬา
ศุกร์	หลายคนอยากรู้ (ศาสนาอิสลาม)	รอบบ้านเรา	บัวแก้ววันนี้ (การต่างประเทศ)	หน้าต่างโลกกว้าง	ดาวดวงน้อย (โลกเยาวชน)	รู้กฎหมายสบายใจ

56-03-095_Cover_X.indd 1